Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Gminy Łomianki na lata 2026-2040

Łomianki, 2026 r.

SPIS TREŚCI

I. WPROWADZENIE 4

I.1. CEL I ZAKRES STRATEGICZNEJ OCENY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO ORAZ PODSTAWY FORMALNO-PRAWNE OPRACOWANIA DOKUMENTU 4

II. INFORMACJE O PROJEKCIE DOKUMENTU 9

II.1. GŁÓWNE CELE PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU 9
II.2. ZAWARTOŚĆ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU 12

III. STAN ISTNIEJĄCY ŚRODOWISKA 13

III.1. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU OBJĘTEGO STRATEGIĄ 13
III.2. ANALIZA I OCENA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH ODDZIAŁYWANIEM DOKUMENTU 23
III.2.1. Zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych 23
III.2.2. Stan zanieczyszczenia powietrza 25
III.2.3. Zagrożenie hałasem i promieniowaniem elektroenergetycznym 27
III.2.4. Zagrożenie środowiska przez odpady 29
III.2.5. Zabytki 30

IV. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW USTAWY Z DNIA 16 KWIETNIA 2004 ROKU O OCHRONIE PRZYRODY 31

V.1. INFORMACJE O METODACH ZASTOSOWANYCH PRZY SPORZĄDZANIU SOOŚ 33
V.2. POWIĄZANIA STRATEGII Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI 34
V.3. POTENCJALNE ZMIANY STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU ODSTĄPIENIA OD REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU 40
V.4. OCENA ODDZIAŁYWANIA NA POSZCZEGÓLNE KOMPONENTY ŚRODOWISKA ORAZ INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO 45
V.4.1. Oddziaływanie na powietrze atmosferyczne 45
V.4.2. Oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne 45
V.4.3. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi 46
V.4.4. Oddziaływanie na krajobraz 47
V.4.5. Oddziaływanie na klimat 48
V.4.6. Oddziaływanie na ludzi 48
V.4.7. Oddziaływanie na bioróżnorodność, obszary Natura 2000 oraz integralność tego obszaru 49
V.4.8. Oddziaływanie na zwierzęta 51
V.4.9. Oddziaływanie na rośliny 51
V.4.10. Oddziaływanie na zabytki 52
V.4.11. Oddziaływanie na dobra naturalne 52
V.4.12. Matryca zbiorcza oddziaływań środowiskowych 52
V.4.13. Podsumowanie oddziaływania działań objętych wsparciem w Strategii na środowisko 66
V.4.14. Oddziaływanie transgraniczne 66
V.5. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO 66
V.6. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE WRAZ Z UZASADNIENIEM ICH WYBORU ORAZ OPIS METOD DOKONANIA OCENY PROWADZĄCEJ DO TEGO WYBORU, ALBO WYJAŚNIENIA BRAKU ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH, W TYM WSKAZANIA NAPOTKANYCH TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCYCH Z NIEDOSTATKÓW LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY 68

V.7. INFORMACJA O PRZEWIDYWANYCH METODACH ANALIZ REALIZACJI POSTANOWIEŃ ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI ICH PRZEPROWADZANIA 68

V. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM 69

VI. ŹRÓDŁA DANYCH 72

VII. ZESPÓŁ AUTORSKI 72

I. Wprowadzenie

Niniejszy rozdział dotyczy celu i zakresu Strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (SOOŚ) oraz wyróżnia podstawy formalno-prawne opracowania dokumentu.

I.1. Cel i zakres strategicznej oceny oddziaływania na środowisko oraz podstawy formalno-prawne opracowania dokumentu

Zadaniem SOOŚ dla Strategii Rozwoju Gminy Łomianki na lata 2026-2040 (dalej: Strategia) jest określenie, czy przyjęte w tym dokumencie założenia i działania nie powodują znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko oraz czy sprzyjają jego ochronie i zrównoważonemu rozwojowi regionu. Celem SOOŚ jest ustalenie potencjalnego znaczącego oddziaływania Strategii na środowisko, z uwzględnieniem możliwych do realizacji wariantów tego dokumentu.

Przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji Strategii jest elementem obowiązku prawnego wynikającego z:

- Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r., poz.1112 z późn. zm.), zwanej dalej ustawą OOŚ.

Zakres SOOŚ oraz stopień szczegółowości informacji w niej zawartych jest zgodny z wymogami określonymi w ustawie OOŚ (Dz. U. z 2024 r., poz. 1112 z poźn. zm.) i został uzgodniony (wg art. 53 Ustawy OOŚ) z właściwymi organami ochrony środowiska.

Zgodnie z Ustawą OOŚ, przeprowadzenia SOOŚ wymagają projekty polityk, strategii, planów i programów w określonych dziedzinach, które będą wyznaczały ramy dla późniejszych realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. W ustawie tej zawarte są informacje dotyczące zasad i trybu postępowania w sprawach: udostępniania informacji o środowisku, jego ochronie, także ocen oddziaływania na środowisko i transgranicznego oddziaływania na środowisko. Określa też zasady udziału społeczeństwa w ochronie środowiska i zasady współpracy organów administracji publicznej w zakresie postępowania w powyższych sprawach.

- Zgodnie z ustawą OOŚ (art. 51 ust. 2), niniejsza „Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko...” powinna:

a) Zawierać:
   - informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
   - informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu Strategicznej oceny oddziaływania na środowisko,
   - propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
   - informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
   - streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym;

b) Określać, analizować i oceniać:

- istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,

- stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:
    - różnorodność biologiczną,
    - ludzi,
    - zwierzęta,
    - rośliny,
    - wodę,
    - powietrze,
    - powierzchnię ziemi,
    - krajobraz,
    - klimat,
    - zasoby naturalne,
    - zabytki,
    - dobra materialne

z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;

c) Przedstawiać:

- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Teren objęty projektem Strategii Rozwoju Gminy Łomianki na lata 2026-2040 znajduje się w granicach oraz w bezpośrednim sąsiedztwie licznych form ochrony przyrody, których funkcjonowanie wynika z obowiązujących przepisów prawa krajowego oraz dokumentów ochronnych ustanowionych dla poszczególnych obszarów. Oznacza to, że ocena ustaleń strategicznych musi uwzględniać zarówno ogólne zasady ochrony środowiska, jak i szczegółowe regulacje odnoszące się do konkretnych obszarów i obiektów chronionych. Ma to zasadnicze znaczenie z punktu widzenia zachowania integralności systemu

przyrodniczego, ochrony siedlisk i gatunków oraz ograniczania ryzyka wystąpienia negatywnych oddziaływań na środowisko na obszarze Gminy Łomianki.

Szczególne znaczenie ma położenie części obszaru Strategii w granicach Kampinoskiego Parku Narodowego oraz jego otuliny. Dla tego obszaru obowiązuje Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 września 1997 r. w sprawie Kampinoskiego Parku Narodowego, określające podstawy prawne funkcjonowania jednej z najcenniejszych form ochrony przyrody w Polsce. Zastosowanie ma również Zarządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 marca 2014 r. w sprawie zadań ochronnych dla Kampinoskiego Parku Narodowego, które wyznacza ramy działań służących zachowaniu walorów przyrodniczych, krajobrazowych i ekologicznych tego obszaru. Obecność parku narodowego oraz jego strefy ochronnej wymaga takiego kształtowania polityki przestrzennej i rozwojowej, aby nie prowadziła ona do nasilenia presji urbanizacyjnej, inwestycyjnej i komunikacyjnej na tereny o najwyższej wrażliwości przyrodniczej.

Istotnym uwarunkowaniem pozostaje również objęcie części terenu Warszawskim Obszarem Chronionego Krajobrazu, dla którego obowiązuje Rozporządzenie Nr 3 Wojewody Mazowieckiego z dnia 13 lutego 2007 r. w sprawie Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Forma ta służy ochronie terenów wyróżniających się walorami krajobrazowymi, przyrodniczymi i rekreacyjnymi, a także zachowaniu powiązań ekologicznych w otoczeniu aglomeracji warszawskiej. W warunkach silnej suburbanizacji ochrona tego obszaru ma szczególne znaczenie dla przeciwdziałania rozpraszaniu zabudowy, utrzymania terenów otwartych oraz zachowania zielonej infrastruktury, która pełni funkcje ekologiczne, klimatyczne i społeczne.

Na obszarze Gminy Łomianki występują także rezerwaty przyrody Ławice Kiełpińskie oraz Jezioro Kiełpińskie. W przypadku rezerwatu Ławice Kiełpińskie obowiązuje Zarządzenie Nr 5 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 31 stycznia 2014 r. w sprawie rezerwatu przyrody Ławice Kiełpińskie oraz Zarządzenie Nr 3 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 1 kwietnia 2025 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody Ławice Kiełpińskie. Dla rezerwatu Jezioro Kiełpińskie obowiązuje Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 10 czerwca 2015 r. w sprawie rezerwatu przyrody Jezioro Kiełpińskie oraz Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 23 marca 2021 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody Jezioro Kiełpińskie. Rezerwaty te obejmują szczególnie cenne ekosystemy wodne, bagienne i nadrzeczne, dlatego przy ocenie kierunków rozwoju należy brać pod uwagę potrzebę ochrony warunków hydrologicznych, ograniczania presji rekreacyjnej oraz zachowania stabilności procesów przyrodniczych zachodzących w ich obrębie i otoczeniu.

Kluczowe znaczenie dla oceny środowiskowej projektu Strategii mają również **obszary Natura 2000,** obejmujące Puszczę Kampinoską PLC140001, Dolinę Środkowej Wisły PLB140004 oraz Kampinoską Dolinę Wisły PLH140029. W odniesieniu do obszaru Natura 2000 Puszcza Kampinoska PLC140001 zastosowanie mają przepisy art. 33 ustawy o ochronie przyrody, zgodnie z którymi zabrania się podejmowania działań mogących w istotny sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych, siedlisk gatunków roślin i zwierząt, negatywnie wpłynąć na gatunki będące przedmiotem ochrony lub naruszyć integralność obszaru. Dodatkowo dla tego obszaru obowiązuje Obwieszczenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 22 grudnia 2021 r. w sprawie przyjęcia tymczasowych celów ochrony dla siedlisk przyrodniczych oraz gatunków

i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000 Puszcza Kampinoska PLC140001. Tymczasowe cele ochrony stanowią istotny punkt odniesienia przy ocenie, czy przewidziane w Strategii kierunki rozwoju pozostają neutralne wobec najcenniejszych wartości przyrodniczych tego obszaru.

Dla obszaru Natura 2000 Dolina Środkowej Wisły PLB140004 obowiązuje Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 24 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Środkowej Wisły PLB140004. Dokument ten określa działania służące zachowaniu właściwego stanu ochrony gatunków ptaków oraz ich siedlisk, co ma szczególne znaczenie w kontekście położenia Gminy Łomianki w strefie oddziaływania doliny Wisły. Z kolei dla obszaru Natura 2000 Kampinoska Dolina Wisły PLH140029 obowiązuje Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 14 października 2021 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Kampinoska Dolina Wisły PLH140029 oraz Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 27 grudnia 2022 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Kampinoska Dolina Wisły PLH140029. Regulacje te wzmacniają potrzebę szczególnie ostrożnej oceny potencjalnego wpływu działań rozwojowych na siedliska nadrzeczne, tereny zalewowe, ciągłość korytarzy ekologicznych oraz gatunki związane z doliną Wisły.

Uwarunkowania środowiskowe Gminy Łomianki obejmują także pomniki przyrody, dla których obowiązują przepisy art. 45 ustawy o ochronie przyrody. Przepis ten ustanawia zakazy i ograniczenia służące zachowaniu wartości przyrodniczej, krajobrazowej, naukowej i kulturowej tych obiektów. Ponadto na całym obszarze Gminy Łomianki obowiązują przepisy dotyczące ochrony gatunkowej roślin, zwierząt i grzybów, realizowane niezależnie od miejsca ich występowania, w szczególności na podstawie art. 51 i 52 ustawy o ochronie przyrody. Oznacza to, że ocena skutków realizacji Strategii nie może ograniczać się wyłącznie do granic obszarowych form ochrony przyrody, lecz powinna uwzględniać także potencjalne oddziaływania na stanowiska gatunków chronionych, drzewa pomnikowe, zadrzewienia, zbiorowiska roślinne oraz lokalne elementy zielonej i błękitnej infrastruktury.

Tak ukształtowany system ochrony przyrody potwierdza, że przestrzeń Gminy Łomianki należy do obszarów o wysokiej wrażliwości środowiskowej. Wymaga to przyjęcia takiego modelu rozwoju, który będzie respektował cele ochrony obszarów prawnie chronionych, ograniczał ryzyko fragmentacji siedlisk i nadmiernej presji inwestycyjnej, a jednocześnie wzmacniał ład przestrzenny, odporność ekosystemów oraz długofalowe bezpieczeństwo środowiskowe Gminy Łomianki.

W tym miejscu należy również zaznaczyć, że w przypadku realizacji potencjalnych inwestycji planowanych na terenie Gminy Łomianki, zwłaszcza tych hipotetycznie zlokalizowanych w obrębie lub w bezpośrednim sąsiedztwie obszarów objętych ochroną przyrody, może zaistnieć konieczność uzyskania odstępstw od zakazów obowiązujących na tych terenach. Kwestia ta powinna być rozstrzygana na etapie poprzedzającym realizację konkretnego zamierzenia inwestycyjnego, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa i właściwością organów ochrony przyrody. Tym samym możliwość realizacji określonych przedsięwzięć może pozostawać uzależniona od uzyskania wymaganych zgód lub odstępstw, o ile charakter, lokalizacja i zakres planowanej inwestycji będą tego wymagały. Projekt Strategii jako dokument kierunkowy, nie przesądza o realizacji konkretnej inwestycji, ani o jej zaniechaniu.

Za najważniejsze z punktu widzenia rozwoju społeczno-ekonomicznego Gminy Łomianki uznano następujące cele:

- Cel strategiczny 1. Rozwój infrastruktury technicznej i społecznej dla poprawy jakości życia mieszkańców,
- Cel strategiczny 2. Wzmacnianie potencjału społecznego i rozwój oferty kulturalnej,
- Cel strategiczny 3. Ochrona środowiska przyrodniczego i kształtowanie ekologicznego charakteru Gminy,
- Cel strategiczny 4. Podnoszenie standardu usług publicznych,
- Cel strategiczny 5. Poprawa konkurencyjności gospodarki lokalnej.

„Zrównoważony rozwój Gminy Łomianki oraz efektywne zarządzanie zasobami publicznymi” to cel horyzontalny, który obejmuje wszystkie pozostałe gminne cele i zadania.

Zgodność z dokumentami strategicznymi, fundusze zewnętrzne

Strategia jest istotna z punktu widzenia aplikowania przez Gminę Łomianki o zewnętrze środki finansowe, ze szczególnym uwzględnieniem funduszy europejskich w pespektywie finansowej 2021-2027 oraz 2028-2034. W tym kontekście ważna jest wykazana zgodność określonych w dokumencie celów strategicznych z najważniejszymi wewnętrznymi i zewnętrznymi dokumentami strategicznymi, tj.:

- Umowy Partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce (cele polityki spójności),
- Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030,
- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027,
- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze,
- Strategii rozwoju metropolii warszawskiej do 2040 roku,
- Strategia Rozwoju Powiatu Warszawskiego Zachodniego na lata 2016-2025.

Uwarunkowania prawne

Strategia została opracowana w oparciu o nowe przepisy odnoszące się do polityki rozwoju, wprowadzone ustawą z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw. Wspomniane zmiany implementują postanowienia „Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)” w zakresie konsolidacji systemu zarządzania rozwojem Polski i etapowego wprowadzania systemu zintegrowanych strategii na poziomie krajowym, regionalnym oraz lokalnym. Jest to początkowy etap reformy, której celem jest integracja wymiaru społecznego, gospodarczego i przestrzennego w dokumentach strategicznych, przygotowywanych na różnych poziomach administracji, w tym na poziomie samorządu gminnego. Poprzez dokonane zmiany strategia rozwoju gminy zyskała podstawę prawną oraz ramowe wytyczne dotyczące jej realizacji.

Ponadto zastosowana procedura dotycząca opracowania „Strategii Rozwoju Gminy Łomianki na lata 2026-2040” uwzględnia wszystkie akty prawne mające wpływ na jej zastosowanie, w tym ustawę z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, ustawę z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, ustawę z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu

informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Dokument strategiczny opracowany został zgodnie z przepisami art. 10e ust. 2-4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

Dodatkowe informacje metodyczne dotyczące Strategii

W procesie tworzenia strategii wykorzystano metodę badawczą desk research. Metoda polega na kompilacji, analizowaniu oraz przetwarzaniu danych i informacji pochodzących z istniejących źródeł, a następnie formułowaniu na ich podstawie wniosków dotyczących badanego problemu. Ponadto wspierano się danymi Głównego Urzędu Statystycznego oraz materiałami dostarczonymi przez Urząd Miejski w Łomiankach.

II. Informacje o projekcie dokumentu

Niniejszy rozdział dotyczy głównych celów i zawartości dokumentu „Strategia Rozwoju Gminy Łomianki na lata 2026-2040", dla którego opracowywana jest strategiczna ocena oddziaływania na środowisko.

II.1. Główne cele projektowanego dokumentu

Na bazie przeprowadzonej diagnozy, analiz oraz konsultacji społecznych określone zostały kluczowe cele strategiczne Gminy Łomianki na kolejne lata:

- Cel strategiczny 1. Rozwój infrastruktury technicznej i społecznej dla poprawy jakości życia mieszkańców,
- Cel strategiczny 2. Wzmacnianie potencjału społecznego i rozwój oferty kulturalnej,
- Cel strategiczny 3. Ochrona środowiska przyrodniczego i kształtowanie ekologicznego charakteru Gminy,
- Cel strategiczny 4. Podnoszenie standardu usług publicznych,
- Cel strategiczny 5. Poprawa konkurencyjności gospodarki lokalnej.

Tabela 1 Zestawienie celów strategii rozwoju Gminy Łomianki do 2040 r.

CEL STRATEGICZNY HORYZONTALNY Zrównoważony rozwój Gminy Łomianki oraz efektywne zarządzanie zasobami publicznymi	
Cel strategiczny 1. Rozwój infrastruktury technicznej i społecznej dla poprawy jakości życia mieszkańców	
Zadanie 1.1	Zapewnienie zrównoważonego zagospodarowania przestrzennego poprzez wdrażanie spójnych rozwiązań urbanistycznych sprzyjających harmonijnemu rozwojowi Gminy.
Zadanie 1.2	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej, w tym poprawa połączeń komunikacyjnych pomiędzy obszarami peryferyjnymi a centrum Gminy.
Zadanie 1.3	Przebudowa ulic w celu zapewnienia utwardzonej nawierzchni, budowy chodników i oświetlenia oraz montażu sygnalizacji świetlnej w kluczowych punktach w celu podniesienia bezpieczeństwa ruchu.
Zadanie 1.4	Budowa i rozbudowa spójnej sieci dróg dla rowerów, łączącej obszary Gminy oraz zapewniającej powiązania z m. st. Warszawą z zapewnieniem ich zgodności z warszawskimi standardami projektowymi oraz z sąsiednimi Gminami i szlakami regionalnymi i KPN.
Zadanie 1.5	Budowa ratusza oraz zagospodarowanie centralnej przestrzeni publicznej Łomianek w celu nadania gminie miejskiego charakteru i stworzenia reprezentacyjnego centrum.

Zadanie 1.6	Udrożnienie układu drogowego i zwiększenie przepustowości głównych ciągów komunikacyjnych poprzez modernizację skrzyżowań, wprowadzenie rozwiązań usprawniających ruch i redukujących korki.
Zadanie 1.7	Opracowanie i realizacja projektu alternatywnego środka transportu do Warszawy, uzupełnionego o infrastrukturę Park&Ride.
Zadanie 1.8	Budowa buspasa na ul. Pułkowej (fragment DK7) w kierunku Warszawy w celu usprawnienia transportu zbiorowego i skrócenia czasu przejazdu.
Zadanie 1.9	Poprawa dostępności przestrzeni publicznej i obiektów użyteczności publicznej dla osób z niepełnosprawnościami poprzez wdrażanie zasad projektowania uniwersalnego.
Zadanie 1.10	Zagospodarowanie i rozwój zielonych terenów publicznych, w tym parków, skwerów i placów zabaw, sprzyjających integracji społecznej i aktywności mieszkańców.
Zadanie 1.11	Wykorzystanie potencjału Wisły jako drogi transportowej, w tym stworzenie przystani w Łomiankach z funkcjami transportowo-rekreacyjnymi.
Zadanie 1.12	Przebudowa infrastruktury elektroenergetycznej poprzez prowadzenie sieci energetycznych w formie podziemnej i likwidację słupów.
Zadanie 1.13	Rozbudowa systemu hydrantów przeciwpożarowych, szczególnie w rejonach o gęstej zabudowie i w strefach przemysłowych.
Zadanie 1.14	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej w celu zapewnienia bezpieczeństwa dostaw wody i odbioru ścieków.
Zadanie 1.15	Zwiększenie liczby miejsc parkingowych w rejonach o największym deficycie oraz w pobliżu węzłów komunikacyjnych.
Zadanie 1.16	Wprowadzenie stref płatnego parkowania dla użytkowników spoza Gminy w celu poprawy rotacji miejsc postojowych w centrum.
Zadanie 1.17	Modernizacja infrastruktury krytycznej, w tym modernizacja wałów przeciwpowodziowych, w celu zwiększenia bezpieczeństwa przeciwpowodziowego.
Zadanie 1.18	Budowa nowoczesnego centrum przesiadkowego integrującego transport publiczny, rowerowy i indywidualny wraz z infrastrukturą P&R oraz B&R.
Zadanie 1.19	Modernizacja i rozbudowa oświetlenia ulicznego w technologii energooszczędnej LED, z możliwością inteligentnego sterowania natężeniem światła.
Zadanie 1.20	Budowa i modernizacja obiektów użyteczności publicznej (np. świetlice, domy kultury, centra aktywności) w celu rozszerzenia oferty społeczno-kulturalnej Gminy.
Zadanie 1.21	Wspólne działania z Warszawą w zakresie usprawnienia połączeń transportowych wzdłuż ul. Pułkowej/DK7.
Zadanie 1.22	Budowę schronów w ramach obrony cywilnej.
Cel strategiczny 2. Wzmacnianie potencjału społecznego i rozwój oferty kulturalnej	
Zadanie 2.1	Budowa nowoczesnego centrum sportu i kultury o wysokich walorach reprezentacyjnych, pełniącego funkcję głównego ośrodka życia społecznego, artystycznego i rekreacyjnego Gminy.
Zadanie 2.2	Tworzenie i rozwój dedykowanych przestrzeni integracji dla seniorów, zapewniających dostęp do zajęć kulturalnych, rekreacyjnych i prozdrowotnych.
Zadanie 2.3	Utworzenie centrum integracji międzypokoleniowej, umożliwiającego wspólne uczestnictwo różnych grup wiekowych w projektach edukacyjnych, kulturalnych i sportowych.
Zadanie 2.4	Rozbudowa sieci świetlic w poszczególnych dzielnicach i sołectwach Gminy, dostosowanych do potrzeb lokalnych społeczności.
Zadanie 2.5	Poszerzenie lokalnej oferty edukacyjnej, rekreacyjnej, kulturalnej i sportowej, tak aby zaspokajała potrzeby mieszkańców bez konieczności korzystania z oferty Warszawy.
Zadanie 2.6	Organizacja cyklicznych wydarzeń kulturalnych, artystycznych i sportowych o zasięgu gminnym i ponadgminnym, budujących tożsamość lokalną i promujących Łomianki.
Zadanie 2.7	Wspieranie działalności organizacji pozarządowych oraz grup nieformalnych poprzez udostępnianie przestrzeni, granty i programy partnerskie.
Zadanie 2.8	Rozwój edukacji artystycznej i sportowej dla dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych, w tym programów stypendialnych dla szczególnie uzdolnionych mieszkańców.

Zadanie 2.9	Utworzenie gminnego programu wolontariatu, wspierającego zaangażowanie społeczne i integrację międzypokoleniową.
Zadanie 2.10	Modernizacja i adaptacja istniejących obiektów kulturalnych oraz sportowych do wymogów nowoczesnych standardów technicznych i funkcjonalnych.
Zadanie 2.11	Rozbudowa oferty kulturalnej i edukacyjnej w przestrzeni online, w tym transmisji wydarzeń i zajęć w trybie zdalnym.
Zadanie 2.12	Tworzenie i utrzymanie otwartych stref rekreacyjno-sportowych na świeżym powietrzu, sprzyjających aktywności fizycznej mieszkańców.
Cel strategiczny 3. Ochrona środowiska przyrodniczego i kształtowanie ekologicznego charakteru Gminy	
Zadanie 3.1	Przeprowadzenie kompleksowej rewitalizacji Strugi Dziekanowskiej w celu poprawy jakości wód, zachowania bioróżnorodności i zwiększenia walorów przyrodniczo-rekreacyjnych.
Zadanie 3.2	Wyznaczenie i odpowiednie oznakowanie szlaków turystycznych wraz z budową parkingów przy ich wejściach, w sposób minimalizujący ingerencję w środowisko przyrodnicze.
Zadanie 3.3	Utrzymanie i ochrona korytarzy ekologicznych łączących cenne przyrodniczo obszary Gminy i regionu.
Zadanie 3.4	Realizacja gminnego programu poprawy jakości powietrza, obejmującego m.in. kontynuację krajowego programu „Czyste Powietrze” i gminny program wymiany nieefektywnych źródeł ciepła.
Zadanie 3.5	Efektywne wdrażanie mechanizmów planistycznych i prawnych ograniczających ekspansję zabudowy mieszkaniowej kosztem terenów zielonych.
Zadanie 3.6	Obowiązkowe uwzględnianie i realizacja terenów zieleni w projektach nowych inwestycji budowlanych.
Zadanie 3.7	Wyznaczenie i ochrona zielonych stref wolnych od zabudowy w celu utrzymania równowagi przyrodniczej i przeciwdziałania presji urbanizacyjnej.
Zadanie 3.8	Rozwój systemów retencji wody deszczowej, w tym instalacja ogrodów deszczowych, zbiorników retencyjnych i nawierzchni przepuszczalnych.
Zadanie 3.9	Wprowadzenie strefy zielonego transportu z mechanizmem opłat za wjazd pojazdów wysokoemisyjnych w wybrane obszary Gminy.
Zadanie 3.10	Prowadzenie systematycznych kampanii edukacyjnych promujących proekologiczne postawy i zachowania wśród mieszkańców, przedsiębiorców oraz instytucji publicznych.
Zadanie 3.11	Kontynuacja ochrony systemu przyrodniczego Bielany – Łomianki – Kampinos.
Cel strategiczny 4. Podnoszenie standardu usług publicznych	
Zadanie 4.1	Rozbudowa systemu monitoringu wizyjnego w przestrzeni publicznej, zapewnienie nocnych dyżurów Straży Miejskiej oraz zwiększenie liczby patroli Policji w celu podniesienia poziomu bezpieczeństwa mieszkańców.
Zadanie 4.2	Wzmocnienie systemu obrony cywilnej poprzez ścisłą współpracę z organizacjami pozarządowymi i wolontariuszami, obejmującą m.in. szkolenia i ćwiczenia praktyczne.
Zadanie 4.3	Doskonalenie jakości zarządzania gminą poprzez zatrudnianie wykwalifikowanej kadry urzędniczej, usprawnienie współpracy między służbami gminnymi, urzędem i mieszkańcami oraz rozwój mechanizmów konsultacji społecznych.
Zadanie 4.4	Rozwój specjalistycznej opieki zdrowotnej i usług medycznych finansowanych ze środków NFZ, zwiększający dostępność świadczeń w gminie.
Zadanie 4.5	Digitalizacja procesów obsługi mieszkańców poprzez wdrożenie nowoczesnych e-usług, elektronicznych formularzy i platform komunikacji online.
Zadanie 4.6	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury oświatowej, w tym doposażenie szkół w nowoczesne narzędzia dydaktyczne oraz rozwój oferty zajęć dodatkowych.
Zadanie 4.7	Usprawnienie gospodarki odpadami komunalnymi, w tym rozszerzenie systemów selektywnej zbiórki i edukacja mieszkańców w zakresie ograniczania ilości odpadów.
Zadanie 4.8	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej w celu zapewnienia wysokiej jakości usług komunalnych.

Zadanie 4.9	Wprowadzenie programów profilaktyki zdrowotnej i promocji zdrowego stylu życia, obejmujących bezpłatne badania przesiewowe, warsztaty i kampanie informacyjne.
Zadanie 4.10	Poprawa dostępności usług publicznych dla osób z niepełnosprawnościami poprzez likwidację barier architektonicznych i wdrażanie standardów projektowania uniwersalnego.
Zadanie 4.11	Wzmocnienie działań z zakresu ochrony przeciwpożarowej poprzez modernizację sprzętu OSP i rozwój systemu szkoleń, budowa nowych strażnic OSP.
Zadanie 4.12	Rozwój gminnego centrum obsługi mieszkańców w formule „jednego okienka", integrującego obsługę różnych spraw administracyjnych w jednym miejscu.
Cel strategiczny 5. Poprawa konkurencyjności gospodarki lokalnej	
Zadanie 5.1	Wdrożenie kompleksowych działań wspierających rozwój lokalnego biznesu, w tym uproszczenie procedur administracyjnych, doradztwo dla przedsiębiorców.
Zadanie 5.2	Nawiązanie i rozwój ścisłej współpracy z organizacjami pozarządowymi w celu realizacji wspólnych projektów gospodarczych, społecznych i promocyjnych.
Zadanie 5.3	Wyznaczenie i zagospodarowanie strefy inwestycyjnej w Łomiankach, dostosowanej do potrzeb nowoczesnych przedsiębiorstw i branż perspektywicznych.
Zadanie 5.4	Wykorzystanie potencjału lokalizacyjnego związanego z bliskością rzeki Wisły oraz trasy S7 w obszarze transportu, logistyki oraz obsługi terenów inwestycyjnych.
Zadanie 5.5	Promocja Łomianek jako atrakcyjnej lokalizacji inwestycyjnej na rynku krajowym i zagranicznym poprzez udział w targach, kampaniach promocyjnych oraz współpracę z instytucjami otoczenia biznesu.
Zadanie 5.6	Rozwój sektora turystyki przyrodniczej i aktywnej w oparciu o walory Kampinoskiego Parku Narodowego i Wisły, z tworzeniem pakietów usług dla turystów.
Zadanie 5.7	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury teleinformatycznej, w tym zapewnienie szerokopasmowego Internetu na całym obszarze Gminy.
Zadanie 5.8	Tworzenie warunków dla rozwoju sektora usług nowoczesnych i branż kreatywnych poprzez udostępnianie przestrzeni coworkingowych i stref dla freelancerów.
Zadanie 5.9	Organizacja cyklicznych wydarzeń gospodarczych, takich jak szkolenia, warsztaty i spotkania networkingowe dla przedsiębiorców i osób planujących podjęcie działalności gospodarczej.

Źródło: projekt Strategii Rozwoju Gminy Łomianki na lata 2026-2040

Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko dla Strategii ma na celu ustalenie, czy przyjęte w dokumencie kierunki i działania gwarantują bezpieczeństwo środowiska przyrodniczego oraz sprzyjają jego ochronie i zrównoważonemu rozwojowi Gminy Łomianki. SOOŚ ma także umożliwić identyfikację możliwych do określenia skutków środowiskowych, jakie niesie realizacja postanowień ocenianego dokumentu oraz ocenić, czy przyjęte rozwiązania w dostateczny sposób chronią przed powstawaniem konfliktów i zagrożeń w środowisku.

II.2. Zawartość projektowanego dokumentu

Przesłanki opracowania Strategii

Genezą opracowania „Strategii Rozwoju Gminy Łomianki na lata 2026-2040" była konieczność wyznaczenia aktualnych celów rozwojowych, kierunków działania oraz dopasowanie dokumentu strategicznego do obowiązujących przepisów. Wskazać można również potrzebę poznania opinii mieszkańców poprzez proces konsultacji zapisów dokumentu. Strategia rozwoju gminy jest kluczowym dokumentem w procesie programowania rozwoju szczebla lokalnego, zawiera misję oraz wizję rozwojową, wyznacza kierunki działania. Jednym z ważniejszych końcowych efektów implementacji założeń strategii powinna być wyższa jakość życia mieszkańców.

Strategia zawiera następujące komponenty:

- Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, uwzględnia sfery:
- Sfera społeczna,
- Sfera gospodarcza,
- Sfera przestrzenna,
- Wyniki badań ankietowych,
- Podsumowanie przeprowadzonej diagnozy, rekomendacje,
- Analiza SWOT Gminy Łomianki,
- Misja i wizja Gminy Łomianki,
- Cel horyzontalny, cele strategiczne i operacyjne w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym,
- Zbieżność założeń strategii z kluczowymi opracowaniami strategicznymi,
- Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Łomianki,
- Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa mazowieckiego wraz z zakresem planowanych działań,
- Uwarunkowania wodne oraz związane ze zmianami klimatu,
- Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy wraz z zakresem planowanych działań,
- System realizacji strategii, źródła finansowania,
- Literatura pomocnicza,

Realizacja Strategii dla Gminy Łomianki powinna być regularnie kontrolowana, dlatego zaproponowane zostały działania monitorujące. Dzięki temu będzie można ocenić efektywność Strategii. Ponadto pomoże to w przyszłości zidentyfikować, które działania są najskuteczniejsze, a które niewystarczające.

III. Stan istniejący środowiska

Rozdział ten zawiera informacje na temat stanu środowiska w Gminie Łomianki przed rozpoczęciem realizacji zadań założonych w projekcie Strategii. Można przyjąć, że poszczególne zadania zaczną być realizowane najszybciej w roku 2026, jeśli nie wystąpią nieprzewidziane opóźnienia i trudności.

W rozdziale wykorzystano materiały dostarczone przez Gminę Łomianki, w tym „Program Ochrony Środowiska dla gminy Łomianki na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032", „Prognozę oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla gminy Łomianki na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032", „Prognozę oddziaływania na środowisko zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Łomianki".

III.1. Charakterystyka obszaru objętego Strategią

Położenie i powiązania przestrzenne

Gmina Łomianki jest gminą miejsko-wiejską położoną w centralnej części województwa mazowieckiego, w powiecie warszawskim zachodnim, w odległości około 15 km od centrum Warszawy. Jest to najbardziej na wschód wysunięta gmina powiatu, o powierzchni 38,86 km²,

zlokalizowana w obrębie Kotliny Warszawskiej, stanowiącej część Niziny Środkowomazowieckiej i będącej rozszerzeniem doliny Wisły. Gmina Łomianki graniczy z miastem stołecznym Warszawa, gminą Izabelin, gminą Czosnów oraz gminą Jabłonna, co nadaje jej wyraźnie metropolitalny i międzygminny charakter. Jednocześnie położenie w sąsiedztwie doliny Wisły oraz Kampinoskiego Parku Narodowego sprawia, że przestrzeń Gminy Łomianki ma szczególnie wysoką wartość przyrodniczą i krajobrazową, a jej rozwój przestrzenny musi uwzględniać zarówno silne powiązania funkcjonalne z Warszawą, jak i ograniczenia środowiskowe.

Z punktu widzenia struktury wewnętrznej Gmina Łomianki charakteryzuje się wyraźnym zróżnicowaniem przestrzennym. Część miejska koncentruje się przede wszystkim w pasie przebiegającym wzdłuż drogi krajowej nr 7, natomiast poza nią występują rozległe tereny o charakterze mieszkaniowym, wiejskim i przyrodniczym, obejmujące m.in. Dąbrowę Leśną, Kiełpin, Dziekanów i Sadową. Układ ten znajduje odzwierciedlenie w podziale administracyjnym na 14 osiedli i 9 sołectw, a także w modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej strategii, który opiera się na centralnym ośrodku gminnym w Łomiankach oraz sieci ośrodków wspomagających w poszczególnych częściach Gminy. Przyjęty kierunek rozwoju zakłada porządkowanie ładu przestrzennego, koncentrację funkcji w najlepiej dostępnych obszarach oraz ograniczanie rozpraszania zabudowy na terenach o wysokich walorach przyrodniczych. W praktyce oznacza to wzmacnianie powiązań pomiędzy centrum Gminy Łomianki a obszarami peryferyjnymi, przy jednoczesnym poszanowaniu ciągłości systemu przyrodniczego.

Powiązania przestrzenne Gminy Łomianki mają przede wszystkim charakter metropolitalny i transportowy. Główna oś komunikacyjna gminy opiera się na przebiegu drogi krajowej nr 7, będącej częścią europejskiego korytarza E77, oraz na drodze powiatowej 2420W, przebiegającej równolegle do głównej trasy. Takie położenie wzmacnia dostępność zewnętrzną, ale równocześnie generuje znaczną presję transportową, zwłaszcza w centralnej części Łomianek. Istotnym elementem przyszłych powiązań przestrzennych będzie również droga ekspresowa S7, której planowany przebieg i węzły komunikacyjne mają zmienić układ relacji transportowych w skali lokalnej i ponadlokalnej. Uzupełnieniem tego systemu są połączenia autobusowe z Warszawą i gminami sąsiednimi, rozwijana infrastruktura rowerowa i piesza, a także względnie bliskie położenie portów lotniczych Warszawa Chopina i Warszawa-Modlin. Strategia wskazuje ponadto, że Gmina Łomianki pozostaje w zasięgu ciągu komunikacyjnego linii nr 2 inwestycji wspomagających Centralny Port Komunikacyjny, co dodatkowo wzmacnia jej znaczenie w regionalnym układzie dostępności.

Położenie Gminy Łomianki należy rozpatrywać także w kontekście powiązań przyrodniczych i ekologicznych. Bezpośrednie sąsiedztwo Warszawy współistnieje tu z obecnością doliny Wisły, otuliny Kampinoskiego Parku Narodowego oraz terenów wchodzących w system zielono-niebieskiej infrastruktury. W tym miejscu wskazać należy na konieczność ochrony i wzmacniania powiązań przyrodniczych, retencji wód, odporności klimatycznej oraz ciągłości ekologicznej. Szczególne znaczenie w tym układzie ma korytarz Strugi Dziekanowskiej i system zielono-niebieski, a także potrzeba wyrównywania standardów infrastrukturalnych na peryferiach bez naruszania najcenniejszych zasobów środowiska. W rezultacie Gmina Łomianki stanowi obszar silnie powiązany z metropolią warszawską, lecz zarazem wyjątkowo wrażliwy środowiskowo, co przesądza o konieczności prowadzenia polityki przestrzennej opartej na równoważeniu funkcji osadniczych, komunikacyjnych i przyrodniczych.

Ukształtowanie terenu i budowa geologiczna

Obszar Gminy Łomianki położony jest w obrębie mezoregionu Kotlina Warszawska, stanowiącego część Niziny Środkowomazowieckiej. Jednostka ta ma charakter rozszerzenia doliny Wisły i cechuje się wyraźnym zróżnicowaniem krajobrazowym, wynikającym z nakładania się procesów rzecznych, eolicznych i akumulacyjnych. Na obszarze Gminy Łomianki występują przede wszystkim dwa podstawowe typy krajobrazu: tarasy nadzalewowe o podłożu piaszczystym, miejscami z rozwiniętymi formami wydmowymi porośniętymi lasami, a także tarasy zalewowe, na których dominują łąki, użytki rolne oraz tereny związane z doliną rzeczną. Rzeźba terenu ma w przeważającej części charakter równinny, a deniwelacje są niewielkie i sięgają około 8 m. Najwyżej położone fragmenty znajdują się w obrębie wydm zlokalizowanych w sąsiedztwie Dziekanowa Leśnego i osiągają około 86,7 m n.p.m., natomiast najniżej położone tereny występują w północno-zachodniej części Gminy Łomianki, w pobliżu koryta Wisły, gdzie rzędne terenu wynoszą około 73,4 m n.p.m.

Pod względem morfologicznym obszar Gminy Łomianki znajduje się w zasięgu trzech zasadniczych jednostek. W części południowej występuje wysoczyzna polodowcowa, w części środkowej i zachodniej zespół młodoplejstoceńskich tarasów akumulacyjnych, natomiast część północna i wschodnia związana jest z holoceńską doliną Wisły. Wysoczyzna zbudowana jest głównie z plejstoceńskich iłów, lokalnie powiązanych z formami wydmowymi. Tarasy akumulacyjne tworzą obszary związane z osadami piaszczystymi pochodzenia eolicznego, gdzie wykształciły się pagórki wydmowe rozdzielone obniżeniami, często stanowiącymi siedliska cenne przyrodniczo. Najniżej położona dolina Wisły wypełniona jest natomiast osadami pylasto-piaszczystymi o genezie aluwialnej, co odzwierciedla jej rzeczny charakter i podatność na procesy zalewowe.

W obrębie doliny Wisły, na której położona jest Gmina Łomianki, wyróżnia się trzy podstawowe poziomy tarasowe: taras nadzalewowy, taras zalewowy wyższy oraz taras zalewowy niższy, określany również jako korytowy. Taras nadzalewowy, zwany kampinoskim, stanowi rozległą i w dużej mierze płaską powierzchnię o niewielkich spadkach, zbudowaną głównie z piasków eolicznych, które miejscami tworzą wydmy przekraczające 8 m wysokości. W kierunku północnym i północno-wschodnim przechodzi on wyraźną krawędzią w taras zalewowy wyższy, stanowiący płaską powierzchnię położoną w zakolu Wisły, wzniesioną około 2 do 3 m ponad koryto rzeki. W jego obrębie miejscami zachowały się starorzecza Wisły, których głębokość dochodzi do 2 m. Taras zalewowy niższy jest z kolei związany z aktualnymi procesami akumulacyjnymi Wisły i obejmuje przede wszystkim tereny położone w granicach wału przeciwpowodziowego, z wyjątkiem rejonu Kępy Kiełpińskiej, gdzie jego zasięg wykracza poza wał.

Budowa geologiczna obszaru Gminy Łomianki związana jest przede wszystkim z utworami czwartorzędowymi zalegającymi na pstrych iłach plioceńskich o znacznej miąższości. Dominują tu osady piaszczyste pochodzenia rzecznego, zdeponowane w pradolinie Wisły. Najstarsze fragmenty geologiczne stanowią ostańce erozyjne tarasu nadzalewowego występujące m.in. w rejonie Burakowa i Dąbrowy Leśnej, zbudowane z glin zwałowych. W obrębie tarasu nadzalewowego występują również żwiry i piaski rzeczne oraz wodnolodowcowe pochodzące ze zlodowacenia północnopolskiego. Osady te podlegały później procesom eolicznym, czego efektem było uformowanie wydm parabolicznych, mis deflacyjnych oraz pól piasków przewiewnych. W obniżeniach międzywydmowych zachodziła sedymentacja bagienna, natomiast w niższych partiach terenu odkładały się piaski

drobnoziarniste z wkładkami mad i żwirów oraz mady lekkie i średnie. W obrębie tarasów zalewowych występują natomiast mady lekkie i ciężkie, miejscami przewarstwione piaskami drobnymi, a w lokalnych obniżeniach także grunty organiczne, w tym namuły torfiaste. Warto podkreślić, że budowa wałów przeciwpowodziowych istotnie ograniczyła naturalną, okresową sedymentację mad na terenach zalewowych.

Z punktu widzenia warunków geologiczno-inżynierskich istotne znaczenie mają rodzaj i stan gruntów, głębokość występowania wód gruntowych, morfologia terenu oraz brak lub obecność procesów geodynamicznych. Na obszarze Gminy Łomianki korzystne warunki budowlane występują przede wszystkim w jej południowo-wschodniej części, głównie w obrębie miasta Łomianki. Są to tereny zbudowane z gruntów spoistych w stanie zwartym, półzwartym lub twardoplastycznym oraz z gruntów piaszczystych średnio zagęszczonych i zagęszczonych, przy jednoczesnym głębszym niż 2 m poziomie wód gruntowych i braku zjawisk geodynamicznych. Mniej korzystne warunki dla posadowienia obiektów występują natomiast na obszarach o gruntach niejednorodnych, przy płytkim zaleganiu zwierciadła wód gruntowych oraz większych spadkach terenu. Do terenów takich zalicza się przede wszystkim zatorfione doliny cieków, starorzecza Wisły oraz obniżenia deflacyjne w obrębie tarasu nadzalewowego. Uwarunkowania te mają istotne znaczenie przy ocenie możliwości zagospodarowania poszczególnych terenów oraz potencjalnej podatności środowiska na przekształcenia.

W granicach Gminy Łomianki, w jej południowo-wschodniej części, występuje również udokumentowane i szczegółowo rozpoznane złoże piasków i żwirów budowlanych „Łomianki-Dąbrowa". Jednocześnie na terenie Gminy Łomianki nie wyznaczono terenów górniczych. Oznacza to, że choć lokalnie występują zasoby surowców mineralnych, nie stanowią one obecnie czynnika kształtującego w istotny sposób zagospodarowanie przestrzenne całego obszaru. Z perspektywy prognozy oddziaływania na środowisko większe znaczenie mają natomiast sama budowa geologiczna, zróżnicowanie form terenu oraz relacje pomiędzy warunkami gruntowo-wodnymi a kierunkami rozwoju przestrzennego Gminy Łomianki.

Warunki klimatyczne

Pod względem klimatycznym obszar Gminy Łomianki położony jest w zasięgu regionu Mazowiecko-Podlaskiego, wyróżnianego w regionalizacji klimatycznej Polski według W. Okołowicza. Obszar ten pozostaje pod wyraźnym wpływem cech klimatu kontynentalnego, co znajduje odzwierciedlenie w stosunkowo dużych rocznych amplitudach temperatury powietrza, wydłużonych okresach letnich o wysokich temperaturach oraz relatywnie długich i chłodnych zimach. Jednocześnie położenie Gminy Łomianki w obrębie doliny Wisły oraz w sąsiedztwie rozległych terenów leśnych i otwartych powoduje lokalne zróżnicowanie warunków bioklimatycznych, istotne z punktu widzenia jakości środowiska i warunków życia mieszkańców.

Analiza zmian wybranych wskaźników klimatycznych wskazuje na wyraźne przeobrażenia warunków klimatycznych obserwowane w ostatnich latach. W porównaniu z 2010 r. odnotowano wzrost usłonecznienia z poziomu około 1600-1650 godzin do około 2000-2100 godzin w 2022 r. Równocześnie wzrosła średnia roczna temperatura powietrza z około 7,5°C do 9,8°C. Zmiany te wpisują się w szerszy trend ocieplania klimatu, obserwowany również w innych częściach kraju. W analizowanym okresie zwiększeniu uległy także wartości maksymalnej dobowej temperatury powietrza o prawdopodobieństwie wystąpienia 5%, natomiast minimalna dobowa temperatura powietrza o tym samym prawdopodobieństwie

stała się wyraźnie mniej surowa. Jednocześnie istotnemu obniżeniu uległa roczna suma opadów atmosferycznych, która w 2022 r. wynosiła około 450-500 mm, podczas gdy w 2010 r. osiągała poziom około 750-800 mm. Zmiany te mogą świadczyć o narastającej presji klimatycznej, przejawiającej się z jednej strony częstszym występowaniem okresów suchych i wysokich temperatur, a z drugiej zwiększoną podatnością środowiska na skutki suszy, przegrzewania przestrzeni oraz zaburzeń bilansu wodnego.

Na obszarze Gminy Łomianki można wyróżnić dwa podstawowe podtypy bioklimatyczne. Pierwszy obejmuje kompleksy leśne, w których obecność szaty roślinnej łagodzi bodźce radiacyjne oraz termiczno-wilgotnościowe, poprawiając lokalne warunki klimatyczne i bioklimatyczne. Drugi związany jest z terenami zurbanizowanymi zlokalizowanymi w dolinie Wisły, gdzie częściej występują zjawiska niekorzystne dla człowieka, w tym gromadzenie i zaleganie zanieczyszczeń powietrza. Z punktu widzenia przewietrzania obszaru korzystne znaczenie ma dominacja wiatrów zachodnich, dzięki której Gmina Łomianki położona jest po nawietrznej stronie względem dużych emitorów zanieczyszczeń związanych z Warszawą. Nie eliminuje to jednak lokalnych problemów aerosanitarnych, wynikających z emisji komunikacyjnej, indywidualnych źródeł ciepła oraz warunków sprzyjających okresowemu pogorszeniu jakości powietrza.

Istotnym uzupełnieniem charakterystyki warunków klimatycznych jest ocena stanu powietrza atmosferycznego. Gmina Łomianki została zaliczona do strefy mazowieckiej w ramach monitoringu jakości powietrza prowadzonego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. Wyniki oceny za 2022 r. wskazują, że większość analizowanych substancji mieściła się w granicach obowiązujących norm. Przekroczenia dotyczyły jednak benzo(a)pirenu oraz ozonu w odniesieniu do celu długoterminowego w ramach kryterium ochrony zdrowia. W przypadku kryterium ochrony roślin również stwierdzono przekroczenie celu długoterminowego dla ozonu. Oznacza to, że mimo ogólnie korzystnej oceny dla większości zanieczyszczeń, jakość powietrza na obszarze Gminy Łomianki nadal wymaga działań ukierunkowanych na ograniczanie emisji, zwłaszcza z sektora komunalno-bytowego i transportowego.

Znaczenie praktyczne dla monitorowania lokalnych warunków aerosanitarnych mają także funkcjonujące na terenie Gminy Łomianki sensory jakości powietrza, umożliwiające bieżący odczyt stężeń pyłów PM1, PM2,5 i PM10, a także parametrów meteorologicznych, takich jak temperatura, ciśnienie i wilgotność. Dane te są publicznie dostępne i mogą stanowić użyteczne narzędzie wspierające zarządzanie środowiskiem oraz budowanie świadomości ekologicznej mieszkańców. Z perspektywy prognozy oddziaływania na środowisko należy uznać, że warunki klimatyczne Gminy Łomianki podlegają obecnie wyraźnym zmianom, które powinny być uwzględniane w planowaniu rozwoju przestrzennego, gospodarce wodnej, ochronie terenów zieleni oraz działaniach adaptacyjnych związanych ze zmianami klimatu.

Użytkowanie terenu i struktura funkcjonalno-przestrzenna

Struktura użytkowania terenu Gminy Łomianki ma wyraźnie pasmowy i zróżnicowany charakter, wynikający zarówno z uwarunkowań przyrodniczych, jak i presji urbanizacyjnej związanej z bezpośrednim sąsiedztwem Warszawy. W układzie przestrzennym dominują grunty zabudowane i zurbanizowane, skoncentrowane przede wszystkim w środkowym pasie Gminy, po obu stronach drogi krajowej nr 7. Największa intensywność zabudowy występuje w części miejskiej, zlokalizowanej przy południowo-wschodniej granicy Gminy Łomianki. Taki układ zagospodarowania stanowi konsekwencję długotrwałych procesów

suburbanizacyjnych oraz wysokiej atrakcyjności osadniczej tego obszaru, wzmacnianej dogodnymi powiązaniami komunikacyjnymi z aglomeracją warszawską. W efekcie w przestrzeni Gminy Łomianki obserwuje się postępujący wzrost intensywności osadnictwa, który wpływa na przekształcanie dotychczasowego krajobrazu i rosnącą konkurencję pomiędzy funkcjami mieszkaniowymi, usługowymi, przyrodniczymi i rolniczymi.

Wzdłuż północno-wschodniej granicy Gminy Łomianki, w rejonie doliny Wisły, dominują natomiast użytki rolne oraz zabudowa rozproszona, co nadaje temu obszarowi bardziej otwarty i ekstensywny charakter. Tereny te zachowują większy udział funkcji rolniczej i przyrodniczej, choć również pozostają pod wpływem stopniowych zmian zagospodarowania. Odmienną strukturą funkcjonalno-przestrzenną charakteryzuje się część południowo-zachodnia, gdzie zlokalizowany jest fragment rozległych kompleksów leśnych Puszczy Kampinoskiej. Obszar ten pełni istotne funkcje przyrodnicze, klimatyczne i krajobrazowe, a jego obecność stanowi jeden z kluczowych czynników ograniczających ekspansję zabudowy i kształtujących politykę przestrzenną Gminy Łomianki. W konsekwencji przestrzeń gminna ma charakter silnie zróżnicowany, łącząc cechy strefy podmiejskiej o wysokiej dynamice rozwoju z obszarami otwartymi i cennymi przyrodniczo.

Istotnym elementem tej struktury są również uwarunkowania glebowe, które pozostają ściśle związane z budową geologiczną obszaru. Na terenie Gminy Łomianki występują przede wszystkim utwory czwartorzędowe plejstocenu i holocenu, reprezentowane przez piaski, żwiry, iły, gliny oraz osady rzeczne. Najkorzystniejsze warunki dla użytkowania rolniczego związane są z występowaniem mad w północnej części Gminy. W obrębie tarasu zalewowego dominują mady właściwe, czyli gleby napływowe, a także gleby brunatno-glejowe, występujące zwłaszcza w rejonie starorzeczy Wisły. Są to przeważnie gleby zaliczane do klas bonitacyjnych IVa i IVb, których przydatność rolnicza oceniana jest jako średnia. Lokalnie, w obrębie tarasu zalewowego, występują także grunty klas IIIa i IIIb, rozproszone na większym obszarze, przy czym ich największa koncentracja zaznacza się pomiędzy wałem przeciwpowodziowym a Jeziorem Dziekanowskim.

W północno-zachodnim fragmencie Gminy Łomianki, w obrębie tarasu nadzalewowego, występują również gleby o relatywnie korzystnych warunkach dla upraw polowych, w tym gleby brunatne wyługowane oraz mady zaliczane do IIIa i IIIb klasy bonitacyjnej. Na pozostałych częściach tarasu nadzalewowego dominują natomiast grunty klasy IVa i IVb, które w centralnej części Gminy dochodzą do terenów zwartej zabudowy w Dziekanowie Leśnym. Dalej na południe pojawiają się gleby słabsze, przede wszystkim gleby zbielicowane i bielicowe właściwe, wykształcone na piaskach i zaliczane do V i VI klasy bonitacyjnej. Zajmują one znaczne powierzchnie obszaru Puszczy Kampinoskiej, gdzie dodatkowo występują rozległe, podmokłe obniżenia wypełnione glebami bielicowo-glejowymi oraz murszowo-mineralnymi. Takie zróżnicowanie glebowe wpływa na sposób użytkowania terenu, ograniczając możliwości intensywnego rolnictwa w części obszarów, a równocześnie wzmacniając znaczenie funkcji przyrodniczych i ochronnych.

Na uwagę zasługuje również fakt, że znaczna część terenów Gminy Łomianki pozostaje nieużytkowana rolniczo. Szczególnie duży udział nieużytków występuje w obrębie Doliny Łomiankowskiej, gdzie koncentruje się około 80% wszystkich nieużytków zlokalizowanych na terenie gminy. Zjawisko to może być interpretowane dwojako. Z jednej strony świadczy o ograniczonej przydatności części gruntów do intensywnego użytkowania rolniczego, wynikającej z warunków wodnych, glebowych i przyrodniczych. Z drugiej strony tereny te mogą

pełnić istotne funkcje ekologiczne, retencyjne i krajobrazowe, stanowiąc rezerwę przestrzeni biologicznie czynnej oraz element wspierający lokalną odporność środowiskową. Z punktu widzenia prognozy oddziaływania na środowisko należy zatem uznać, że struktura funkcjonalno-przestrzenna Gminy Łomianki jest efektem współoddziaływania procesów urbanizacyjnych, warunków przyrodniczych i jakości gleb, a jej dalsze przekształcenia powinny uwzględniać potrzebę zachowania równowagi pomiędzy rozwojem osadniczym a ochroną terenów otwartych, rolniczych i przyrodniczo cennych.

Infrastruktura transportowa

Układ transportowy Gminy Łomianki ma charakter silnie zdeterminowany przebiegiem głównych tras drogowych oraz położeniem w bezpośrednim sąsiedztwie Warszawy. Podstawową osią komunikacyjną Gminy jest droga krajowa nr 7, stanowiąca jednocześnie fragment międzynarodowego ciągu E77, natomiast uzupełniającą rolę pełni droga powiatowa nr 2420W, obejmująca m.in. ulice Rolniczą, Wiślaną i Kampinoską. Taki układ zapewnia wysoką dostępność zewnętrzną, ale jednocześnie powoduje znaczne obciążenie ruchem tranzytowym, szczególnie w ciągu ul. Kolejowej i Warszawskiej. Strategia wskazuje, że skutkiem tego są korki, hałas, pogorszenie jakości powietrza oraz wzrost zagrożeń dla bezpieczeństwa pieszych, co ma istotne znaczenie z punktu widzenia oceny oddziaływań środowiskowych i jakości życia mieszkańców. Na terenie Gminy Łomianki znajduje się 75,7 km dróg gminnych o nawierzchni twardej ulepszonej oraz 13,7 km dróg gruntowych, przy czym przez obszar gminy nie przebiegają połączenia szynowe.

Istotnym elementem infrastruktury transportowej Gminy Łomianki jest lokalny i ponadlokalny transport zbiorowy oraz rozwijana mobilność aktywna. Obszar gminy obsługiwany jest przez Komunikację Miejską Łomianki, linie Zarządu Transportu Miejskiego w Warszawie oraz połączenia realizowane przez Związek Powiatowo-Gminny Grodziskie Przewozy Autobusowe, co wzmacnia codzienne powiązania funkcjonalne z Warszawą i otoczeniem międzygminnym. Strategia podkreśla również rozwój infrastruktury pieszej i rowerowej, w tym realizację ponad 6 km nowych tras rowerowych, ciągów pieszo-rowerowych, chodników oraz stref uspokojonego ruchu typu tempo 30, powstałych m.in. we współpracy z sąsiednimi gminami. Działania te wpisują się w model struktury funkcjonalno-przestrzennej, który zakłada priorytet dla mobilności zbiorowej i aktywnej, poprawę powiązań peryferyjnych części gminy z centrum oraz ograniczanie uzależnienia od indywidualnego transportu samochodowego. Kierunek ten należy ocenić korzystnie, ponieważ sprzyja ograniczaniu emisji zanieczyszczeń, hałasu i presji komunikacyjnej na obszary zamieszkania.

Gospodarka wodno-ściekowa

Gospodarka wodno-ściekowa stanowi jeden z kluczowych elementów infrastruktury technicznej Gminy Łomianki, a jej znaczenie wzrasta wraz z postępującym rozwojem osadnictwa i presją urbanizacyjną. W latach 2014-2023 nastąpiła wyraźna poprawa stopnia wyposażenia budynków mieszkalnych w sieć wodociągową i kanalizacyjną. Odsetek budynków podłączonych do wodociągów wzrósł z 39,9% do 77,1%, natomiast w przypadku kanalizacji z 38,9% do 74,5%. Jednocześnie sam udział ludności korzystającej z instalacji komunalnych pozostaje niższy, zwłaszcza w zakresie kanalizacji, z której w 2023 r. korzystało 61% mieszkańców, podczas gdy z wodociągów 64,5%. Oznacza to, że mimo postępu infrastrukturalnego nadal występują obszary wymagające dalszego domknięcia sieci, szczególnie w tych częściach Gminy Łomianki, gdzie rozwój zabudowy postępuje szybciej niż rozbudowa infrastruktury technicznej.

Wskazuj się również na istotne znaczenie formalnie wyznaczonej aglomeracji Łomianki dla dalszego porządkowania systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków. Zgodnie z opisem aglomeracji równoważna liczba mieszkańców aglomeracji wynosi 28 645, a z kanalizacji korzysta 27 140 RLM, co odpowiada poziomowi 94,75%. Po zrealizowaniu inwestycji planowanych do 2027 r. wskaźnik ten ma wzrosnąć do 98,06%. Taki kierunek należy ocenić pozytywnie, ponieważ ogranicza ryzyko rozproszonego odprowadzania ścieków i wzmacnia bezpieczeństwo środowiskowe obszaru o wysokiej wrażliwości hydrologicznej i przyrodniczej. Jednocześnie w strukturze organizacyjnej Gminy Łomianki ważną rolę odgrywa Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Łomiankach Sp. z o.o., który stanowi podstawowy podmiot odpowiedzialny za funkcjonowanie i rozwój systemu wodno-kanalizacyjnego.

Szczególnie istotne jest to, że projektowana strategia rozwoju gminy traktuje rozwój gospodarki komunalnej, w tym sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i rozwiązań retencyjnych, jako jeden z podstawowych warunków zrównoważonego rozwoju Gminy Łomianki. W obszarach strategicznej interwencji wyraźnie zaakcentowano potrzebę wyrównywania standardów infrastrukturalnych na peryferiach oraz domykania sieci technicznych, co ma służyć zarówno poprawie jakości życia mieszkańców, jak i ograniczaniu presji na środowisko wodne. W praktyce oznacza to konieczność dalszej rozbudowy systemu kanalizacji sanitarnej, racjonalizacji gospodarki wodnej oraz prowadzenia inwestycji w sposób skoordynowany z polityką przestrzenną i ochroną zasobów przyrodniczych. Dla oceny środowiskowej ma to znaczenie zasadnicze, ponieważ sprawny i szczelny system wodno-ściekowy ogranicza ryzyko zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych, a także wzmacnia odporność Gminy Łomianki na skutki presji osadniczej i zmian klimatu.

Walory przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowo-turystyczne

Gmina Łomianki wyróżnia się ponadprzeciętnymi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi, wynikającymi z jej położenia pomiędzy doliną Wisły a kompleksem leśnym Kampinoskiego Parku Narodowego. Na stosunkowo niewielkim obszarze współwystępują tu krajobrazy nadrzeczne, zalewowe, leśne, wydmowe, bagienne oraz rolnicze, co nadaje przestrzeni gminy dużą różnorodność i wysoką wartość środowiskową. Szczególnie cenne są obszary międzywala Wisły, tarasów zalewowych oraz kompleksów leśnych i wydmowych w południowo-zachodniej części gminy. Jednocześnie w części centralnej i południowo-wschodniej wyraźnie zaznacza się krajobraz zurbanizowany, związany z koncentracją zabudowy mieszkaniowej i usługowej oraz rozwiniętą infrastrukturą techniczną i komunikacyjną. W efekcie Gmina Łomianki stanowi obszar o silnie zróżnicowanej strukturze krajobrazowej, w której obszary silnie przekształcone przez człowieka sąsiadują bezpośrednio z terenami o wysokim stopniu naturalności.

Do najważniejszych walorów przyrodniczych Gminy Łomianki należy bogactwo siedlisk i zbiorowisk roślinnych związanych z doliną Wisły, starorzeczami, terenami łąkowymi, zadrzewieniami śródpolnymi oraz kompleksami leśnymi Puszczy Kampinoskiej. W granicach gminy występują cenne siedliska chronione, w tym starorzecza i eutroficzne zbiorniki wodne, zalewane brzegi rzek, łąki zmiennowilgotne i świeże, grądy, a także łęgi wierzbowe, topolowe, jesionowo-olszowe i wiązowo-jesionowe. Najcenniejsze przyrodniczo obszary koncentrują się w międzywalu Wisły, w obrębie Doliny Łomiankowskiej oraz na terenach Kampinoskiego Parku Narodowego. Występują tu również liczne stanowiska roślin chronionych, co potwierdza wysoką wartość florystyczną i siedliskową tych terenów. W otoczeniu zabudowy dominują

natomiast zbiorowiska synantropijne, ogrodowe i ruderalne, typowe dla obszarów o silniejszym przekształceniu antropogenicznym.

Równie wysoką wartość przedstawia fauna Gminy Łomianki, związana przede wszystkim z doliną Wisły, terenami podmokłymi, starorzeczami, mozaiką pól i zadrzewień oraz ekosystemami leśnymi. Szczególne znaczenie ma Wisła jako korytarz ekologiczny i siedlisko wielu gatunków ptaków wodnych, błotnych i migrujących. Obszar ten stanowi miejsce bytowania i gniazdowania licznych gatunków cennych przyrodniczo, w tym rybitw, mew, sieweczek, ostrygojada czy zimorodka. Z doliną Wisły związane są także bóbr i wydra, a starorzecza stwarzają dogodne warunki dla płazów, w tym traszki grzebieniastej i kumaka nizinnego. Duże znaczenie przyrodnicze mają również tereny leśne, stanowiące zaplecze bytowania wielu ssaków, gadów, płazów i bezkręgowców. W bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy różnorodność gatunkowa jest mniejsza, jednak również tam występują gatunki przystosowane do życia w krajobrazie przekształconym przez człowieka.

Wyjątkowa wartość przyrodnicza Gminy Łomianki znajduje odzwierciedlenie w rozbudowanym systemie form ochrony przyrody. Na jej obszarze występują Kampinoski Park Narodowy wraz z otuliną, Warszawski Obszar Chronionego Krajobrazu, obszary Natura 2000, rezerwaty przyrody oraz pomniki przyrody. Szczególne znaczenie mają obszary Natura 2000 związane z Puszczą Kampinoską, Kampinoską Doliną Wisły i Doliną Środkowej Wisły, a także rezerwaty Jezioro Kiełpińskie i Ławice Kiełpińskie. Ochronie podlegają tu nie tylko konkretne siedliska i gatunki, ale także ciągłość procesów ekologicznych, naturalny charakter doliny rzecznej oraz funkcjonowanie korytarzy migracyjnych. Istotną rolę odgrywa również system przyrodniczy gminy, którego podstawowymi elementami są dolina Wisły, starorzecza, mniejsze cieki, kompleksy leśne i zadrzewienia. Szczególnego znaczenia nabiera zachowanie połączeń pomiędzy doliną Wisły a terenami Kampinoskiego Parku Narodowego, gdyż właśnie te powiązania warunkują spójność lokalnego układu ekologicznego.

Walory krajobrazowe Gminy Łomianki wynikają nie tylko z obecności terenów chronionych, ale również z mozaikowego układu przestrzeni. Na jej obszarze współistnieją rozległe łąki, starorzecza, zadrzewienia, lasy, wydmy, tereny otwarte i skupiska zabudowy, co tworzy krajobraz atrakcyjny wizualnie i zróżnicowany funkcjonalnie. Szczególnie cenny jest naturalny, w dużej mierze nieuregulowany charakter doliny Wisły oraz rozległość kompleksów leśnych w południowo-zachodniej części gminy. Jednocześnie walory te podlegają presji wynikającej z suburbanizacji, rozwoju obiektów usługowo-handlowych i infrastruktury transportowej. Z tego względu zachowanie krajobrazu Gminy Łomianki wymaga prowadzenia spójnej polityki przestrzennej, ograniczania dalszej fragmentacji ekosystemów oraz ochrony terenów otwartych i osi powiązań przyrodniczych.

Gmina Łomianki posiada również zauważalne walory kulturowe i turystyczne, choć nie są one związane z dużą liczbą obiektów zabytkowych o randze ponadregionalnej. Istotną rolę odgrywa natomiast lokalne dziedzictwo historyczne, zwłaszcza związane z wydarzeniami II wojny światowej oraz pamięcią o obronie Warszawy. Na terenie gminy znajdują się liczne miejsca pamięci narodowej, kapliczki i pomniki, które stanowią ważny element tożsamości lokalnej. Do najważniejszych należą figura Serca Jezusowego w centrum Łomianek, pomnik Ułanów Jazłowieckich w Dąbrowie Leśnej, Uroczysko Pogórze Leśne oraz cmentarz w Kiełpinie. Obiekty te, obok walorów przyrodniczych, współtworzą potencjał kulturowo-turystyczny Gminy Łomianki. Ich znaczenie polega nie tylko na możliwości rozwijania turystyki

lokalnej, ale także na budowaniu więzi mieszkańców z miejscem zamieszkania i wzmacnianiu lokalnej pamięci historycznej.

Należy zatem uznać, że walory przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowo-turystyczne Gminy Łomianki należą do jej najważniejszych zasobów rozwojowych. Ich zachowanie wymaga szczególnej ostrożności w planowaniu kierunków zagospodarowania przestrzennego, aby rozwój osadniczy i infrastrukturalny nie prowadził do dalszego osłabienia ciągłości ekologicznej, obniżenia jakości krajobrazu ani degradacji miejsc o istotnym znaczeniu przyrodniczym i historycznym.

Sytuacja demograficzna i rynek pracy

Sytuacja demograficzna Gminy Łomianki charakteryzuje się utrzymującym się trendem wzrostowym liczby mieszkańców, co jest typowe dla gmin położonych w bezpośrednim otoczeniu dużych aglomeracji miejskich. W analizowanym okresie szczególnie widoczny był skok liczby ludności między 2019 a 2020 r., kiedy liczba mieszkańców wzrosła z 27 203 do 30 462 osób. Równocześnie rosła liczba ludności zameldowanej na pobyt stały, z 23 660 osób w 2014 r. do 27 504 osób w 2024 r. W 2023 r. liczba kobiet wynosiła 16 468, a liczba mężczyzn 15 419, przy utrzymującej się niewielkiej przewadze kobiet w strukturze ludności. Z punktu widzenia procesów demograficznych istotne znaczenie ma również dodatnie saldo migracji, które w całym analizowanym okresie pozostawało wyraźnie dodatnie, osiągając w 2023 r. wartość 470, co potwierdza atrakcyjność osiedleńczą Gminy Łomianki. Jednocześnie obserwowany jest proces starzenia się społeczności lokalnej, wyrażający się wzrostem liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym o 48%, choć przy równoczesnym wzroście liczby ludności w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym zachowany został względny balans struktury wieku.

Mimo korzystnego obrazu migracyjnego, mniej pozytywnie przedstawia się przyrost naturalny. W latach 2014-2018 miał on jeszcze wartości dodatnie, średnio na poziomie około +40, natomiast od 2019 r. pozostaje już ujemny i waha się od -5 do -37. Oznacza to, że rozwój demograficzny Gminy Łomianki jest w coraz większym stopniu uzależniony od napływu nowych mieszkańców, a nie od naturalnej reprodukcji ludności. Ma to istotne znaczenie, ponieważ dalszy wzrost liczby mieszkańców może prowadzić do zwiększenia presji na środowisko, infrastrukturę komunalną, zasoby przestrzenne oraz układ transportowy, zwłaszcza w warunkach utrzymującej się suburbanizacji. Jednocześnie proces starzenia się ludności będzie wpływał na strukturę potrzeb społecznych i usług publicznych, w tym ochrony zdrowia, opieki społecznej i dostępności przestrzeni publicznych.

Rynek pracy w Gminie Łomianki należy ocenić relatywnie korzystnie. W latach 2014-2023 liczba zarejestrowanych bezrobotnych spadła z 601 do 331 osób, czyli o 45%, co potwierdza poprawę sytuacji na lokalnym rynku pracy. Spadek ten był silniejszy w przypadku kobiet niż mężczyzn, jednak to mężczyźni nadal stanowili większy udział w ogólnej liczbie bezrobotnych, osiągając w 2023 r. 56% wszystkich zarejestrowanych osób bez pracy. Dane te wskazują na stosunkowo dobrą kondycję rynku pracy, choć nie przesądzają jeszcze o jego jakości, poziomie wynagrodzeń ani stabilności zatrudnienia. Można założyć, że presja rozwojowa na obszar Gminy Łomianki będzie prawdopodobnie nadal utrzymywać się na wysokim poziomie, gdyż korzystne położenie względem Warszawy, dodatnie saldo migracji i relatywnie dobra sytuacja na rynku pracy sprzyjają dalszemu napływowi mieszkańców i wzrostowi aktywności gospodarczej.

III.2. Analiza i ocena aktualnego stanu środowiska na obszarach objętych oddziaływaniem dokumentu

Analiza i ocena stanu istniejącego środowiska na terenie Gminy Łomianki została opracowana w oparciu o materiały dostarczone przez gminę, w tym „Program Ochrony Środowiska dla gminy Łomianki na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032", „Prognozę oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla gminy Łomianki na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032", „Prognozę oddziaływania na środowisko zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Łomianki".

III.2.1. Zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych

Wody powierzchniowe

Gmina Łomianki położona jest w obszarze dorzecza Wisły, w regionie wodnym Środkowej Wisły, w zlewni lewostronnych dopływów Wisły od ujścia Pilicy do ujścia Bzury. Układ wód powierzchniowych na tym obszarze jest ściśle związany z doliną Wisły oraz systemem starorzeczy i cieków odwadniających tarasy zalewowe i nadzalewowe. W granicach Gminy Łomianki występują trzy jednolite części wód powierzchniowych: Dopływ z Jeziora Dziekanowskiego, Wisła od Wieprza do Narwi oraz Łasica do Kanału Zaborowskiego. Oznacza to, że obszar gminy znajduje się w zasięgu zróżnicowanego systemu hydrologicznego, obejmującego zarówno wielką rzekę nizinną, jak i mniejsze cieki oraz strugi o istotnym znaczeniu lokalnym.

Najważniejszym elementem sieci hydrograficznej Gminy Łomianki jest Wisła, przepływająca wzdłuż północno-wschodniej części gminy. Na tym odcinku rzeka zachowuje w dużym stopniu naturalny, nieuregulowany charakter, a jej koryto osiąga szerokość od około 600 do 1000 m. Cechą charakterystyczną są liczne łachy i piaszczyste wyspy, które zwiększają wartość przyrodniczą doliny rzecznej oraz tworzą warunki dla rozwoju siedlisk związanych z wodami płynącymi i terenami zalewowymi. Reżim hydrologiczny Wisły uzależniony jest przede wszystkim od opadów deszczu i topnienia śniegu. Najwyższe stany wód przypadają zwykle na okres wiosenny oraz lipiec, natomiast najniższe obserwowane są zazwyczaj we wrześniu i październiku. Z punktu widzenia Gminy Łomianki szczególne znaczenie mają także działania przeciwpowodziowe, ponieważ obecność szerokiej doliny rzecznej oraz terenów zalewowych wymaga stałego utrzymywania infrastruktury zabezpieczającej i racjonalnego gospodarowania przestrzenią.

Istotnym elementem lokalnego systemu wodnego jest Dopływ z Jeziora Dziekanowskiego, określany również jako Struga Dziekanowska. Ciek ten stanowi główny układ odwadniający Gminę Łomianki poza międzywalem Wisły i łączy najważniejsze jeziora starorzecza, w tym Jezioro Dziekanowskie i Jezioro Kiełpińskie. Zbiorniki te pełnią ważną funkcję w drenażu wód podziemnych spływających z wysoczyzny południowej oraz tarasu nadzalewowego. Uzupełnieniem lokalnej sieci wodnej są mniejsze starorzecza, takie jak Jezioro Pawłowskie i Jezioro Fabryczne, a także tereny obniżeń bezodpływowych i zagłębień powytopiskowych, które przez znaczną część roku pozostają podmokłe. Jedynie niewielka część obszaru Gminy Łomianki odwadniana jest w kierunku dorzecza Bzury. Taka struktura hydrologiczna sprawia, że obszar gminy jest silnie uzależniony od prawidłowego funkcjonowania naturalnych i sztucznych elementów retencji oraz systemu melioracyjnego.

Stan wód powierzchniowych na obszarze Gminy Łomianki należy ocenić jako zróżnicowany, jednak w większości przypadków niezadowalający. Zgodnie z wynikami monitoringu oraz ustaleniami planów gospodarowania wodami, zły stan wód stwierdzono w przypadku JCWP Wisła od Wieprza do Narwi oraz Łasica do Kanału Zaborowskiego. W odniesieniu do Dopływu z Jeziora Dziekanowskiego nie dokonano pełnej oceny stanu z uwagi na brak badań biologicznych, przy jednoczesnym dobrym stanie chemicznym. W przypadku Wisły oraz Łasicy do Kanału Zaborowskiego o niekorzystnej ocenie zdecydował przede wszystkim stan chemiczny poniżej dobrego, związany między innymi z obecnością benzo(a)pirenu, a lokalnie również innych wskaźników zanieczyszczeń. Wszystkie wskazane jednolite części wód powierzchniowych uznawane są za zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych. Oznacza to konieczność dalszego ograniczania presji antropogenicznej, w szczególności zanieczyszczeń obszarowych i punktowych, a także wzmacniania działań służących poprawie retencji, ochronie starorzeczy, utrzymaniu drożności cieków oraz zachowaniu wysokiej wartości przyrodniczej doliny Wisły i lokalnych układów wodnych.

Wody powierzchniowe Gminy Łomianki należy traktować jako zasób o znaczeniu strategicznym, pełniący jednocześnie funkcje przyrodnicze, krajobrazowe, retencyjne, ochronne i społeczne. Ich stan i sposób funkcjonowania pozostają ściśle powiązane z układem osadniczym, gospodarką wodno-ściekową, systemem melioracyjnym, zagrożeniem powodziowym oraz ochroną różnorodności biologicznej. Z tego względu wszelkie kierunki rozwoju przestrzennego powinny uwzględniać potrzebę ochrony ciągłości hydrologicznej, ograniczania zanieczyszczeń, wzmacniania małej retencji oraz zachowania naturalnego charakteru najcenniejszych elementów sieci wodnej Gminy Łomianki.

Wody podziemne

Obszar Gminy Łomianki położony jest niemal w całości w granicach jednolitej części wód podziemnych nr 64, natomiast jej północny fragment znajduje się w zasięgu jednolitej części wód podziemnych nr 54. Na obszarze tym występują dwa podstawowe piętra wodonośne: paleogeńsko-neogeńskie, określane jako trzeciorzędowe, oraz czwartorzędowe. Zasadnicze znaczenie użytkowe mają przede wszystkim wody piętra czwartorzędowego, stanowiące podstawowe źródło zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia. Poziom ten zbudowany jest głównie z piasków i żwirów plejstoceńskich, lokalnie przewarstwionych mułkami, a jego miąższość na obszarze Gminy Łomianki wynosi zwykle od 30 do 40 m. Zwierciadło wód gruntowych zalega stosunkowo płytko, najczęściej na głębokości od około 2 do 5 m, a lokalnie nawet płycej, co ma istotne znaczenie dla warunków gruntowo-wodnych, zagospodarowania terenu oraz podatności środowiska na zanieczyszczenia.

Wody podziemne zasilane są głównie przez infiltrację opadów atmosferycznych oraz boczny dopływ z sąsiednich warstw wodonośnych. Czwartorzędowy poziom wodonośny pozostaje w związku hydraulicznym z wodami powierzchniowymi, a odpływ wód podziemnych kieruje się generalnie ku dolinie Wisły, która pełni funkcję lokalnego drenażu. Ze względu na słabą izolację od powierzchni terenu wody te są jednak szczególnie narażone na infiltrację zanieczyszczeń pochodzenia antropogenicznego. Ma to istotne znaczenie w warunkach silnej suburbanizacji, rozwoju zabudowy, infrastruktury technicznej oraz obecności obszarów zagrożonych podtopieniami i oddziaływaniem wysokich stanów Wisły. Oprócz poziomu czwartorzędowego występuje także głębszy poziom trzeciorzędowy, związany głównie z osadami mioceńskimi i oligoceńskimi, oddzielony od warstw wyżej położonych grubym kompleksem iłów i mułków. Poziom ten cechuje się lepszą izolacją i większą odpornością

na zanieczyszczenia, choć nie odgrywa tak istotnej roli w lokalnym zaopatrzeniu jak wody czwartorzędowe.

Gmina Łomianki położona jest również w zasięgu trzech Głównych Zbiorników Wód Podziemnych: Subniecka warszawska nr 215, Subniecka warszawska część centralna nr 2151 oraz Dolina Środkowej Wisły nr 222. Są to zbiorniki o strategicznym znaczeniu dla zaopatrzenia ludności i gospodarki w wodę dobrej jakości, wymagające szczególnej ochrony ilościowej i chemicznej. Na terenie Gminy Łomianki funkcjonują ujęcia wód podziemnych oraz stacje uzdatniania wody, co potwierdza praktyczne znaczenie lokalnych zasobów hydrogeologicznych. Z punktu widzenia ochrony środowiska szczególnie ważne jest to, że zbiorniki te, zwłaszcza związane z doliną Wisły, są częściowo pozbawione skutecznej naturalnej izolacji, a tym samym bardziej podatne na oddziaływanie zanieczyszczeń przedostających się z powierzchni terenu.

Stan wód podziemnych na analizowanym obszarze jest zróżnicowany. Jednolita część wód podziemnych nr 64 została oceniona jako dobra pod względem ilościowym, lecz słaba pod względem chemicznym, a tym samym uznana za zagrożoną ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych. Głównym problemem są przekroczenia wskaźników świadczących o presji chemicznej, w tym m.in. sodu, chlorków, żelaza, manganu, jonu amonowego, całkowitego węgla organicznego, przewodności elektrolitycznej oraz benzo(a)pirenu. Część tych przekroczeń ma charakter geogeniczny, jednak ogólna ocena jednostki pozostaje niekorzystna. Odmiennie przedstawia się sytuacja w jednolitej części wód podziemnych nr 54, gdzie zarówno stan chemiczny, jak i ilościowy oceniono jako dobry. Oznacza to, że na obszarze Gminy Łomianki kluczowym wyzwaniem pozostaje ochrona płytszych, czwartorzędowych poziomów wodonośnych, szczególnie w rejonach dolinnych, gdzie brak izolacji geologicznej sprzyja przenikaniu zanieczyszczeń.

Wody podziemne Gminy Łomianki należy uznać za zasób szczególnie wrażliwy i wymagający wysokiego poziomu ochrony. Ich znaczenie wynika nie tylko z funkcji zaopatrzeniowej, ale również z powiązań z wodami powierzchniowymi, układem ekosystemów dolinnych oraz warunkami siedliskowymi obszarów cennych przyrodniczo. Ochrona wód podziemnych powinna więc obejmować ograniczanie presji zanieczyszczeń obszarowych i punktowych, rozwój szczelnej infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, właściwe gospodarowanie wodami opadowymi oraz uwzględnianie lokalnych warunków hydrogeologicznych przy planowaniu zagospodarowania przestrzennego.

III.2.2. Stan zanieczyszczenia powietrza

Gmina położona jest w granicach strefy mazowieckiej, wyodrębnionej na potrzeby rocznej oceny jakości powietrza prowadzonej w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Ocena ta obejmuje zarówno kryterium ochrony zdrowia ludzi, jak i kryterium ochrony roślin. Wyniki monitoringu wskazują, że sytuacja aerosanitarna na obszarze Gminy Łomianki jest zróżnicowana. Dla większości analizowanych substancji, takich jak dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, tlenek węgla, benzen, pył zawieszony PM10, pył PM2,5, ołów, arsen, kadm i nikiel, nie stwierdzono przekroczeń poziomów dopuszczalnych lub docelowych. Problemem pozostaje natomiast ozon troposferyczny, dla którego odnotowano przekroczenie poziomu celu długoterminowego zarówno w odniesieniu do ochrony zdrowia, jak i ochrony roślin. We wcześniejszych ocenach wskazywano również przekroczenia benzo(a)pirenu, co potwierdza,

że jakość powietrza na tym obszarze pozostaje wrażliwa na oddziaływanie emisji niskiej i transportowej.

Na stan jakości powietrza w Gminie Łomianki wpływa kilka nakładających się czynników. Największe znaczenie ma tzw. niska emisja, związana przede wszystkim z indywidualnym ogrzewaniem budynków mieszkalnych. W strukturze zabudowy dominują budynki jednorodzinne, a część z nich nadal wykorzystuje kotły na paliwa stałe, piece, piecokuchnie, kominki i inne urządzenia grzewcze, które w sezonie jesienno-zimowym są istotnym źródłem pyłów oraz wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych. Problem ten pogłębia spalanie paliw niskiej jakości oraz niewystarczająco szybkie tempo wymiany starych źródeł ciepła. Zjawisko to ma szczególne znaczenie na terenach o zwartej zabudowie oraz tam, gdzie przewietrzanie jest ograniczone przez lokalne uwarunkowania przestrzenne i przyrodnicze.

Drugim ważnym źródłem emisji jest transport drogowy. Szczególnie duże obciążenie środowiska powoduje ruch koncentrujący się wzdłuż drogi krajowej nr 7 oraz głównych ulic o charakterze tranzytowym, gdzie obserwuje się wzrost stężeń zanieczyszczeń komunikacyjnych, w tym tlenków azotu, tlenku węgla, benzenu i pyłów. Dodatkowym czynnikiem pogarszającym stan powietrza jest pył wtórny powstający na skutek ścierania nawierzchni drogowej i opon. Na obszarze Gminy Łomianki znaczenie ma również emisja punktowa pochodząca z pojedynczych zakładów i instalacji usługowo-przemysłowych, jednak jej skala jest wyraźnie mniejsza niż w przypadku sektora komunalno-bytowego i transportu. W odniesieniu do ozonu należy podkreślić, że jego podwyższone stężenia wiążą się nie tylko z lokalną emisją prekursorów, lecz także z warunkami meteorologicznymi, zwłaszcza wysoką temperaturą i silnym nasłonecznieniem w okresie wiosenno-letnim, a także z napływem zanieczyszczonych mas powietrza z terenów silniej zurbanizowanych.

Dane modelowe dla 2023 r. wskazują, że średnioroczne stężenia pyłu PM10 i PM2,5 na obszarze Gminy Łomianki nie przekraczały obowiązujących norm krajowych, podobnie jak średnioroczne wartości benzo(a)pirenu pozostawały średnio poniżej poziomu docelowego. Nie oznacza to jednak braku zagrożeń, ponieważ lokalnie i okresowo mogą występować epizody pogorszenia jakości powietrza, szczególnie w sezonie grzewczym. Należy przy tym zauważyć, że wartości uznawane za dopuszczalne w prawie krajowym są wyższe niż poziomy zalecane przez Światową Organizację Zdrowia, co oznacza, że nawet przy formalnym dotrzymaniu norm jakość powietrza może nadal wywierać niekorzystny wpływ na zdrowie mieszkańców. Uzupełnieniem systemu oceny są lokalne sensory jakości powietrza, umożliwiające bieżący pomiar stężeń PM1, PM2,5 i PM10 oraz podstawowych parametrów meteorologicznych. Ich funkcjonowanie zwiększa dostępność informacji środowiskowej i wspiera lokalną świadomość ekologiczną.

W Gminie Łomianki prowadzone są działania ukierunkowane na poprawę jakości powietrza, obejmujące m.in. wymianę źródeł ciepła, rozwój bardziej ekologicznych systemów ogrzewania, korzystanie z programów wsparcia, takich jak Czyste Powietrze i Mój Prąd, a także kontrole przestrzegania przepisów uchwały antysmogowej. Istotne znaczenie mają również działania wynikające z programu ochrony powietrza dla województwa mazowieckiego, w tym ograniczanie emisji z sektora komunalno-bytowego, edukacja ekologiczna oraz kontrola spalania paliw i odpadów. Z punktu widzenia prognozy oddziaływania na środowisko należy uznać, że stan zanieczyszczenia powietrza w Gminie Łomianki pozostaje jednym z kluczowych problemów środowiskowych, wymagających dalszych działań naprawczych,

zwłaszcza w zakresie ograniczania emisji niskiej i transportowej oraz wzmacniania rozwiązań adaptacyjnych i niskoemisyjnych.

III.2.3. Zagrożenie hałasem i promieniowaniem elektroenergetycznym

Zagrożenie hałasem

Klimat akustyczny na terenie Gminy Łomianki kształtowany jest przede wszystkim przez hałas komunikacyjny, a w szczególności przez ruch drogowy odbywający się wzdłuż głównych ciągów transportowych. Najważniejszym źródłem uciążliwości akustycznych pozostaje droga krajowa nr 7, która przenosi znaczne natężenie ruchu tranzytowego i lokalnego. Na poziom hałasu wpływają przy tym nie tylko wielkość ruchu, ale również udział pojazdów ciężkich, średnia prędkość, płynność przejazdu, stan techniczny pojazdów oraz rodzaj i jakość nawierzchni. W warunkach Gminy Łomianki istotne znaczenie ma także układ przestrzenny zabudowy, zwłaszcza tam, gdzie budynki mieszkalne zlokalizowane są w bezpośrednim sąsiedztwie najbardziej obciążonych tras. W efekcie hałas drogowy należy uznać za najważniejsze źródło presji akustycznej na środowisko i jakość życia mieszkańców.

Z dostępnych analiz akustycznych wynika, że przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu występują przede wszystkim w pasie oddziaływania drogi krajowej nr 7, obejmującym miejscowości takie jak Dziekanów Leśny, Dziekanów Nowy, Dziekanów Polski, Kiełpin oraz Łomianki. Największa skala przekroczeń dotyczy samego obszaru Łomianek, gdzie hałas drogowy oddziałuje na znaczną liczbę budynków chronionych zarówno w porze dziennej, jak i nocnej. Oznacza to, że rozwój zabudowy wzdłuż głównych tras komunikacyjnych, przy jednoczesnym utrzymywaniu wysokiego natężenia ruchu, może prowadzić do dalszego pogarszania warunków akustycznych. Należy przy tym podkreślić, że nawet dotrzymanie formalnych norm nie zawsze oznacza pełny komfort akustyczny mieszkańców, zwłaszcza na terenach o dominującej funkcji mieszkaniowej.

Drugim, choć znacznie bardziej lokalnym źródłem hałasu, jest hałas przemysłowy i usługowy, związany z funkcjonowaniem przedsiębiorstw, zakładów rzemieślniczych, obiektów handlowych oraz instalacji technicznych, takich jak wentylatory, urządzenia klimatyzacyjne czy zaplecza technologiczne. Uciążliwość tego rodzaju hałasu ma zwykle zasięg miejscowy i zależy od charakteru działalności, czasu pracy urządzeń oraz odległości od terenów podlegających ochronie akustycznej. W Gminie Łomianki występują podmioty, dla których wydawano decyzje określające dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku, co potwierdza obecność lokalnych źródeł tego typu oddziaływań. Nie zmienia to jednak faktu, że z perspektywy całej gminy hałas przemysłowy ma znaczenie wtórne wobec dominującego hałasu komunikacyjnego.

W kontekście dalszego rozwoju przestrzennego Gminy Łomianki istotne znaczenie będą miały planowane i realizowane inwestycje drogowe, które mogą wywoływać zarówno czasowy wzrost uciążliwości akustycznych na etapie realizacji, jak i trwałe zmiany w rozkładzie hałasu po oddaniu do użytkowania. Szczególnie ważna jest tu budowa drogi ekspresowej S7, która z jednej strony może generować nowe oddziaływania hałasowe w otoczeniu nowego przebiegu trasy, z drugiej jednak powinna przyczynić się do wyprowadzenia części ruchu tranzytowego z centrum Łomianek i ograniczenia presji akustycznej w najbardziej zurbanizowanych częściach gminy. Znaczenie będą miały również rozwiązania ochronne, takie jak ekrany akustyczne, pasy zieleni izolacyjnej, poprawa stanu technicznego dróg, rozwój infrastruktury rowerowej i transportu zbiorowego oraz racjonalne kształtowanie zabudowy.

Zagrożenie hałasem należy więc uznać za jeden z ważniejszych problemów środowiskowych Gminy Łomianki, wymagający uwzględniania zarówno w polityce przestrzennej, jak i w planowaniu inwestycji transportowych.

Promieniowanie elektroenergetyczne

Na obszarze Gminy Łomianki występują źródła pól elektromagnetycznych o charakterze naturalnym i antropogenicznym, przy czym z punktu widzenia oceny oddziaływania na środowisko istotne znaczenie mają przede wszystkim źródła sztuczne. Do tej grupy zalicza się w szczególności linie elektroenergetyczne, stacje elektroenergetyczne, stacje transformatorowe oraz stacje bazowe telefonii komórkowej. Intensywność oddziaływania pól elektromagnetycznych zależy przede wszystkim od mocy źródła oraz odległości od miejsca emisji, co oznacza, że wraz ze wzrostem odległości od nadajnika lub linii energetycznej natężenie pola stopniowo maleje. W ostatnich latach obserwuje się wzrost znaczenia infrastruktury radiokomunikacyjnej, związany z rozwojem telefonii komórkowej, transmisji danych oraz wdrażaniem nowych technologii, w tym systemu 5G.

Na terenie Gminy Łomianki głównymi źródłami emisji pól elektromagnetycznych są stacje bazowe telefonii komórkowej, linie elektroenergetyczne wysokich i najwyższych napięć oraz stacje elektroenergetyczne. Gmina posiada rozbudowany układ sieci elektroenergetycznych. Funkcjonuje tu stacja elektroenergetyczna GPZ Łomianki, zasilana dwiema napowietrznymi liniami wysokiego napięcia 110 kV, a energia następnie rozprowadzana jest magistralnymi liniami średniego napięcia 15 kV do poszczególnych części gminy. Przez obszar Gminy Łomianki przebiegają ponadto linie najwyższych napięć, w tym linia 220 kV Mory – Praga oraz dwutorowa linia 400 kV Miłosna – Ołtarzew i Miłosna – Mościska. Tego rodzaju infrastruktura wymaga zachowania odpowiednich ograniczeń zagospodarowania w jej sąsiedztwie, zwłaszcza w odniesieniu do terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową, co wynika z potrzeby zapewnienia bezpieczeństwa ludzi i ograniczania narażenia na oddziaływanie pól elektromagnetycznych.

Istotnym elementem współczesnej presji elektromagnetycznej jest również rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej. Wraz ze wzrostem zapotrzebowania na usługi radiokomunikacyjne oraz przesył danych zwiększa się liczba urządzeń i instalacji wykorzystujących fale radiowe i mikrofale. Dotyczy to przede wszystkim telefonii komórkowej, która w ostatnich latach rozwija się bardzo dynamicznie. Na obszarze Gminy Łomianki zlokalizowane są stacje bazowe telefonii komórkowej zarówno na dachach budynków, jak i jako obiekty wolnostojące. Rozwój tej infrastruktury powoduje wzrost liczby źródeł promieniowania niejonizującego, jednak samo ich występowanie nie oznacza automatycznie przekroczenia dopuszczalnych poziomów emisji. O skali oddziaływania decydują bowiem rzeczywiste parametry pracy urządzeń oraz warunki lokalizacyjne.

Ocena poziomu pól elektromagnetycznych w środowisku prowadzona jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Na terenie Gminy Łomianki wykonywano pomiary kontrolne, które nie wykazały przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku. Uzyskane wartości utrzymywały się na niskim poziomie, jedynie nieznacznie przekraczając dolny próg czułości aparatury pomiarowej. Oznacza to, że mimo obecności licznych źródeł emisji, aktualny stan środowiska w tym zakresie nie wskazuje na występowanie ponadnormatywnego zagrożenia. Jednocześnie można zauważyć nieznaczny trend wzrostowy, związany z rozwojem infrastruktury

telekomunikacyjnej i elektroenergetycznej, co uzasadnia potrzebę dalszego monitorowania tego komponentu środowiska.

Można przyjąć, że promieniowanie elektroenergetyczne na terenie Gminy Łomianki nie stanowi obecnie jednego z głównych problemów środowiskowych, jednak wymaga stałej kontroli w związku z postępującą rozbudową sieci elektroenergetycznych i telekomunikacyjnych. Szczególne znaczenie ma zachowanie odpowiednich stref ochronnych, właściwe planowanie lokalizacji nowej infrastruktury oraz uwzględnianie istniejących źródeł emisji przy wyznaczaniu terenów przeznaczonych pod funkcje mieszkaniowe i społeczne. Pozwala to ograniczać ryzyko konfliktów przestrzennych oraz zapewniać odpowiedni poziom bezpieczeństwa środowiskowego i zdrowotnego mieszkańców Gminy Łomianki.

III.2.4. Zagrożenie środowiska przez odpady

Gospodarka odpadami na terenie Gminy Łomianki stanowi jeden z istotnych obszarów oddziaływania na środowisko, zwłaszcza w warunkach wzrostu liczby mieszkańców oraz dalszego rozwoju zabudowy mieszkaniowej i usługowej. Większa liczba użytkowników przestrzeni przekłada się z reguły na wzrost masy wytwarzanych odpadów komunalnych, a tym samym na rosnące wymagania wobec systemu ich odbioru, segregacji, transportu i zagospodarowania. Z punktu widzenia ochrony środowiska kluczowe znaczenie ma ograniczanie ilości odpadów kierowanych do unieszkodliwiania, zwiększanie poziomu selektywnej zbiórki oraz minimalizowanie ryzyka zanieczyszczenia gleb, wód i powietrza, które może powstawać w wyniku niewłaściwego postępowania z odpadami.

Na obszarze Gminy Łomianki funkcjonuje zorganizowany system gospodarowania odpadami komunalnymi, obejmujący odbiór odpadów bezpośrednio z nieruchomości zamieszkałych, działanie Gminnego Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych, punkty zbiórki przeterminowanych leków oraz ogólnodostępne pojemniki do segregacji. Właściciele nieruchomości nieobjętych systemem gminnym zobowiązani są do przekazywania odpadów podmiotom uprawnionym, na podstawie odrębnych umów. W GPSZOK przyjmowane są liczne frakcje odpadów, w tym papier, szkło, metale, tworzywa sztuczne, odpady zielone, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, odpady wielkogabarytowe, zużyte opony, odpady budowlane i rozbiórkowe, tekstylia oraz wybrane odpady niebezpieczne. Tak zorganizowany system ogranicza ryzyko niekontrolowanego porzucania odpadów i sprzyja zwiększaniu poziomu odzysku surowców.

Ocena funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi w Gminie Łomianki jest generalnie pozytywna. W ostatnich latach zauważalny jest wzrost udziału odpadów zbieranych selektywnie w relacji do ogólnej masy odpadów komunalnych, co świadczy o poprawie efektywności segregacji oraz rosnącej świadomości ekologicznej mieszkańców. Jednocześnie obserwowany jest spadek ilości odpadów zmieszanych przypadających na jednego mieszkańca, co można wiązać zarówno z poprawą selektywnej zbiórki, jak i stopniowym wdrażaniem bardziej racjonalnych wzorców konsumpcji. Osiągane poziomy recyklingu oraz ograniczenia składowania odpadów biodegradowalnych wskazują, że system spełnia podstawowe wymogi środowiskowe i prawne. Nie zmienia to jednak faktu, że wzrost liczby ludności oraz zmieniające się nawyki konsumpcyjne mogą w kolejnych latach zwiększać presję na gminną infrastrukturę odpadową.

Z perspektywy ochrony środowiska szczególnego znaczenia nabiera wdrażanie zasad gospodarki o obiegu zamkniętym. Podejście to zakłada możliwie długie utrzymywanie produktów, materiałów i surowców w obiegu gospodarczym, ograniczanie ilości wytwarzanych odpadów oraz maksymalizację ponownego użycia i recyklingu. W praktyce oznacza to potrzebę dalszego wzmacniania selektywnej zbiórki u źródła, rozwoju działań edukacyjnych, poprawy jakości segregacji oraz wspierania postaw sprzyjających ograniczaniu marnotrawstwa zasobów. Właściwie prowadzona gospodarka odpadami ma znaczenie nie tylko porządkowe, ale również klimatyczne i środowiskowe, ponieważ ogranicza zużycie surowców pierwotnych, zmniejsza presję na składowiska oraz redukuje ryzyko wtórnego zanieczyszczania środowiska.

Istotnym zagadnieniem pozostają również odpady niebezpieczne i problem historycznych zanieczyszczeń materiałami szkodliwymi, w tym wyrobami zawierającymi azbest. Na terenie Gminy Łomianki zinwentaryzowano znaczną ilość takich odpadów, z których część została już usunięta, jednak pełne rozwiązanie problemu wymaga dalszych, systematycznych działań. Obecność azbestu w środowisku wiąże się z ryzykiem dla zdrowia ludzi i jakości środowiska, szczególnie w przypadku uszkodzenia wyrobów i uwalniania włókien do powietrza. Z tego względu niezbędne jest kontynuowanie programu usuwania azbestu oraz wzmacnianie instrumentów finansowych i organizacyjnych wspierających mieszkańców w wymianie pokryć dachowych i innych elementów zawierających ten materiał.

W ujęciu środowiskowym zagrożenie związane z odpadami w Gminie Łomianki nie wynika obecnie z niewydolności systemu, lecz przede wszystkim z potrzeby jego dalszego doskonalenia w warunkach rosnącej presji osadniczej i cywilizacyjnej. Kluczowe znaczenie ma zapobieganie powstawaniu odpadów, zwiększanie poziomu odzysku, eliminowanie odpadów niebezpiecznych oraz prowadzenie stałego monitoringu efektów systemu. Dalszy rozwój gospodarki odpadami powinien więc iść w kierunku wzmacniania rozwiązań zgodnych z zasadami zrównoważonego rozwoju i gospodarki o obiegu zamkniętym, przy jednoczesnym ograniczaniu wszelkich potencjalnych zagrożeń dla gleby, wód, powietrza i zdrowia mieszkańców Gminy Łomianki.

III.2.5. Zabytki

Zasób dziedzictwa kulturowego Gminy Łomianki nie jest bardzo rozbudowany pod względem liczby obiektów o randze ponadregionalnej, jednak pozostaje istotnym elementem lokalnej tożsamości przestrzennej i historycznej. Na terenie Gminy Łomianki znajdują się zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków, obejmujące między innymi willę z ogrodem w Dąbrowie Dolnej przy ul. Dolnej 27, drewnianą willę z ogrodem w Dąbrowie Leśnej przy ul. Pionierów 38, cmentarz rzymskokatolicki oraz drewnianą dzwonnicę w Kiełpinie, a także willę z ogrodem przy ul. Racławickiej 21 (dawniej 15) w Łomiankach. Uzupełnieniem tego zasobu są obiekty ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków, obejmujące zabudowę kubaturową, obiekty przemysłowe, elementy zieleni oraz małą architekturę. Na obszarze Gminy Łomianki występują również stanowiska archeologiczne ujęte w ewidencji Archeologicznego Zdjęcia Polski, co potwierdza ciągłość osadniczą i historyczną tego obszaru oraz konieczność uwzględniania ochrony archeologicznej w procesach inwestycyjnych i planistycznych.

Charakter dziedzictwa kulturowego Gminy Łomianki wykracza poza formalnie chronione zabytki rejestrowe i ewidencyjne. Istotną rolę odgrywają tu miejsca pamięci, kapliczki i pomniki, które dokumentują historię lokalnej społeczności, w szczególności wydarzenia związane

z II wojną światową i obroną Warszawy. Do najważniejszych obiektów tego rodzaju należą figura Serca Jezusowego w centrum Łomianek, pomnik Ułanów Jazłowieckich w Dąbrowie Leśnej, Uroczysko Pogórze Leśne oraz cmentarz w Kiełpinie. Obiekty te pełnią nie tylko funkcję historyczną i symboliczną, lecz także wzmacniają kulturowy wymiar przestrzeni Gminy Łomianki i stanowią ważny element budowania więzi mieszkańców z miejscem zamieszkania. W ujęciu środowiskowym i przestrzennym zasoby te wymagają ochrony nie tylko samej substancji zabytkowej, ale również ich ekspozycji, otoczenia i krajobrazu kulturowego, w którym są osadzone.

Z punktu widzenia ochrony środowiska należy uznać, że zabytki i zasoby dziedzictwa kulturowego Gminy Łomianki są wrażliwym komponentem przestrzeni, który powinien być uwzględniany w polityce przestrzennej i w realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych. Ochrona ta powinna obejmować zarówno obiekty wpisane do rejestru zabytków, obiekty ujęte w gminnej ewidencji, jak i stanowiska archeologiczne. W praktyce oznacza to konieczność respektowania przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, uwzględniania ochrony konserwatorskiej w dokumentach planistycznych oraz prowadzenia działań inwestycyjnych w sposób, który nie narusza wartości historycznych, kompozycyjnych i krajobrazowych tych miejsc. W przypadku realizacji prac na terenach objętych ochroną konserwatorską lub na obszarach o rozpoznanym potencjale archeologicznym konieczne jest każdorazowe uwzględnienie wymagań właściwego konserwatora zabytków. Dla Gminy Łomianki zasadne pozostaje również dalsze rozwijanie narzędzi zarządzania dziedzictwem, w tym gminnego programu opieki nad zabytkami, tak aby zachować lokalne zasoby kulturowe jako trwały element ładu przestrzennego i tożsamości gminy.

IV. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody

Na terenie Gminy Łomianki występuje wyjątkowo silnie rozwinięty i wielowarstwowy system form ochrony przyrody. Obejmuje on Kampinoski Park Narodowy wraz z rozległą otuliną, Warszawski Obszar Chronionego Krajobrazu, rezerwaty przyrody Jezioro Kiełpińskie i Ławice Kiełpińskie, obszary Natura 2000 Puszcza Kampinoska, Kampinoska Dolina Wisły i Dolina Środkowej Wisły, a także pomniki przyrody. Jednocześnie przez obszar Gminy Łomianki przebiegają korytarze ekologiczne o znaczeniu krajowym i międzynarodowym, w tym Dolina Środkowej Wisły oraz Puszcza Kampinoska, zaś lokalnie istotną rolę pełni dolina Strugi Dziekanowskiej oraz układ zadrzewień i zakrzewień. Oznacza to, że realizacja Strategii musi uwzględniać nie tylko ochronę poszczególnych obiektów i obszarów chronionych, ale również zachowanie spójności całego systemu przyrodniczego, którego podstawę stanowią dolina Wisły, starorzecza, tereny wodno-błotne, kompleksy leśne i powiązania pomiędzy nimi.

Do najważniejszych problemów środowiskowych z punktu widzenia realizacji Strategii należy zaliczyć presję na zasoby wodne oraz niezadowalający stan części wód powierzchniowych i podziemnych. Gmina Łomianki położona jest w dolinie Wisły, a praktycznie cały jej obszar pozostaje w różnym stopniu powiązany z zagrożeniem powodziowym, koniecznością ochrony

wałów przeciwpowodziowych oraz potrzebą prowadzenia racjonalnej gospodarki retencyjnej. Jednocześnie występują tu problemy związane z jakością wód, wrażliwością starorzeczy i cieków na dopływ zanieczyszczeń oraz potrzebą dalszego porządkowania gospodarki wodno-ściekowej. Szczególnie istotne jest to w odniesieniu do obszarów chronionych związanych z doliną Wisły i starorzeczami, ponieważ zmiany stosunków wodnych, eutrofizacja, zanieczyszczenia komunalne i niewłaściwe odwodnienie mogą prowadzić do pogorszenia warunków siedliskowych, osłabienia bioróżnorodności i degradacji cennych ekosystemów wodnych oraz bagiennych. Problem ten ma znaczenie również w kontekście zmian klimatu, ponieważ obok ryzyka powodziowego na części obszaru identyfikowane są także zjawiska suszowe, wymagające wzmacniania małej retencji i lepszej ochrony terenów chłonnych.

Istotnym problemem pozostaje także silna presja urbanizacyjna i transportowa, wynikająca z bezpośredniego sąsiedztwa Warszawy, wysokiej atrakcyjności osadniczej oraz intensywnego przekształcania gruntów rolnych i leśnych. W materiałach odnoszących się do Łomianek jednoznacznie wskazuje się potrzebę przeciwdziałania rozpraszaniu zabudowy, ochrony terenów otwartych oraz utrzymania ciągłości przyrodniczej w ramach Zielonego Pierścienia Warszawy i systemu ekologicznego obszaru metropolitalnego. Problem ten ma szczególną wagę w Gminie Łomianki, ponieważ zabudowa w wielu miejscach znajduje się w niewielkiej odległości od obszarów przyrodniczo cennych, a główne bariery dla migracji zwierząt i zachowania łączności ekologicznej tworzą drogi krajowe, powiatowe i część dróg gminnych przecinających kompleksy leśne oraz strefy otwarte. W praktyce oznacza to ryzyko dalszej fragmentacji siedlisk, osłabiania połączeń pomiędzy doliną Wisły a Kampinoskim Parkiem Narodowym, pogorszenia przewietrzania terenu oraz stopniowego obniżania walorów krajobrazowych i przyrodniczych obszarów chronionych.

Do ważnych problemów środowiskowych należy zaliczyć również jakość powietrza i klimat akustyczny. W dotychczasowych opracowaniach dla Gminy Łomianki wskazywano występowanie przekroczeń standardów jakości powietrza oraz przekroczeń dopuszczalnych poziomów dźwięku w środowisku. Czynniki te pozostają w ścisłym związku z emisją niską z sektora bytowo-komunalnego oraz z intensywnym ruchem drogowym. W przypadku Łomianek szczególne znaczenie ma oddziaływanie głównych ciągów komunikacyjnych, które generują zarówno zanieczyszczenia powietrza, jak i uciążliwości hałasowe odczuwalne zwłaszcza na terenach zabudowy mieszkaniowej. Problemy te nie tylko obniżają jakość życia mieszkańców, ale mogą również pośrednio wpływać na stan obszarów chronionych, pogarszając warunki siedliskowe, zwiększając presję antropogeniczną i osłabiając funkcje klimatyczno-regulacyjne terenów zieleni. W warunkach gminy o lesistości niższej niż przeciętna krajowa każdy dalszy ubytek lub degradacja terenów zielonych może dodatkowo wzmacniać negatywne skutki emisji i przegrzewania przestrzeni.

Ważnym uwarunkowaniem pozostają także problemy związane z gospodarką odpadami i dalszym usuwaniem źródeł historycznej presji środowiskowej, w tym wyrobów zawierających azbest. Chociaż system gospodarki odpadami komunalnymi w Gminie Łomianki funkcjonuje i jest rozwijany, to wzrost liczby mieszkańców oraz dalsza rozbudowa zabudowy będą generować rosnącą masę odpadów, co wymaga utrzymania wysokiej sprawności selektywnej zbiórki, recyklingu i kontroli nad sposobami zagospodarowania poszczególnych frakcji. Równolegle istotnym wyzwaniem pozostaje pełne domknięcie systemu kanalizacyjnego, ponieważ nieoczyszczone ścieki i nieszczelne zbiorniki bezodpływowe stanowią realne zagrożenie dla wód podziemnych i powierzchniowych. W kontekście strategicznej oceny

oddziaływania na środowisko oznacza to konieczność takiego ukierunkowania realizacji Strategii, aby rozwój społeczny, mieszkaniowy i infrastrukturalny nie prowadził do osłabienia funkcji przyrodniczych obszarów chronionych, lecz wzmacniał odporność środowiska, ograniczał presje antropogeniczne i sprzyjał zachowaniu kluczowych wartości przyrodniczych, krajobrazowych i hydrologicznych gminy.

V.1. Informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu SOOŚ

Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko dla projektowanego dokumentu Strategii została przygotowana zgodnie z wytycznymi określonymi w ustawie OOŚ. Analizę i ocenę przewidywanych oddziaływań wykonano w oparciu o:

- metodę realizacji celów opartą na analizie zgodności treści ocenianego dokumentu z kryteriami zawartymi w obowiązujących międzynarodowych i krajowych dokumentach oraz przepisach,
- identyfikację i ocenę skutków oddziaływania zaproponowanych kierunków działań,
- określenie negatywnych skutków oddziaływania oraz sposobu ich eliminacji bądź możliwości ich uniknięcia,
- ocenę przewidywanych źródeł konfliktów.

Opierając się na danych zastanych oraz doświadczeniu eksperckim, w zestawieniu z lokalnymi uwarunkowaniami przeprowadzono analizę oddziaływań na środowisko. Wykorzystane zostały dostępne publikacje i dokumenty dotyczące środowiska obszaru gminy i województwa. Zastosowano metody opisowe i porównawcze. Przy wykonywaniu SOOŚ wykorzystano także metody prognostyczne, które miały za zadanie zidentyfikować potencjalne i rzeczywiste zmiany, jakie mogą wystąpić w środowisku w związku z przewidywanymi w projekcie Strategii działaniami oraz późniejszym wykorzystaniem powstałych obiektów czy infrastruktury technicznej.

Oceniając potencjalne możliwe oddziaływania poszczególnych zadań ujętych w Strategii posłużono się metodą macierzy interakcji do określania analizy wpływu działań zarówno inwestycyjnych, jak i nieinwestycyjnych na poszczególne komponenty środowiska.

Przeanalizowano skutki środowiskowe dla następujących elementów:

- powietrze,
- wody powierzchniowe i podziemne,
- powierzchnię ziemi, gleby,
- krajobraz,
- klimat,
- ludzi,
- różnorodność biologiczną,
- zwierzęta,
- rośliny,
- zabytki,
- dobra naturalne,
- obszar Natura 2000 oraz integralność tego obszaru.

Następnie ustalono, czy realizacja założonych celów i zadań będzie powodować oddziaływania: bezpośrednie, pośrednie, wtórne, krótkoterminowe, długoterminowe, stałe

czy chwilowe, pomiędzy działaniem, a danym elementem środowiska. Określono, czy oddziaływanie to może być niekorzystne (-), korzystne (+), czy nie będzie powodować żadnego oddziaływania (0). Czasami oddziaływanie, w zależności od aspektu jaki się rozważa, może mieć równocześnie niekorzystny lub korzystny lub obojętny (-/+/0) wpływ na dany element środowiska. Z uwagi na brak szczegółów, co do sposobu realizacji poszczególnych zadań przyjętych w Strategii, w SOOŚ zidentyfikowano tylko kierunki tych oddziaływań.

V.2. Powiązania Strategii z innymi dokumentami strategicznymi

Mając na względzie zamieszczone poniżej zestawienie w formie tabelarycznej można stwierdzić, że zgodność, zbieżność celów strategicznych określonych w „Strategii Rozwoju Gminy Łomianki na lata 2026-2040" jest na wysokim poziomie w relacji do celów wskazanych w kluczowych opracowaniach strategicznych. Przedstawiona zbieżność może stanowić podstawę do usprawnienia procesu aplikowania o publiczne środki zewnętrzne, ze szczególnym uwzględnieniem funduszy europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 oraz 2028-2034.

W procesie analizy zbieżności merytorycznej dokumentów wzięto pod uwagę następujące opracowania strategiczne poziomu krajowego oraz regionalnego:

- Umowa partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce (cele polityki spójności),
- Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030,
- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027,
- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze,
- Strategia rozwoju metropolii warszawskiej do 2040 roku,
- Plan zrównoważonej mobilności miejskiej dla metropolii warszawskiej 2030+ (SUMP),
- Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla metropolii warszawskiej 2021-2027+,
- Strategia Rozwoju Powiatu Warszawskiego Zachodniego na lata 2016-2025.

Tabela 2 Zbieżność celów strategii z kluczowymi dokumentami strategicznymi

Opracowanie strategiczne	Zbieżne założenia, cele, obszary, priorytety
Cel strategiczny 1. Rozwój infrastruktury technicznej i społecznej dla poprawy jakości życia mieszkańców	
Umowa partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce (cele polityki spójności)	• „Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa" (CP2) • „Lepiej połączona Europa" (CP3) • „Umożliwienie regionom i ludności łagodzenia wpływających na społeczeństwo, zatrudnienie, gospodarkę i środowisko skutków transformacji w kierunku osiągnięcia celów Unii na rok 2030 w dziedzinie energii i klimatu oraz w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 w oparciu o porozumienie paryskie" (CP6)
Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030	• Cel 7: Zapewnić wszystkim dostęp do źródeł stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie

	• Cel 9: Budować stabilną infrastrukturę, promować zrównoważone uprzemysłowienie oraz wspierać innowacyjność • Cel 11: Uczynić miasta i osiedla ludzkie bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	• Obszar: Rozwój zrównoważony terytorialnie: Zrównoważony rozwój kraju wykorzystujący indywidualne potencjały endogeniczne poszczególnych terytoriów; Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych; Podniesienie skuteczności i jakości wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	• 1.2. Zwiększenie wykorzystania potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze • 1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych • 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów • 3.2 Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym
Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027	• Fundusze Europejskie na rozwój mobilności miejskiej na Mazowszu • Fundusze Europejskie dla lepiej połączonego i dostępnego Mazowsza • Fundusze Europejskie dla wyższej jakości życia na Mazowszu • Mazowsze bliższe obywatelom dzięki Funduszom Europejskim
Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze	• Dostępne i mobilne Mazowsze • Mazowsze zintegrowane społecznie
Strategia rozwoju metropolii warszawskiej do 2040 roku	• Wygodna przestrzeń • Elastyczna odporność
Plan zrównoważonej mobilności miejskiej dla metropolii warszawskiej 2030+ (SUMP)	• 1: Spójna polityka zrównoważonej mobilności w MW • 2: Planowanie przestrzenne zorientowane na transport zbiorowy i mobilność aktywną • 3: Spójny i dostępny dla wszystkich transport metropolitalny • 4: Optymalizacja ruchu samochodowego • 5: Mobilność aktywna podstawowym sposobem realizacji podróży niedalekich • 6: Przyjazna środowisku logistyka towarów • 7: Digitalizacja jako wsparcie transportu w MW • 8: Akceptacja społeczna zrównoważonej mobilności
Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla metropolii warszawskiej 2021-2027+	• 2.1. Rozwój powiązań komunikacyjnych
Strategia Rozwoju Powiatu Warszawskiego Zachodniego na lata 2016-2025	• Zagospodarowanie przestrzenne i ochrona środowiska • Dostępność komunikacyjna • Warunki do rozwijania przedsiębiorczości oraz lokowania inwestycji, zwłaszcza w obszarach innowacyjnych
Opracowanie strategiczne	**Zbieżne założenia, cele, obszary, priorytety**
Cel strategiczny 2. Wzmacnianie potencjału społecznego i rozwój oferty kulturalnej	

Umowa partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce (cele polityki spójności)	• „Europa o silniejszym wymiarze społecznym” (CP4) • „Europa bliższa obywatelom” (CP5) • „Umożliwienie regionom i ludności łagodzenia wpływających na społeczeństwo, zatrudnienie, gospodarkę i środowisko skutków transformacji w kierunku osiągnięcia celów Unii na rok 2030 w dziedzinie energii i klimatu oraz w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 w oparciu o porozumienie paryskie” (CP6)
Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030	• Cel 4: Zapewnić wszystkim edukację wysokiej jakości oraz promować uczenie się przez całe życie • Cel 8: Promować stabilny, zrównoważony i inkluzywny wzrost gospodarczy, pełne i produktywne zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich ludzi • Cel 10: Zmniejszyć nierówności w krajach i między krajami • Cel 16: Promować pokojowe i inkluzywne społeczeństwa, zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wymiaru sprawiedliwości oraz budować na wszystkich szczeblach skuteczne i odpowiedzialne instytucje, sprzyjające włączeniu społecznemu
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	• Obszar: Spójność społeczna: Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne • Obszar: Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem: Budowa zintegrowanego systemu planowania rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym • Obszar: Rozwój zrównoważony terytorialnie: Zrównoważony rozwój kraju wykorzystujący indywidualne potencjały endogeniczne poszczególnych terytoriów
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	• 1.1. Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo • 1.2. Zwiększenie wykorzystania potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze • 2.1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego • 3.3. Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych
Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027	• Fundusze Europejskie dla wyższej jakości życia na Mazowszu • Fundusze Europejskie dla aktywnego zawodowo Mazowsza • Fundusze Europejskie dla nowoczesnej i dostępnej edukacji na Mazowszu • Fundusze Europejskie dla aktywnej integracji oraz rozwoju usług społecznych i zdrowotnych na Mazowszu • Mazowsze bliższe obywatelom dzięki Funduszom Europejskim
Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze	• Mazowsze zintegrowane społecznie • Mazowsze bogate kulturowo
Strategia rozwoju metropolii warszawskiej do 2040 roku	• Efektywne partnerstwo • Konkurencyjna otwartość
Plan zrównoważonej mobilności miejskiej dla metropolii warszawskiej 2030+ (SUMP)	• 8: Akceptacja społeczna zrównoważonej mobilności

Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla metropolii warszawskiej 2021-2027+	• 1.1. Wsparcie edukacji ogólnej • 1.2. Dostosowanie szkół do potrzeb osób ze SPE oraz wyposażenie szkół w nowoczesną infrastrukturę
Strategia Rozwoju Powiatu Warszawskiego Zachodniego na lata 2016-2025	• Usługi społeczne wysokiej jakości • Potencjał przyrodniczy, kulturalny i historyczny dla rozwoju Powiatu
Opracowanie strategiczne	**Zbieżne założenia, cele, obszary, priorytety**
Cel strategiczny 3. Ochrona środowiska przyrodniczego i kształtowanie ekologicznego charakteru Gminy	
Umowa partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce (cele polityki spójności)	• „Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa" (CP2) • „Europa o silniejszym wymiarze społecznym" (CP4) • „Umożliwienie regionom i ludności łagodzenia wpływających na społeczeństwo, zatrudnienie, gospodarkę i środowisko skutków transformacji w kierunku osiągnięcia celów Unii na rok 2030 w dziedzinie energii i klimatu oraz w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 w oparciu o porozumienie paryskie" (CP6)
Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030	• Cel 6: Zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wody i warunków sanitarnych poprzez zrównoważoną gospodarkę zasobami wodnymi • Cel 7: Zapewnić wszystkim dostęp do źródeł stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie • Cel 13: Podjąć pilne działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom • Cel 15: Chronić, przywrócić oraz promować zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczać pustynnienie, powstrzymywać i odwracać proces degradacji gleby oraz powstrzymać utratę różnorodności biologicznej
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	• Obszar: Rozwój zrównoważony terytorialnie: Zrównoważony rozwój kraju wykorzystujący indywidualne potencjały endogeniczne poszczególnych terytoriów; Podniesienie skuteczności i jakości wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	• 1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych
Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027	• Fundusze Europejskie na zielony rozwój Mazowsza • Fundusze Europejskie dla wyższej jakości życia na Mazowszu • Mazowsze bliższe obywatelom dzięki Funduszom Europejskim
Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze	• Konkurencyjne i innowacyjne Mazowsze • Zielone niskoemisyjne Mazowsze
Strategia rozwoju metropolii warszawskiej do 2040 roku	• Wygodna przestrzeń • Elastyczna odporność
Plan zrównoważonej mobilności miejskiej dla metropolii warszawskiej 2030+ (SUMP)	• 1: Spójna polityka zrównoważonej mobilności w MW • 8: Akceptacja społeczna zrównoważonej mobilności
Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla metropolii warszawskiej 2021-2027+	• 2.2. Poprawa jakości i ochrona środowiska przyrodniczego

Strategia Rozwoju Powiatu Warszawskiego Zachodniego na lata 2016-2025	• Zagospodarowanie przestrzenne i ochrona środowiska • Potencjał przyrodniczy, kulturalny i historyczny dla rozwoju Powiatu
Opracowanie strategiczne	**Zbieżne założenia, cele, obszary, priorytety**
Cel strategiczny 4. Podnoszenie standardu usług publicznych	
Umowa partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce (cele polityki spójności)	• „Europa o silniejszym wymiarze społecznym" (CP4) • „Europa bliższa obywatelom" (CP5) • „Umożliwienie regionom i ludności łagodzenia wpływających na społeczeństwo, zatrudnienie, gospodarkę i środowisko skutków transformacji w kierunku osiągnięcia celów Unii na rok 2030 w dziedzinie energii i klimatu oraz w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 w oparciu o porozumienie paryskie" (CP6)
Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030	• Cel 8: Promować stabilny, zrównoważony i inkluzywny wzrost gospodarczy, pełne i produktywne zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich ludzi • Cel 12: Zapewnić wzorce zrównoważonej konsumpcji i produkcji • Cel 16: Promować pokojowe i inkluzywne społeczeństwa, zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wymiaru sprawiedliwości oraz budować na wszystkich szczeblach skuteczne i odpowiedzialne instytucje, sprzyjające włączeniu społecznemu • Cel 17: Wzmocnić środki wdrażania i ożywić globalne partnerstwo na rzecz zrównoważonego rozwoju
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	• Obszar: Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem: Inkluzywne i skuteczne instytucje publiczne – dostępne i otwarte dla obywateli oraz przedsiębiorców; Budowa zintegrowanego systemu planowania rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym • Obszar: E-państwo: Cyfrowe państwo usługowe • Obszar: Finanse publiczne: Stabilne, efektywne i zrównoważone finanse publiczne • Obszar: Efektywność wykorzystania środków UE: Wykorzystanie środków z budżetu UE w sposób przekładający się na trwałe efekty rozwojowe
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	• 1.1. Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo • 1.2. Zwiększenie wykorzystania potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze • 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów • 2.2. Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym • 3.1. Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem • 3.2 Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym • 3.3. Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych • 3.4. Efektywny i spójny system finansowania polityki regionalnej
Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027	• Fundusze Europejskie dla bardziej konkurencyjnego i inteligentnego Mazowsza

	• Fundusze Europejskie dla wyższej jakości życia na Mazowszu • Fundusze Europejskie dla aktywnego zawodowo Mazowsza • Fundusze Europejskie dla aktywnej integracji oraz rozwoju usług społecznych i zdrowotnych na Mazowszu • Mazowsze bliższe obywatelom dzięki Funduszom Europejskim
Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze	• Konkurencyjne i innowacyjne Mazowsze • Mazowsze zintegrowane społecznie • Mazowsze bogate kulturowo
Strategia rozwoju metropolii warszawskiej do 2040 roku	• Efektywne partnerstwo • Elastyczna odporność • Konkurencyjna otwartość • SMART – administracja
Plan zrównoważonej mobilności miejskiej dla metropolii warszawskiej 2030+ (SUMP)	• 3: Spójny i dostępny dla wszystkich transport metropolitalny • 8: Akceptacja społeczna zrównoważonej mobilności
Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla metropolii warszawskiej 2021-2027+	• 1.1. Wsparcie edukacji ogólnej • 2.2. Poprawa jakości i ochrona środowiska przyrodniczego
Strategia Rozwoju Powiatu Warszawskiego Zachodniego na lata 2016-2025	• Usługi społeczne wysokiej jakości • Potencjał przyrodniczy, kulturalny i historyczny dla rozwoju Powiatu
Opracowanie strategiczne	**Zbieżne założenia, cele, obszary, priorytety**
Cel strategiczny 5. Poprawa konkurencyjności gospodarki lokalnej	
Umowa partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce (cele polityki spójności)	• „Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki promowaniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej” (CP1) • „Lepiej połączona Europa” (CP3)
Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030	• Cel 7: Zapewnić wszystkim dostęp do źródeł stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie • Cel 8: Promować stabilny, zrównoważony i inkluzywny wzrost gospodarczy, pełne i produktywne zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich ludzi • Cel 9: Budować stabilną infrastrukturę, promować zrównoważone uprzemysłowienie oraz wspierać innowacyjność • Cel 11: Uczynić miasta i osiedla ludzkie bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu • Cel 12: Zapewnić wzorce zrównoważonej konsumpcji i produkcji
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	• Obszar: Reindustrializacja: Wzrost zdolności polskiego przemysłu do sprostania globalnej konkurencji • Obszar: Rozwój innowacyjnych firm: Zwiększenie innowacyjności polskich przedsiębiorstw na rynku krajowym i rynkach zagranicznych • Obszar: Małe i średnie przedsiębiorstwa: Przemiany strukturalne sektora; Nowe formy działania i współpracy; Nowoczesne instrumenty wsparcia • Obszar: Spójność społeczna: Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy

	• Obszar: Kapitał dla rozwoju: Trwałe zwiększenie stopy inwestycji i ich jakości w dłuższej perspektywie, przy większym wykorzystaniu środków krajowych • Obszar: Rozwój zrównoważony terytorialnie: Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	• 1.1. Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo • 1.2. Zwiększenie wykorzystania potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze • 2.2. Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym • 2.3. Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach
Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027	• Fundusze Europejskie dla bardziej konkurencyjnego i inteligentnego Mazowsza • Fundusze Europejskie dla wyższej jakości życia na Mazowszu • Fundusze Europejskie dla aktywnego zawodowo Mazowsza • Fundusze Europejskie dla nowoczesnej i dostępnej edukacji na Mazowszu
Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze	• Konkurencyjne i innowacyjne Mazowsze • Dostępne i mobilne Mazowsze • Zielone niskoemisyjne Mazowsze
Strategia rozwoju metropolii warszawskiej do 2040 roku	• Wygodna przestrzeń • Konkurencyjna otwartość
Plan zrównoważonej mobilności miejskiej dla metropolii warszawskiej 2030+ (SUMP)	• 2: Planowanie przestrzenne zorientowane na transport zbiorowy i mobilność aktywną • 4: Optymalizacja ruchu samochodowego • 6: Przyjazna środowisku logistyka towarów • 7: Digitalizacja jako wsparcie transportu w MW
Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla metropolii warszawskiej 2021-2027+	• 2.1. Rozwój powiązań komunikacyjnych • 2.2. Poprawa jakości i ochrona środowiska przyrodniczego
Strategia Rozwoju Powiatu Warszawskiego Zachodniego na lata 2016-2025	• Zagospodarowanie przestrzenne i ochrona środowiska • Dostępność komunikacyjna • Warunki do rozwijania przedsiębiorczości oraz lokowania inwestycji, zwłaszcza w obszarach innowacyjnych

Źródło: opracowanie własne

V.3. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku odstąpienia od realizacji projektowanego dokumentu

W „Strategii Rozwoju Gminy Łomianki na lata 2026-2040" zaplanowano działania, które należy zrealizować, aby nastąpiła **kompleksowa poprawa jakości życia mieszkańców** na opisywanym terenie. Cele strategiczne oraz przypisane im zadania przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 3 Zestawienie celów strategii rozwoju Gminy Łomianki do 2040 r.

CEL STRATEGICZNY HORYZONTALNY Zrównoważony rozwój Gminy Łomianki oraz efektywne zarządzanie zasobami publicznymi

Cel strategiczny 1. Rozwój infrastruktury technicznej i społecznej dla poprawy jakości życia mieszkańców	
Zadanie 1.1	Zapewnienie zrównoważonego zagospodarowania przestrzennego poprzez wdrażanie spójnych rozwiązań urbanistycznych sprzyjających harmonijnemu rozwojowi Gminy.
Zadanie 1.2	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej, w tym poprawa połączeń komunikacyjnych pomiędzy obszarami peryferyjnymi a centrum Gminy.
Zadanie 1.3	Przebudowa ulic w celu zapewnienia utwardzonej nawierzchni, budowy chodników i oświetlenia oraz montażu sygnalizacji świetlnej w kluczowych punktach w celu podniesienia bezpieczeństwa ruchu.
Zadanie 1.4	Budowa i rozbudowa spójnej sieci dróg dla rowerów, łączącej obszary Gminy oraz zapewniającej powiązania z m. st. Warszawą z zapewnieniem ich zgodności z warszawskimi standardami projektowymi oraz z sąsiednimi Gminami i szlakami regionalnymi i KPN.
Zadanie 1.5	Budowa ratusza oraz zagospodarowanie centralnej przestrzeni publicznej Łomianek w celu nadania gminie miejskiego charakteru i stworzenia reprezentacyjnego centrum.
Zadanie 1.6	Udrożnienie układu drogowego i zwiększenie przepustowości głównych ciągów komunikacyjnych poprzez modernizację skrzyżowań, wprowadzenie rozwiązań usprawniających ruch i redukujących korki.
Zadanie 1.7	Opracowanie i realizacja projektu alternatywnego środka transportu do Warszawy, uzupełnionego o infrastrukturę Park&Ride.
Zadanie 1.8	Budowa buspasa na ul. Pułkowej (fragment DK7) w kierunku Warszawy w celu usprawnienia transportu zbiorowego i skrócenia czasu przejazdu.
Zadanie 1.9	Poprawa dostępności przestrzeni publicznej i obiektów użyteczności publicznej dla osób z niepełnosprawnościami poprzez wdrażanie zasad projektowania uniwersalnego.
Zadanie 1.10	Zagospodarowanie i rozwój zielonych terenów publicznych, w tym parków, skwerów i placów zabaw, sprzyjających integracji społecznej i aktywności mieszkańców.
Zadanie 1.11	Wykorzystanie potencjału Wisły jako drogi transportowej, w tym stworzenie przystani w Łomiankach z funkcjami transportowo-rekreacyjnymi.
Zadanie 1.12	Przebudowa infrastruktury elektroenergetycznej poprzez prowadzenie sieci energetycznych w formie podziemnej i likwidację słupów.
Zadanie 1.13	Rozbudowa systemu hydrantów przeciwpożarowych, szczególnie w rejonach o gęstej zabudowie i w strefach przemysłowych.
Zadanie 1.14	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej w celu zapewnienia bezpieczeństwa dostaw wody i odbioru ścieków.
Zadanie 1.15	Zwiększenie liczby miejsc parkingowych w rejonach o największym deficycie oraz w pobliżu węzłów komunikacyjnych.
Zadanie 1.16	Wprowadzenie stref płatnego parkowania dla użytkowników spoza Gminy w celu poprawy rotacji miejsc postojowych w centrum.
Zadanie 1.17	Modernizacja infrastruktury krytycznej, w tym modernizacja wałów przeciwpowodziowych, w celu zwiększenia bezpieczeństwa przeciwpowodziowego.
Zadanie 1.18	Budowa nowoczesnego centrum przesiadkowego integrującego transport publiczny, rowerowy i indywidualny wraz z infrastrukturą P&R oraz B&R.
Zadanie 1.19	Modernizacja i rozbudowa oświetlenia ulicznego w technologii energooszczędnej LED, z możliwością inteligentnego sterowania natężeniem światła.
Zadanie 1.20	Budowa i modernizacja obiektów użyteczności publicznej (np. świetlice, domy kultury, centra aktywności) w celu rozszerzenia oferty społeczno-kulturalnej Gminy.
Zadanie 1.21	Wspólne działania z Warszawą w zakresie usprawnienia połączeń transportowych wzdłuż ul. Pułkowej/DK7.
Zadanie 1.22	Budowę schronów w ramach obrony cywilnej.
Cel strategiczny 2. Wzmacnianie potencjału społecznego i rozwój oferty kulturalnej	
Zadanie 2.1	Budowa nowoczesnego centrum sportu i kultury o wysokich walorach reprezentacyjnych, pełniącego funkcję głównego ośrodka życia społecznego, artystycznego i rekreacyjnego Gminy.

Zadanie 2.2	Tworzenie i rozwój dedykowanych przestrzeni integracji dla seniorów, zapewniających dostęp do zajęć kulturalnych, rekreacyjnych i prozdrowotnych.
Zadanie 2.3	Utworzenie centrum integracji międzypokoleniowej, umożliwiającego wspólne uczestnictwo różnych grup wiekowych w projektach edukacyjnych, kulturalnych i sportowych.
Zadanie 2.4	Rozbudowa sieci świetlic w poszczególnych dzielnicach i sołectwach Gminy, dostosowanych do potrzeb lokalnych społeczności.
Zadanie 2.5	Poszerzenie lokalnej oferty edukacyjnej, rekreacyjnej, kulturalnej i sportowej, tak aby zaspokajała potrzeby mieszkańców bez konieczności korzystania z oferty Warszawy.
Zadanie 2.6	Organizacja cyklicznych wydarzeń kulturalnych, artystycznych i sportowych o zasięgu gminnym i ponadgminnym, budujących tożsamość lokalną i promujących Łomianki.
Zadanie 2.7	Wspieranie działalności organizacji pozarządowych oraz grup nieformalnych poprzez udostępnianie przestrzeni, granty i programy partnerskie.
Zadanie 2.8	Rozwój edukacji artystycznej i sportowej dla dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych, w tym programów stypendialnych dla szczególnie uzdolnionych mieszkańców.
Zadanie 2.9	Utworzenie gminnego programu wolontariatu, wspierającego zaangażowanie społeczne i integrację międzypokoleniową.
Zadanie 2.10	Modernizacja i adaptacja istniejących obiektów kulturalnych oraz sportowych do wymogów nowoczesnych standardów technicznych i funkcjonalnych.
Zadanie 2.11	Rozbudowa oferty kulturalnej i edukacyjnej w przestrzeni online, w tym transmisji wydarzeń i zajęć w trybie zdalnym.
Zadanie 2.12	Tworzenie i utrzymanie otwartych stref rekreacyjno-sportowych na świeżym powietrzu, sprzyjających aktywności fizycznej mieszkańców.
Cel strategiczny 3. Ochrona środowiska przyrodniczego i kształtowanie ekologicznego charakteru Gminy	
Zadanie 3.1	Przeprowadzenie kompleksowej rewitalizacji Strugi Dziekanowskiej w celu poprawy jakości wód, zachowania bioróżnorodności i zwiększenia walorów przyrodniczo-rekreacyjnych.
Zadanie 3.2	Wyznaczenie i odpowiednie oznakowanie szlaków turystycznych wraz z budową parkingów przy ich wejściach, w sposób minimalizujący ingerencję w środowisko przyrodnicze.
Zadanie 3.3	Utrzymanie i ochrona korytarzy ekologicznych łączących cenne przyrodniczo obszary Gminy i regionu.
Zadanie 3.4	Realizacja gminnego programu poprawy jakości powietrza, obejmującego m.in. kontynuację krajowego programu „Czyste Powietrze” i gminny program wymiany nieefektywnych źródeł ciepła.
Zadanie 3.5	Efektywne wdrażanie mechanizmów planistycznych i prawnych ograniczających ekspansję zabudowy mieszkaniowej kosztem terenów zielonych.
Zadanie 3.6	Obowiązkowe uwzględnianie i realizacja terenów zieleni w projektach nowych inwestycji budowlanych.
Zadanie 3.7	Wyznaczenie i ochrona zielonych stref wolnych od zabudowy w celu utrzymania równowagi przyrodniczej i przeciwdziałania presji urbanizacyjnej.
Zadanie 3.8	Rozwój systemów retencji wody deszczowej, w tym instalacja ogrodów deszczowych, zbiorników retencyjnych i nawierzchni przepuszczalnych.
Zadanie 3.9	Wprowadzenie strefy zielonego transportu z mechanizmem opłat za wjazd pojazdów wysokoemisyjnych w wybrane obszary Gminy.
Zadanie 3.10	Prowadzenie systematycznych kampanii edukacyjnych promujących proekologiczne postawy i zachowania wśród mieszkańców, przedsiębiorców oraz instytucji publicznych.
Cel strategiczny 4. Podnoszenie standardu usług publicznych	
Zadanie 4.1	Rozbudowa systemu monitoringu wizyjnego w przestrzeni publicznej, zapewnienie nocnych dyżurów Straży Miejskiej oraz zwiększenie liczby patroli Policji w celu podniesienia poziomu bezpieczeństwa mieszkańców.
Zadanie 4.2	Wzmocnienie systemu obrony cywilnej poprzez ścisłą współpracę z organizacjami pozarządowymi i wolontariuszami, obejmującą m.in. szkolenia i ćwiczenia praktyczne.

Zadanie 4.3	Doskonalenie jakości zarządzania gminą poprzez zatrudnianie wykwalifikowanej kadry urzędniczej, usprawnienie współpracy między służbami gminnymi, urzędem i mieszkańcami oraz rozwój mechanizmów konsultacji społecznych.
Zadanie 4.4	Rozwój specjalistycznej opieki zdrowotnej i usług medycznych finansowanych ze środków NFZ, zwiększający dostępność świadczeń w gminie.
Zadanie 4.5	Digitalizacja procesów obsługi mieszkańców poprzez wdrożenie nowoczesnych e-usług, elektronicznych formularzy i platform komunikacji online.
Zadanie 4.6	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury oświatowej, w tym doposażenie szkół w nowoczesne narzędzia dydaktyczne oraz rozwój oferty zajęć dodatkowych.
Zadanie 4.7	Usprawnienie gospodarki odpadami komunalnymi, w tym rozszerzenie systemów selektywnej zbiórki i edukacja mieszkańców w zakresie ograniczania ilości odpadów.
Zadanie 4.8	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej w celu zapewnienia wysokiej jakości usług komunalnych.
Zadanie 4.9	Wprowadzenie programów profilaktyki zdrowotnej i promocji zdrowego stylu życia, obejmujących bezpłatne badania przesiewowe, warsztaty i kampanie informacyjne.
Zadanie 4.10	Poprawa dostępności usług publicznych dla osób z niepełnosprawnościami poprzez likwidację barier architektonicznych i wdrażanie standardów projektowania uniwersalnego.
Zadanie 4.11	Wzmocnienie działań z zakresu ochrony przeciwpożarowej poprzez modernizację sprzętu OSP i rozwój systemu szkoleń, budowa nowych strażnic OSP.
Zadanie 4.12	Rozwój gminnego centrum obsługi mieszkańców w formule „jednego okienka”, integrującego obsługę różnych spraw administracyjnych w jednym miejscu.
Cel strategiczny 5. Poprawa konkurencyjności gospodarki lokalnej	
Zadanie 5.1	Wdrożenie kompleksowych działań wspierających rozwój lokalnego biznesu, w tym uproszczenie procedur administracyjnych, doradztwo dla przedsiębiorców.
Zadanie 5.2	Nawiązanie i rozwój ścisłej współpracy z organizacjami pozarządowymi w celu realizacji wspólnych projektów gospodarczych, społecznych i promocyjnych.
Zadanie 5.3	Wyznaczenie i zagospodarowanie strefy inwestycyjnej w Łomiankach, dostosowanej do potrzeb nowoczesnych przedsiębiorstw i branż perspektywicznych.
Zadanie 5.4	Wykorzystanie potencjału lokalizacyjnego związanego z bliskością rzeki Wisły oraz trasy S7 w obszarze transportu, logistyki oraz obsługi terenów inwestycyjnych.
Zadanie 5.5	Promocja Łomianek jako atrakcyjnej lokalizacji inwestycyjnej na rynku krajowym i zagranicznym poprzez udział w targach, kampaniach promocyjnych oraz współpracę z instytucjami otoczenia biznesu.
Zadanie 5.6	Rozwój sektora turystyki przyrodniczej i aktywnej w oparciu o walory Kampinoskiego Parku Narodowego i Wisły, z tworzeniem pakietów usług dla turystów.
Zadanie 5.7	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury teleinformatycznej, w tym zapewnienie szerokopasmowego Internetu na całym obszarze Gminy.
Zadanie 5.8	Tworzenie warunków dla rozwoju sektora usług nowoczesnych i branż kreatywnych poprzez udostępnianie przestrzeni coworkingowych i stref dla freelancerów.
Zadanie 5.9	Organizacja cyklicznych wydarzeń gospodarczych, takich jak szkolenia, warsztaty i spotkania networkingowe dla przedsiębiorców i osób planujących podjęcie działalności gospodarczej.

Źródło: projekt Strategii Rozwoju Gminy Łomianki na lata 2026-2040

W przypadku odstąpienia od realizacji wytyczonych w dokumencie celów, nie zostaną podjęte konkretne inwestycje, działania rozwojowe co finalnie przełoży się na dalsze pogarszanie się stanu środowiska przyrodniczego (patrz: Cel strategiczny 3. Ochrona środowiska przyrodniczego i kształtowanie ekologicznego charakteru Gminy), ale także spowoduje negatywne skutki dla gospodarki gminy.

Potencjalne, bezpośrednie i pośrednie, negatywne skutki dla środowiska i gospodarki w przypadku niepodjęcia wykonania zalecanych działań to m.in.:

- Dalszy wpływ niskiej emisji na jakość powietrza atmosferycznego (m.in. brak dążenia do zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii), co przekłada się na zdrowie mieszkańców i stan środowiska przyrodniczego,
- Brak osiągnięcia wymaganych poziomów odzysku i recyklingu odpadów komunalnych (brak świadomości ekologicznej, brak zwiększenia udziału odpadów segregowanych w odpadach zebranych ogółem),
- Spowolniony proces osiągania dobrego stanu wód w wyniku braku świadomości ekologicznej mieszkańców,
- Dalsze wysokie zużycie energii, co wpływa nie tylko na stan środowiska, ale także na budżet gminy (brak wykorzystywania odnawialnych źródeł energii, OZE),
- Zanieczyszczenie środowiska gruntowo-wodnego poprzez prowadzenie nieracjonalnej gospodarki rolnej,
- Postępujący wzrost zdegradowanych powierzchni, brak sukcesywnego zalesiania gruntów,
- Nieefektywne zużywanie nieodnawialnych surowców energetycznych (np. węgla), ze względu na brak wykorzystania OZE lub termomodernizacji budynków,
- Brak zachowania trwałych użytków zielonych i upraw międzyplonowych,
- Brak poprawy zdolności retencyjnych,
- Brak efektywnego monitoringu czystości rzek i lasów,
- Niskie poczucie odpowiedzialności mieszkańców za stan środowiska, w którym żyją,
- Brak kompleksowej poprawy jakości życia mieszkańców gminy,
- Spadek bioróżnorodności obszarów cennych przyrodniczo oraz chronionych zgodnie z ustawą o ochronie przyrody.

Na stan środowiska przyrodniczego mają wpływ nie tylko działania przyczyniające się do osiągnięcia wymaganych norm jego jakości, ale także działania z zakresu rozwoju technologii służących efektywnej gospodarce, energooszczędności i ochronie środowiska oraz działania mające na celu zwiększenie świadomości ekologicznej obywateli (Zadania: Przeprowadzenie kompleksowej rewitalizacji Strugi Dziekanowskiej w celu poprawy jakości wód, zachowania bioróżnorodności i zwiększenia walorów przyrodniczo-rekreacyjnych; Wyznaczenie i odpowiednie oznakowanie szlaków turystycznych wraz z budową parkingów przy ich wejściach, w sposób minimalizujący ingerencję w środowisko naturalne; Utrzymanie i ochrona korytarzy ekologicznych łączących cenne przyrodniczo obszary Gminy i regionu; Realizacja gminnego programu poprawy jakości powietrza, obejmującego m.in. kontynuację krajowego programu „Czyste Powietrze" i gminny program wymiany nieefektywnych źródeł ciepła; Efektywne wdrażanie mechanizmów planistycznych i prawnych ograniczających ekspansję zabudowy mieszkaniowej kosztem terenów zielonych; Obowiązkowe uwzględnianie i realizacja terenów zieleni w projektach nowych inwestycji budowlanych; Wyznaczenie i ochrona zielonych stref wolnych od zabudowy w celu utrzymania równowagi przyrodniczej i przeciwdziałania presji urbanizacyjnej; Rozwój systemów retencji wody deszczowej, w tym instalacja ogrodów deszczowych, zbiorników retencyjnych i nawierzchni przepuszczalnych; Wprowadzenie strefy zielonego transportu z mechanizmem opłat za wjazd pojazdów wysokoemisyjnych w wybrane obszary Gminy; Prowadzenie systematycznych kampanii edukacyjnych promujących proekologiczne postawy i zachowania wśród mieszkańców, przedsiębiorców oraz instytucji publicznych; Usprawnienie gospodarki odpadami komunalnymi, w tym rozszerzenie systemów selektywnej zbiórki i edukacja mieszkańców w zakresie ograniczania odpadów).

Brak wprowadzania zalecanych zmian w priorytetowych obszarach wpłynie na sferę społeczną i gospodarczą gminy oraz przyczyni się do dalszego, ciągłego pogarszania się stanu środowiska. Z punktu widzenia środowiska przyrodniczego i zdrowia oraz komfortu ludzi, a także gospodarki gminy, pożądana jest więc realizacja zadań zapisanych w Strategii.

V.4. Ocena oddziaływania na poszczególne komponenty środowiska oraz informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

W poniższych punktach przeanalizowano wpływ realizacji działań zawartych w Strategii na poszczególne komponenty środowiska. Oddziaływania te mogą mieć zarówno charakter pozytywny, jak i negatywny.

V.4.1. Oddziaływanie na powietrze atmosferyczne

Wszystkie działania związane z ograniczeniem emisji z transportu, procesów energetycznego spalania paliw i niskiej emisji, także zmniejszające zużycie energii (które przekładają się na zużycie surowców energetycznych i w efekcie emisję zanieczyszczeń) i poszerzające świadomość ekologiczną mieszkańców gminy, służą poprawie jakości powietrza atmosferycznego. Na stan powietrza pozytywny wpływ będą miały m. in. zadania: Realizacja gminnego programu poprawy jakości powietrza, obejmującego m.in. kontynuację krajowego programu „Czyste Powietrze" i gminny program wymiany nieefektywnych źródeł ciepła; Obowiązkowe uwzględnianie i realizacja terenów zieleni w projektach nowych inwestycji budowlanych; Wprowadzenie strefy zielonego transportu z mechanizmem opłat za wjazd pojazdów wysokoemisyjnych w wybrane obszary Gminy; Prowadzenie systematycznych kampanii edukacyjnych promujących proekologiczne postawy i zachowania wśród mieszkańców, przedsiębiorców oraz instytucji publicznych.

Negatywny skutek mogą przynieść jedynie prace w fazie realizacji inwestycji, takie jak budowa, przebudowa, modernizacja dróg, czy remonty obiektów, mogą negatywnie wpływać na jakość powietrza, gdyż wtedy emitowane są do atmosfery spaliny i pył. Oddziaływanie to ma jednak charakter przejściowy i krótkotrwały, lecz mimo tego, na etapie realizacji zadań powinny być preferowane technologie energooszczędne i niskoemisyjne.

V.4.2. Oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne

Działania zawarte w Strategii przyczynią się do poprawy jakości wód, lecz w większości oddziaływanie to będzie miało charakter pośredni. Pośrednio na stan wód powierzchniowych i podziemnych wpłyną działania mające na celu wykorzystanie OZE, zmniejszające emisję powierzchniową, zwiększające efektywność produkcji i dystrybucji ciepła, obniżające emisję z budynków, mające na celu informację i edukację.

Wykorzystanie niektórych OZE oraz efektywne produkowanie i dystrybuowanie ciepła, a także wszystkie działania dotyczące ograniczenia zużycia energii, przyczynią się do obniżenia ilości wód pobieranych na cele chłodnicze i temperatury odprowadzanych do środowiska wód. Ograniczenie emisji w budynkach (w tym dodatkowo kompleksowe zadania: Przeprowadzenie kompleksowej rewitalizacji Strugi Dziekanowskiej w celu poprawy jakości wód, zachowania bioróżnorodności i zwiększenia walorów przyrodniczo-rekreacyjnych; Wyznaczenie i odpowiednie oznakowanie szlaków turystycznych wraz z budową parkingów przy ich wejściach, w sposób minimalizujący ingerencję w środowisko naturalne; Efektywne wdrażanie

mechanizmów planistycznych i prawnych ograniczających ekspansję zabudowy mieszkaniowej kosztem terenów zielonych; Obowiązkowe uwzględnianie i realizacja terenów zieleni w projektach nowych inwestycji budowlanych; Wyznaczenie i ochrona zielonych stref wolnych od zabudowy w celu utrzymania równowagi przyrodniczej i przeciwdziałania presji urbanizacyjnej; Rozwój systemów retencji wody deszczowej, w tym instalacja ogrodów deszczowych, zbiorników retencyjnych i nawierzchni przepuszczalnych; Prowadzenie systematycznych kampanii edukacyjnych promujących proekologiczne postawy i zachowania wśród mieszkańców, przedsiębiorców oraz instytucji publicznych; Usprawnienie gospodarki odpadami komunalnymi, w tym rozszerzenie systemów selektywnej zbiórki i edukacja mieszkańców w zakresie ograniczania odpadów) przyczyni się do poprawy jakości powietrza, co skutkować będzie zmniejszeniem wprowadzania zanieczyszczeń do wód. Dzięki podnoszeniu świadomości ekologicznej społeczeństwa, będzie powstawało mniej dzikich wysypisk, co przełoży się na zmniejszenie przenikania zanieczyszczeń do wód.

Zidentyfikowane czynniki negatywnego oddziaływania na stan wód powierzchniowych i podziemnych będą o charakterze krótkotrwałym (związane głównie z realizacją działań, polegających na prowadzeniu prac budowlanych, remontów) ustąpią po zakończeniu realizacji poszczególnych przedsięwzięć. Potencjalnie mogą one powodować obniżenie poziomu wód gruntowych, pogorszenie przesączania wód opadowych przez grunt oraz przedostawanie się substancji szkodliwych do wód.

Aby zapobiec oddziaływaniu realizowanych działań zaleconych w Strategii na wody, należy przede wszystkim zastosować odpowiednie techniki, które ograniczą do nich emisję zanieczyszczeń, np. uszczelniając procesy przeprowadzane podczas prac budowlanych i po ich zakończeniu, a także przestrzeganie zaostrzonych warunków pozwoleń na budowę. W trakcie wykonywania prac, powinno się ograniczyć mętnienie wody i uwzględnić okres tarła ryb. Podobnie jak w przypadku innych prac budowlanych, ważne jest także odpowiednie zabezpieczenie otoczenia (grunt, roślinność, woda) przed zanieczyszczeniem. Nowe inwestycje powinny być poddawane indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko. Ochronę wód należy też uwzględnić w polityce przestrzennej gminy.

Mając na uwadze zakres i charakter planowanych działań zawartych w Strategii należy wskazać, że ich realizacja nie będzie znacząco oddziaływać na stan ekologiczny jednolitych części wód powierzchniowych oraz podziemnych oraz nie zagrozi osiągnięciu celów środowiskowych.

V.4.3. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi

Pozytywne oddziaływanie na powierzchnię ziemi będą miały inwestycje związane z realizacją zadań z zakresu ochrony środowiska naturalnego, zielonej gminy (Zadania: Wyznaczenie i odpowiednie oznakowanie szlaków turystycznych wraz z budową parkingów przy ich wejściach, w sposób minimalizujący ingerencję w środowisko naturalne; Utrzymanie i ochrona korytarzy ekologicznych łączących cenne przyrodniczo obszary Gminy i regionu; Efektywne wdrażanie mechanizmów planistycznych i prawnych ograniczających ekspansję zabudowy mieszkaniowej kosztem terenów zielonych; Obowiązkowe uwzględnianie i realizacja terenów zieleni w projektach nowych inwestycji budowlanych; Wyznaczenie i ochrona zielonych stref wolnych od zabudowy w celu utrzymania równowagi przyrodniczej i przeciwdziałania presji urbanizacyjnej; Prowadzenie systematycznych kampanii edukacyjnych promujących proekologiczne postawy i zachowania wśród mieszkańców, przedsiębiorców

oraz instytucji publicznych; Usprawnienie gospodarki odpadami komunalnymi, w tym rozszerzenie systemów selektywnej zbiórki i edukacja mieszkańców w zakresie ograniczania odpadów), gdyż spowodują one, że do gruntu będzie przedostawała się mniejsza ilość zanieczyszczeń. Dodatkowo pozytywny wpływ na stan gleb spowoduje poszerzanie świadomości ekologicznej społeczeństwa w zakresie wpływu działalności ludzi na środowisko realizowanej przez szereg kampanii informacyjnych oraz szkoleń. Działania mające na celu zmniejszenie zapotrzebowania na energię, ograniczenie emisji z budynków i transportu, wykorzystanie OZE i zwiększenie efektywności produkcji ciepła w sposób pośredni będą pozytywnie oddziaływać na środowisko, gdyż zmniejszy się wtedy emisja szkodliwych związków do powietrza, które opadając na ziemię zanieczyszczają i zakwaszają glebę.

Negatywnym wpływem na powierzchnię ziemi skutkować będą prace budowlane, podczas których pod inwestycje będzie usuwana warstwa glebowa, tworzone będę wykopy i nasypy oraz w niektórych przypadkach użytkowany będzie ciężki sprzęt. Wpłynie to na ukształtowanie terenu oraz zmiany w strukturze gleby przekładające się negatywnie na późniejsze warunki pod uprawę. W przypadku ewentualnej budowy nowych dróg, dotychczasowe grunty (łąkowe, rolne lub leśne) zostaną zniszczone i przeznaczone na usytuowanie na nich ciągów komunikacyjnych, co spowoduje zmianę ich profilu glebowego. Podczas eksploatacji dróg, gleby narażone są na różnego rodzaju oddziaływania pośrednie, m. in. na emitowane przez pojazdy spaliny i inne zanieczyszczenia, powodujące zakwaszanie gleb, a także na używanie soli zimą, co może spowodować ich odwodnienie. W przypadku potencjalnego wykorzystania biomasy jako źródła energii, zagrożenie dla gleb dobrej jakości będzie niosła uprawa roślin energetycznych w monokulturze, co doprowadzi do wyjałowienia gleb. Aby zminimalizować oddziaływanie realizowanych działań zawartych w Strategii na powierzchnię ziemi inwestycje powinny być budowane na terenach najmniej wartościowych, nieużytkach. Wybór przebiegu trasy poszczególnych inwestycji sieciowych powinien być uzależniony od ochrony terenów, na których występują przydatne rolniczo i leśnie lub wysokiej jakości gleby. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi w przypadku budowy dróg może zmniejszyć także stosowanie materiałów umożliwiających częściowe przenikanie wód do gruntu.

V.4.4. Oddziaływanie na krajobraz

Pozytywnym oddziaływaniem na krajobraz miejskich obszarów zabudowanych będzie termomodernizacja budynków i budowa nowych obiektów (w tym zadania: Efektywne wdrażanie mechanizmów planistycznych i prawnych ograniczających ekspansję zabudowy mieszkaniowej kosztem terenów zielonych; Obowiązkowe uwzględnianie i realizacja terenów zieleni w projektach nowych inwestycji budowlanych; Wyznaczenie i ochrona zielonych stref wolnych od zabudowy w celu utrzymania równowagi przyrodniczej i przeciwdziałania presji urbanizacyjnej). Realizacja zadań z tego zakresu oprócz pozytywnych skutków energetycznych, które są priorytetem tych działań, przyczyni się do poprawy estetyki miejscowości.

Podczas projektowania inwestycji realizujących zadania zawarte w Strategii, należy uwzględnić konieczność wkomponowania planowanych obiektów w krajobraz. Należy również pamiętać o tym, aby nie zaburzyć krajobrazu gminy, zwłaszcza obszaru zawierającego zabytkowe budynki. Prace budowlane/remontowe, poprzez emisję drgań czy pyłów, mogą zagrozić trwałości konstrukcyjnej tych budynków oraz zanieczyścić ich elewację. Działania, które przyczyniają się do redukcji emisji zanieczyszczeń do powietrza pośrednio wpłyną na wygląd zabytkowych obiektów w sposób pozytywny.

V.4.5. Oddziaływanie na klimat

Zadania zawarte w analizowanym dokumencie nie mogą jednoznacznie wpływać na zmiany klimatu. Strategia pośrednio służyć ma redukcji gazów cieplarnianych, co przekłada się też na pozytywny wpływ na klimat. Rozważanie wypływu na klimat obszaru jednej gminy ma charakter hipotetyczny. Do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych z terenów, dla których przygotowano Strategię, przyczyni się realizacja działań z zakresu wykorzystania odnawialnych źródeł energii, zwiększenia efektywności energetycznej budynków (a co za tym idzie: zmniejszenie zapotrzebowania na energię i paliwa konwencjonalne), także zamiana paliw na mniej emisyjne (np. paleniska węglowe na gazowe), modernizacja sieci komunikacyjnej, inwestycje na rzecz racjonalnej polityki rolnej oraz edukacja w zakresie ochrony środowiska i wykorzystania OZE.

Wpływ oddziaływania na klimat ewentualnej budowy nowych dróg i modernizacji już istniejących można rozpatrywać w aspekcie pozytywnym jak i negatywnym: z jednej strony dobry stan dróg i ich rozbudowana sieć zachęci kierowców do jazdy (zwiększenie emisji zanieczyszczeń), z drugiej zaś zostanie podniesiona sprawność transportu oraz nastąpi dyslokacja emisji (przeniesienie jej na inne tereny).

V.4.6. Oddziaływanie na ludzi

Realizacja działań zawartych w analizowanym dokumencie będzie wpływać zarówno na zdrowie jak i jakość życia mieszkańców gminy. Oddziaływanie to będzie miało charakter materialny i pozamaterialny. Im większe jest oddziaływanie na środowisko, tym większy jest wpływ na warunki, w jakich żyje człowiek. Szczególnie istotny z punktu widzenia organizmu człowieka jest stan wdychanego powietrza oraz użytkowanej wody. Szkodliwe zmiany w tych komponentach (ich jakości) powodują u ludzi choroby i zaburzenia funkcjonowania organizmów. Wpływ negatywnych czynników środowiskowych na zdrowie ludzi jest uzależnione indywidualnie od ich odporności - często jego skutki ujawniają się dopiero po kilku lub kilkunastu latach.

Realizacja działań zawartych w Strategii przyczyni się do poprawy jakości życia ludzi. Będzie to przede wszystkim efektem realizacji Celu strategicznego 1. Rozwój infrastruktury technicznej i społecznej dla poprawy jakości życia mieszkańców, Celu strategicznego 3. Ochrona środowiska naturalnego i kształtowanie ekologicznego charakteru Gminy oraz Celu strategicznego 4. Podnoszenie standardu usług publicznych.

Na komfort mieszkańców gminy wpłynie też rozwój lub modernizacja sieci drogowej, który przełoży się na poprawę przepustowości dróg, a co za tym idzie skrócenie czasu podróży i rozładowanie emisji równomiernie wzdłuż ciągów komunikacyjnych. Działania zmierzające do ewentualnego powstania nowych dróg poprawią walory komunikacyjne gminy, co pozwoli na zwiększenie możliwości rozwoju. Realizacja zadań z zakresu ograniczania niskiej emisji i zużycia energii (np. poprzez termomodernizację, wykorzystanie OZE), oprócz poprawy stanu jakości środowiska, w dłuższej perspektywie przyczyni się do uzyskania oszczędności w postaci mniejszych rachunków za energię. Zmiana ogrzewania gospodarstw domowych na bardziej ekologiczne podniesie komfort życia mieszkańców.

Na jakość życia mieszkańców we wspomnianych obszarach znacznie wpłynie realizacja zadań, które są bezpośrednio związane z ochroną środowiska: Przeprowadzenie kompleksowej rewitalizacji Strugi Dziekanowskiej w celu poprawy jakości wód, zachowania

bioróżnorodności i zwiększenia walorów przyrodniczo-rekreacyjnych; Wyznaczenie i odpowiednie oznakowanie szlaków turystycznych wraz z budową parkingów przy ich wejściach, w sposób minimalizujący ingerencję w środowisko naturalne; Utrzymanie i ochrona korytarzy ekologicznych łączących cenne przyrodniczo obszary Gminy i regionu; Realizacja gminnego programu poprawy jakości powietrza, obejmującego m.in. kontynuację krajowego programu „Czyste Powietrze" i gminny program wymiany nieefektywnych źródeł ciepła; Efektywne wdrażanie mechanizmów planistycznych i prawnych ograniczających ekspansję zabudowy mieszkaniowej kosztem terenów zielonych; Obowiązkowe uwzględnianie i realizacja terenów zieleni w projektach nowych inwestycji budowlanych; Wyznaczenie i ochrona zielonych stref wolnych od zabudowy w celu utrzymania równowagi przyrodniczej i przeciwdziałania presji urbanizacyjnej; Rozwój systemów retencji wody deszczowej, w tym instalacja ogrodów deszczowych, zbiorników retencyjnych i nawierzchni przepuszczalnych; Wprowadzenie strefy zielonego transportu z mechanizmem opłat za wjazd pojazdów wysokoemisyjnych w wybrane obszary Gminy; Prowadzenie systematycznych kampanii edukacyjnych promujących proekologiczne postawy i zachowania wśród mieszkańców, przedsiębiorców oraz instytucji publicznych; Usprawnienie gospodarki odpadami komunalnymi, w tym rozszerzenie systemów selektywnej zbiórki i edukacja mieszkańców w zakresie ograniczania odpadów.

Negatywnie oddziaływanie na ludzi może być związane z działaniami przeprowadzanymi w fazie realizacji inwestycji, mające charakter krótkotrwały, np. prace związane z budową lub remontem obiektów oraz z modernizacją infrastruktury transportowej. Podczas modernizacji sieci komunikacyjnej mogą wystąpić zagrożenia dla ruchu pieszego i samochodowego oraz negatywny wpływ na komfort podróży mieszkańców na skutek zmiany organizacji ruchu. Dodatkowo emisja spalin z maszyn oraz unoszenie się pyłu wpłynie niekorzystnie na jakość powietrza wdychanego przez ludzi. Z pracami budowlanymi często też związana jest emisja hałasu, który przyczynia się do pogorszenia komfortu mieszkańców blisko położonych budynków, powodując m. in. ich stres i pogorszenie samopoczucia. Oddziaływanie to ma jednak charakter krótkotrwały. Z negatywnym oddziaływaniem na ludzi związana jest też późniejsza eksploatacja dróg – liniowe źródła hałasu i zanieczyszczeń powietrza, które będzie oddziaływać w sposób długotrwały.

Aby ograniczyć oddziaływanie wyżej opisanych elementów inwestycji na ludzi, należy wziąć pod uwagę odpowiednie projektowanie sieci drogowych i prowadzenie robót budowlanych o możliwie najmniejszej emisji hałasu i zanieczyszczeń. W celu ograniczenia emisji hałasu mogącej mieć miejsce w trakcie eksploatacji dróg, należy zastosować nawierzchnie tłumiące hałas lub też ewentualnie ekrany akustyczne. Powinno się także stosować wysokosprawne urządzenia do oczyszczania gazów odlotowych w celu minimalizacji emisji zanieczyszczeń do powietrza. Ciągła edukacja społeczeństwa prowadzona w ramach wszelkich kampanii i szkoleń uwrażliwi społeczeństwo na kwestie środowiskowe.

V.4.7. Oddziaływanie na bioróżnorodność, obszary Natura 2000 oraz integralność tego obszaru

Bardzo duże znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej będą miały działania takie jak akcje informacyjne, edukacyjne, promocyjne i konferencje, które zwiększą świadomość ekologiczną mieszkańców gminy (patrz Cel strategiczny 3. Ochrona środowiska przyrodniczego i kształtowanie ekologicznego charakteru Gminy). Pozytywny wpływ będą mieć również wszelkie działania, które przyczynią się do zmniejszenia zanieczyszczeń gleb

i wód, co istotnie przełoży się na warunki bytowania zwierząt i roślin. Znaczenie ma poprawa jakości powietrza atmosferycznego, która nastąpi dzięki realizacji zadań obejmujących gospodarkę niskoemisyjną i wykorzystanie OZE.

W tym miejscu należy podkreślić, że kluczowe znaczenie dla ochrony środowiska na terenie Gminy Łomianki mają obszary Natura 2000 obejmujące Puszczę Kampinoską PLC140001, Dolinę Środkowej Wisły PLB140004 oraz Kampinoską Dolinę Wisły PLH140029. W odniesieniu do obszaru Natura 2000 Puszcza Kampinoska PLC140001 zastosowanie mają przepisy art. 33 ustawy o ochronie przyrody, zgodnie z którymi zabrania się podejmowania działań mogących w istotny sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych, siedlisk gatunków roślin i zwierząt, negatywnie wpłynąć na gatunki będące przedmiotem ochrony lub naruszyć integralność obszaru. Dodatkowo dla tego obszaru obowiązuje Obwieszczenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 22 grudnia 2021 r. w sprawie przyjęcia tymczasowych celów ochrony dla siedlisk przyrodniczych oraz gatunków i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000 Puszcza Kampinoska PLC140001.

Dla obszaru Natura 2000 Dolina Środkowej Wisły PLB140004 obowiązuje Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 24 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Środkowej Wisły PLB140004. Dokument ten określa działania służące zachowaniu właściwego stanu ochrony gatunków ptaków oraz ich siedlisk, co ma szczególne znaczenie w kontekście położenia Gminy Łomianki w strefie oddziaływania doliny Wisły. Z kolei dla obszaru Natura 2000 Kampinoska Dolina Wisły PLH140029 obowiązuje Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 14 października 2021 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Kampinoska Dolina Wisły PLH140029 oraz Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 27 grudnia 2022 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Kampinoska Dolina Wisły PLH140029. Regulacje te wzmacniają potrzebę szczególnie ostrożnej oceny potencjalnego wpływu działań rozwojowych na siedliska nadrzeczne, tereny zalewowe, ciągłość korytarzy ekologicznych oraz gatunki związane z doliną Wisły. Ponadto żaden z celów Strategii nie zakłada nieuprawnionej ingerencji w obszar objętym ochroną Natura 2000.

Negatywny wpływ na bioróżnorodność mogą powodować prace budowlane. Inwestycje dotyczące rozwoju sieci drogowej, wodno-kanalizacyjnej mają zazwyczaj charakter liniowy i przekładają się na przecinanie dużych powierzchni, w konsekwencji powodując fragmentację siedlisk i niszczenie korytarzy ekologicznych. Podczas projektowania budów, remontów dróg należy więc uwzględnić wzdłuż nich zabezpieczenia oraz przejścia dla zwierząt. Oprócz tego, prace budowlane powodują emisję hałasu oraz przekształcenia terenu, płosząc zwierzęta i niszcząc siedliska wielu gatunków. Wpływ na różnorodność biologiczną może mieć też wprowadzanie technologii wykorzystujących odnawialne źródła energii.

Wpływ na bioróżnorodność przez wyżej opisane działania można ograniczyć poprzez m.in. uwzględnienie okresów lęgowych i tras przelotów ptaków, nietoperzy, minimalizowanie wycinki drzew i krzewów, wykorzystanie urządzeń odstraszających zwierzęta, planowanie tras poza obszarami cennymi przyrodniczo. W razie zniszczenia siedlisk należy je odtworzyć.

V.4.8. Oddziaływanie na zwierzęta

Pozytywne oddziaływanie na populację zwierząt będą miały realizacje działań, które przyczynią się do ograniczenia zanieczyszczeń dostających się do wód i gleb (Cel strategiczny 3. Ochrona środowiska przyrodniczego i kształtowanie ekologicznego charakteru Gminy oraz Cel strategiczny 4. Podnoszenie standardu usług publicznych). Do polepszenia warunków życia i rozwoju zwierząt przyczyni się też poprawa jakości powietrza. Podwyższanie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy (jeśli nauki obejmą zagadnienia przyrodnicze), również przyniesie korzystne efekty dla świata zwierząt, gdyż może się zwiększyć poczucie odpowiedzialności obywateli za stan środowiska naturalnego, które ich otacza.

Negatywna w skutkach dla zwierząt będzie przede wszystkim realizacja potencjalnych inwestycji z zakresu rozwoju infrastruktury drogowej w gminie (w tym remonty dróg). Przyczynią się one do fragmentacji i niszczenia siedlisk, ograniczenia źródeł pokarmu oraz płoszenia zwierząt, a także do izolacji pojedynczych osobników, które będą się bały przekroczyć jezdnię. Ruch samochodowy przyczyni się też do zwiększenia liczby potrąconych zwierząt. Kolejnym negatywnym, ale krótkotrwałym oddziaływaniem na zwierzęta będzie realizacja działań polegających na budowie lub modernizacji budynków, która przede wszystkim będzie polegała na płoszeniu zwierząt i zaburzaniu tras przelotów ptaków oraz ewentualnym niszczeniu ich gniazd w budynkach poddawanych remontowi. Istotnym jest, aby przed rozpoczęciem prac wykonać inwentaryzację przyrodniczą w takich obiektach. Proponowane jest także utworzenie siedlisk zastępczych (np. skrzynek dla nietoperzy, albo budek lęgowych) na czas prac remontowo-budowlanych. W celu zminimalizowania oddziaływania na zwierzęta rozwijania sieci transportowej, należy już na etapie projektowania przebiegu trasy uwzględniać siedliska i ważne struktury przyrodnicze, lokalizację przejść i korytarzy dla zwierząt, nasadzenia wzdłuż tras i zabezpieczenia oraz urządzenia odstraszające, a także okresy lęgowe ptaków. Należy też wziąć pod uwagę dobór odpowiedniego rodzaju oświetlenia drogowego, który odstraszy nietoperze.

V.4.9. Oddziaływanie na rośliny

Pozytywne oddziaływanie na rośliny będą miały realizacje działań, które przyczynią się do ograniczenia zanieczyszczeń dostających się do wód i gleb (Cel strategiczny 3. Ochrona środowiska przyrodniczego i kształtowanie ekologicznego charakteru Gminy oraz Cel strategiczny 4. Podnoszenie standardu usług publicznych). Także poprawa powietrza, będąca skutkiem wszystkich działań z zakresu ograniczania niskiej emisji, emisji z transportu i zużycia energii, a także wykorzystanie OZE do produkcji energii, przyczyni się do poprawy warunków bytowych roślin. Podwyższanie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy również może przynieść korzystne efekty dla świata roślin, gdyż może się zwiększyć poczucie odpowiedzialności obywateli za stan otaczającego ich środowiska naturalnego.

Realizacja wielu działań zawartych w Strategii, takich jak remont lub budowa dróg, modernizacja lub budowa nowych budynków, wiąże się z negatywnym oddziaływaniem na roślinność, ponieważ występuje ona na terenach odkrytych i nie da się wykonać inwestycji infrastrukturalnych bez ingerencji w nią. W trakcie prac budowlanych następuje usuwanie roślinności z miejsc budowy, wycinka drzew, krzewów, co powoduje fragmentację lub niszczenie siedlisk przyrodniczych. Występuje też wykonywanie odwodnień, które wpływają na stosunki wodne, co może niekorzystnie działać na rośliny i siedliska zależne

od wód. W trakcie eksploatacji dróg, wzdłuż tras rozprzestrzeniają się obce ekologicznie i geograficznie gatunki roślin, które mogą wypierać gatunki rodzime.

Aby zmniejszyć oddziaływanie na środowisko realizacji działań zawartych w Strategii, należy ustrzec od degradacji siedliska oraz cenne gatunki roślin. W przypadku budowy nowych dróg, istotnym jest, aby odpowiednio zaplanować ich przebieg, uwzględniając obszary chronione, ale także maksymalnie ograniczyć wycinkę drzew i krzewów, zapewnić stosunki wodne i ciągi ekologiczne na podobnym poziomie jak dotychczasowy, a w razie zniszczenia siedlisk lub wycinki drzew – wykonać ponowne nasadzenia i odtworzenie siedlisk. Zalecenia te należy uwzględnić także przy budowie innych obiektów.

V.4.10. Oddziaływanie na zabytki

Wszystkie działania zmierzające do poprawy jakości powietrza atmosferycznego (Cel strategiczny 3. Ochrona środowiska przyrodniczego i kształtowanie ekologicznego charakteru Gminy oraz Cel strategiczny 4. Podnoszenie standardu usług publicznych) przyczynią się do pozytywnego oddziaływania na zabytki, ze względu na ograniczenie emisji szkodliwych związków (np. dwutlenku siarki) do atmosfery, które niszczą elewację budynków i innych obiektów.

Oddziaływanie negatywne na zabytki mogą wywrzeć prace budowlane, takie jak modernizacja lub budowa przyłączy do sieci ciepłowniczej (i innych), jeśli będą przebiegać przez tereny tych obiektów. Na zabytki negatywne oddziaływanie mają także drgania wynikające z prac budowlanych i użycia ciężkiego sprzętu, a także unoszenie się wtedy pyłu, który zanieczyszcza elewacje budynków.

V.4.11. Oddziaływanie na dobra naturalne

Dobra naturalne w niniejszej SOOŚ rozumiane są jako zasoby, dostępność i możliwość eksploatacji kopalin. Wszystkie działania zawarte w Strategii dotyczące zmniejszenia zużycia energii, zwiększenia efektywności produkcji i dystrybucji ciepła, wykorzystania OZE i poszerzania świadomości ekologicznej mieszkańców gmin, służą zmniejszeniu wykorzystania zasobów nieodnawialnych, np. węgla (patrz: Cel strategiczny 3. Ochrona środowiska przyrodniczego i kształtowanie ekologicznego charakteru Gminy).

Negatywne oddziaływanie na dobra naturalne ma budowa lub modyfikacja dróg oraz modernizacja budynków, gdyż podczas nich zużywane są mineralne surowce, takie jak piasek i żwir, a także drewno i metal.

V.4.12. Matryca zbiorcza oddziaływań środowiskowych

Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko dokumentu Strategii rozważa ogólnie korzyści i zagrożenia dla środowiska wynikające z realizacji zadań zawartych w dokumencie i nie jest dokumentem szczegółowym, gdyż jej zadaniem jest jedynie określenie trendu całościowej strategii dokumentu w kontekście ochrony środowiska oraz odniesienie zasadniczej jego treści do zasad zrównoważonego rozwoju i polityki ekologicznej. Oddziaływanie zawartych w Strategii zadań na poszczególne komponenty środowiska określono przy pomocy macierzy interakcji.

Przeanalizowano skutki środowiskowe dla następujących elementów:

- powietrze,

- wody,
- powierzchnię ziemi,
- krajobraz,
- klimat,
- ludzi,
- bioróżnorodność i obszary Natura 2000,
- zwierzęta,
- rośliny,
- zabytki,
- dobra naturalne.

Tabela 4 przedstawia oznaczenia, jakie zostały wykorzystane w macierzy, natomiast w tabeli 5 określono, czy oddziaływanie to może być niekorzystne (-), korzystne (+) lub czy nie będzie powodowało żadnego oddziaływania (0). Czasami oddziaływanie, w zależności od aspektu, jaki się rozważa, może mieć równocześnie niekorzystny lub korzystny lub obojętny (-, +, 0) wpływ na dany element środowiska. Z uwagi na brak szczegółów, co do sposobu realizacji poszczególnych zadań przyjętych w Strategii, w SOOŚ zidentyfikowano tylko kierunki tych oddziaływań. W przypadku oddziaływań oznaczonych negatywnie mają one charakter przejściowy i są możliwe do zniwelowania, odtworzenia stanu pierwotnego w znaczącym zakresie.

Tabela 4 Oznaczenia zastosowane w macierzy interakcji

Oznaczenie	Opis oznaczenia
+	Oddziaływanie określone jako pozytywne
-	Oddziaływanie określone jako potencjalnie negatywne
0	Oddziaływanie obojętne (brak oddziaływania)
B	Bezpośrednie
P	Pośrednie
W	Wtórne
K	Krótkoterminowe/chwilowe
D	Długoterminowe/stałe
S	Skumulowane

Źródło: opracowanie własne na podstawie materiałów dostarczonych przez Urząd Miejski w Łomiankach

Następnie ustalono, czy realizacja założonych celów i zadań będzie powodować oddziaływania: bezpośrednie, pośrednie, wtórne, krótkoterminowe, długoterminowe, stałe czy chwilowe, pomiędzy działaniem, a elementami środowiska.

W tym miejscu można dodać, że w kontekście realizacji Strategii kluczowe znaczenie ma konsekwentne wdrażanie zasad zrównoważonego rozwoju oraz spójnej, długofalowej polityki ekologicznej, integrującej cele gospodarcze, społeczne i środowiskowe. Oznacza to konieczność takiego kształtowania kierunków zagospodarowania przestrzennego,

inwestycji infrastrukturalnych i rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnych, aby nie prowadziły one do degradacji zasobów przyrodniczych, nadmiernej presji na wody, gleby i krajobraz oraz dalszej fragmentacji siedlisk.

Zrównoważony rozwój na poziomie lokalnym wymaga w szczególności: uwzględniania ograniczeń środowiskowych w procesach decyzyjnych, stosowania zasad gospodarki obiegu zamkniętego (w tym racjonalnej gospodarki odpadami i zasobami wodnymi), wspierania niskoemisyjnych źródeł energii, a także aktywnego włączania mieszkańców w działania proekologiczne. Polityka ekologiczna gminy powinna pełnić rolę „ramy odniesienia" dla wszystkich sektorowych polityk publicznych, od planowania przestrzennego, przez transport, rolnictwo i turystykę, po edukację, tak aby realizacja Strategii nie tylko minimalizowała negatywne oddziaływania na środowisko, lecz również przyczyniała się do poprawy jego stanu i odporności ekosystemów na zmiany klimatu.

Tabela 5 Matryca oddziaływań na środowisko zadań ujętych w Strategii Rozwoju Gminy Łomianki na lata 2026-2040

l.p.	Zadania	Identyfikacja potencjalnych oddziaływań										
		Powietrze	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Ludzie	Bioróżnorodność i obszary Natura 2000	Zwierzęta	Rośliny	Zabytki	Dobra naturalne
Cel strategiczny 1. Rozwój infrastruktury technicznej i społecznej dla poprawy jakości życia mieszkańców												
1	Zapewnienie zrównoważonego zagospodarowania przestrzennego poprzez wdrażanie spójnych rozwiązań urbanistycznych sprzyjających harmonijnemu rozwojowi Gminy.	0	0	0	0	0	+, B, D	0	0	0	0	0
2	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej, w tym poprawa połączeń komunikacyjnych pomiędzy obszarami peryferyjnymi a centrum Gminy.	0/-, B, K	0/-, B, K	0/-, B, K	0/-, P, K	0/-, P, K	+, P, D	0	0/-, P, K	0/-, P, K	0	0
3	Przebudowa ulic w celu zapewnienia utwardzonej nawierzchni, budowy chodników i oświetlenia oraz montażu sygnalizacji świetlnej w kluczowych punktach w celu podniesienia bezpieczeństwa ruchu.	0/-, B, K	0/-, B, K	0/-, B, K	0/-, P, K	0/-, P, K	+, P, D	0	0/-, P, K	0/-, P, K	0	0
4	Budowa i rozbudowa spójnej sieci dróg dla rowerów, łączącej obszary Gminy oraz zapewniającej powiązania z m. st. Warszawą z zapewnieniem ich zgodności z warszawskimi standardami projektowymi oraz z sąsiednimi Gminami i szlakami regionalnymi i KPN.	0/-, B, K	0/-, B, K	0/-, B, K	0/-, P, K	0/-, P, K	+, P, D	0	0/-, P, K	0/-, P, K	0	0
5	Budowa ratusza oraz zagospodarowanie centralnej przestrzeni publicznej Łomianek w celu nadania gminie miejskiego	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W	+, B, D, S, W	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W	+, P, D, S,

l.p.	Zadania	Identyfikacja potencjalnych oddziaływań										
		Powietrze	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Ludzie	Bioróżnorodność i obszary Natura 2000	Zwierzęta	Rośliny	Zabytki	Dobra naturalne
	charakteru i stworzenia reprezentacyjnego centrum.											
6	Udrożnienie układu drogowego i zwiększenie przepustowości głównych ciągów komunikacyjnych poprzez modernizację skrzyżowań, wprowadzenie rozwiązań usprawniających ruch i redukujących korki.	0/-, B, K	0/-, B, K	0/-, B, K	0/-, P, K	0/-, P, K	+, P, D	0	0/-, P, K	0/-, P, K	0	0
7	Opracowanie i realizacja projektu alternatywnego środka transportu do Warszawy, uzupełnionego o infrastrukturę Park&Ride.	0/-, B, K	0/-, B, K	0/-, B, K	0/-, P, K	0/-, P, K	+, P, D	0	0/-, P, K	0/-, P, K	0	0
8	Budowa buspasa na ul. Pułkowej (fragment DK7) w kierunku Warszawy w celu usprawnienia transportu zbiorowego i skrócenia czasu przejazdu.	0/-, B, K	0/-, B, K	0/-, B, K	0/-, P, K	0/-, P, K	+, P, D	0	0/-, P, K	0/-, P, K	0	0
9	Poprawa dostępności przestrzeni publicznej i obiektów użyteczności publicznej dla osób z niepełnosprawnościami poprzez wdrażanie zasad projektowania uniwersalnego.	0	0	0	0	0	+, B, D	0	0	0	0	0
10	Zagospodarowanie i rozwój zielonych terenów publicznych, w tym parków, skwerów i placów zabaw, sprzyjających integracji społecznej i aktywności mieszkańców.	0	0	0	0	0	+, B, D	0	0	0	0	0

l.p.	Zadania	Identyfikacja potencjalnych oddziaływań										
		Powietrze	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Ludzie	Bioróżnorodność i obszary Natura 2000	Zwierzęta	Rośliny	Zabytki	Dobra naturalne
11	Wykorzystanie potencjału Wisły jako drogi transportowej, w tym stworzenie przystani w Łomiankach z funkcjami transportowo-rekreacyjnymi.	0	0	0	0	0	+, B, D	0	0	0	0	0
12	Przebudowa infrastruktury elektroenergetycznej poprzez prowadzenie sieci energetycznych w formie podziemnej i likwidację słupów.	0/-, P, K	0/-, B, K	0/-, B, K	0/-, P, K	0/-, P, K	+, P, D	0	0/-, P, K	0/-, P, K	0	0
13	Rozbudowa systemu hydrantów przeciwpożarowych, szczególnie w rejonach o gęstej zabudowie i w strefach przemysłowych.	0/-, P, K	0/-, B, K	0/-, B, K	0/-, P, K	0/-, P, K	+, P, D	0	0/-, P, K	0/-, P, K	0	0
14	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej w celu zapewnienia bezpieczeństwa dostaw wody i odbioru ścieków.	0	0/-, B, K	0/-, B, K	0/-, P, K	0/-, P, K	+, P, D	0	0/-, P, K	0/-, P, K	0	0
15	Zwiększenie liczby miejsc parkingowych w rejonach o największym deficycie oraz w pobliżu węzłów komunikacyjnych.	0/-, B, K	0/-, B, K	0/-, B, K	0/-, P, K	0/-, P, K	+, P, D	0	0/-, P, K	0/-, P, K	0	0
16	Wprowadzenie stref płatnego parkowania dla użytkowników spoza Gminy w celu poprawy rotacji miejsc postojowych w centrum.	0	0	0	0	0	+, B, D	0	0	0	0	0
17	Modernizacja infrastruktury krytycznej, w tym budowa systemu przeciwpowodziowego, w celu zwiększenia bezpieczeństwa przeciwpowodziowego.	0/-, B, K	0/-, B, K	0/-, B, K	0/-, P, K	0/-, P, K	+, P, D	0	0/-, P, K	0/-, P, K	0	0

l.p.	Zadania	Identyfikacja potencjalnych oddziaływań										
		Powietrze	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Ludzie	Bioróżnorodność i obszary Natura 2000	Zwierzęta	Rośliny	Zabytki	Dobra naturalne
18	Budowa nowoczesnego centrum przesiadkowego integrującego transport publiczny, rowerowy i indywidualny wraz z infrastrukturą P&R oraz B&R.	0/-, B, K	0/-, B, K	0/-, B, K	0/-, P, K	0/-, P, K	+, P, D	0	0/-, P, K	0/-, P, K	0	0
19	Modernizacja i rozbudowa oświetlenia ulicznego w technologii energooszczędnej LED, z możliwością inteligentnego sterowania natężeniem światła.	0	0	0	0	0	+, P, D	0	0	0	0	0
20	Budowa i modernizacja obiektów użyteczności publicznej (np. świetlice, domy kultury, centra aktywności) w celu rozszerzenia oferty społeczno-kulturalnej Gminy.	0	0/-, B, K	0/-, B, K	0/-, P, K	0/-, P, K	+, P, D	0	0/-, P, K	0/-, P, K	0	0
21	Wspólne działania z Warszawą w zakresie usprawnienia połączeń transportowych wzdłuż ul. Pułkowej/DK7.	0	0	0	0	0	+, P, D	0	0	0	0	0
22	Budowę schronów w ramach obrony cywilnej.	0	0/-, B, K	0/-, B, K	0/-, P, K	0/-, P, K	+, P, D	0	0/-, P, K	0/-, P, K	0	0
Cel strategiczny 2. Wzmacnianie potencjału społecznego i rozwój oferty kulturalnej												
24	Budowa nowoczesnego centrum sportu i kultury o wysokich walorach reprezentacyjnych, pełniącego funkcję głównego ośrodka życia społecznego, artystycznego i rekreacyjnego Gminy.	0	0/-, B, K	0/-, B, K	0/-, P, K	0/-, P, K	+, P, D	0	0/-, P, K	0/-, P, K	0	0

l.p.	Zadania	Identyfikacja potencjalnych oddziaływań										
		Powietrze	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Ludzie	Bioróżnorodność i obszary Natura 2000	Zwierzęta	Rośliny	Zabytki	Dobra naturalne
25	Tworzenie i rozwój dedykowanych przestrzeni integracji dla seniorów, zapewniających dostęp do zajęć kulturalnych, rekreacyjnych i prozdrowotnych.	0	0	0	0	0	+, B, D	0	0	0	0	0
26	Utworzenie centrum integracji międzypokoleniowej, umożliwiającego wspólne uczestnictwo różnych grup wiekowych w projektach edukacyjnych, kulturalnych i sportowych.	0	0/-, B, K	0/-, B, K	0/-, P, K	0/-, P, K	+, P, D	0	0/-, P, K	0/-, P, K	0	0
27	Rozbudowa sieci świetlic miejskich w poszczególnych dzielnicach i sołectwach Gminy, dostosowanych do potrzeb lokalnych społeczności.	0	0/-, B, K	0/-, B, K	0/-, P, K	0/-, P, K	+, P, D	0	0/-, P, K	0/-, P, K	0	0
28	Poszerzenie lokalnej oferty edukacyjnej, rekreacyjnej, kulturalnej i sportowej, tak aby zaspokajała potrzeby mieszkańców bez konieczności korzystania z oferty Warszawy.	0	0	0	0	0	+, B, D	0	0	0	0	0
29	Organizacja cyklicznych wydarzeń kulturalnych, artystycznych i sportowych o zasięgu gminnym i ponadgminnym, budujących tożsamość lokalną i promujących Łomianki.	0	0	0	0	0	+, B, D	0	0	0	0	0
30	Wspieranie działalności organizacji pozarządowych oraz grup nieformalnych poprzez udostępnianie przestrzeni, granty i programy partnerskie.	0	0	0	0	0	+, B, D	0	0	0	0	0

l.p.	Zadania	Identyfikacja potencjalnych oddziaływań										
		Powietrze	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Ludzie	Bioróżnorodność i obszary Natura 2000	Zwierzęta	Rośliny	Zabytki	Dobra naturalne
31	Rozwój edukacji artystycznej i sportowej dla dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych, w tym programów stypendialnych dla szczególnie uzdolnionych mieszkańców.	0	0	0	0	0	+, B, D	0	0	0	0	0
32	Utworzenie gminnego programu wolontariatu, wspierającego zaangażowanie społeczne i integrację międzypokoleniową.	0	0	0	0	0	+, B, D	0	0	0	0	0
33	Modernizacja i adaptacja istniejących obiektów kulturalnych oraz sportowych do wymogów nowoczesnych standardów technicznych i funkcjonalnych.	0	0/-, B, K	0/-, B, K	0/-, P, K	0/-, P, K	+, P, D	0	0/-, P, K	0/-, P, K	0	0
34	Rozbudowa oferty kulturalnej i edukacyjnej w przestrzeni online, w tym transmisji wydarzeń i zajęć w trybie zdalnym.	0	0	0	0	0	+, B, D	0	0	0	0	0
35	Tworzenie i utrzymanie otwartych stref rekreacyjno-sportowych na świeżym powietrzu, sprzyjających aktywności fizycznej mieszkańców.	0	0	0	0	0	+, B, D	0	0	0	0	0
Cel strategiczny 3. Ochrona środowiska przyrodniczego i kształtowanie ekologicznego charakteru Gminy												
36	Przeprowadzenie kompleksowej rewitalizacji Strugi Dziekanowskiej w celu poprawy jakości wód, zachowania bioróżnorodności i zwiększenia walorów przyrodniczo-rekreacyjnych.	+, P, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D

l.p.	Zadania	Identyfikacja potencjalnych oddziaływań										
		Powietrze	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Ludzie	Bioróżnorodność i obszary Natura 2000	Zwierzęta	Rośliny	Zabytki	Dobra naturalne
37	Wyznaczenie i odpowiednie oznakowanie szlaków turystycznych wraz z budową parkingów przy ich wejściach, w sposób minimalizujący ingerencję w środowisko naturalne.	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W	+, B, D, S, W	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W	0
38	Utrzymanie i ochrona korytarzy ekologicznych łączących cenne przyrodniczo obszary Gminy i regionu.	+, P, D, S	+, P, D, S	+, P, D, S	0/+, P, D	+, P, D, S	+, P, D, S	0/+, P, D	0/+, P, D	0/+, P, D	0/+, P, D	0/+, P, D
39	Realizacja gminnego programu poprawy jakości powietrza, obejmującego m.in. kontynuację krajowego programu „Czyste Powietrze” i gminny program wymiany nieefektywnych źródeł ciepła.	+, B, D, S	+, B, D, S	+, B, D, S	+, P, D, S	+, B, D, S	+, B, D, S	+, P, D, S	+, P, D, S	+, P, D, S	+, P, D, S	+, P, D, S
40	Efektywne wdrażanie mechanizmów planistycznych i prawnych ograniczających ekspansję zabudowy mieszkaniowej kosztem terenów zielonych.	+, P, D, S	+, P, D, S	+, P, D, S	0/+, P, D	+, P, D, S	+, P, D, S	0/+, P, D	0/+, P, D	0/+, P, D	0/+, P, D	0
41	Obowiązkowe uwzględnianie i realizacja terenów zieleni w projektach nowych inwestycji budowlanych.	+, P, D, S	+, P, D, S	+, P, D, S	0/+, P, D	+, P, D, S	+, P, D, S	0/+, P, D	0/+, P, D	0/+, P, D	0/+, P, D	0/+, P, D
42	Wyznaczenie i ochrona zielonych stref wolnych od zabudowy w celu utrzymania równowagi przyrodniczej i przeciwdziałania presji urbanizacyjnej.	+, P, D, S	+, P, D, S	+, P, D, S	0/+, P, D	+, P, D, S	+, P, D, S	0/+, P, D	0/+, P, D	0/+, P, D	0/+, P, D	0/+, P, D
43	Rozwój systemów retencji wody deszczowej, w tym instalacja ogrodów deszczowych, zbiorników retencyjnych i nawierzchni przepuszczalnych.	+, P, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D

l.p.	Zadania	Identyfikacja potencjalnych oddziaływań										
		Powietrze	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Ludzie	Bioróżnorodność i obszary Natura 2000	Zwierzęta	Rośliny	Zabytki	Dobra naturalne
44	Wprowadzenie strefy zielonego transportu z mechanizmem opłat za wjazd pojazdów wysokoemisyjnych w wybrane obszary Gminy.	+, P, D, S	+, P, D, S	+, P, D, S	0/+, P, D	+, P, D, S	+, P, D, S	0/+, P, D	0/+, P, D	0/+, P, D	0/+, P, D	0
45	Prowadzenie systematycznych kampanii edukacyjnych promujących proekologiczne postawy i zachowania wśród mieszkańców, przedsiębiorców oraz instytucji publicznych.	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W	+, B, D, S, W	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W
46	Kontynuacja ochrony systemu przyrodniczego Bielany – Łomianki – Kampinos.	+, P, D, S	+, P, D, S	+, P, D, S	0/+, P, D	+, P, D, S	+, P, D, S	0/+, P, D	0/+, P, D	0/+, P, D	0/+, P, D	0/+, P, D
Cel strategiczny 4. Podnoszenie standardu usług publicznych												
47	Rozbudowa systemu monitoringu wizyjnego w przestrzeni publicznej, zapewnienie nocnych dyżurów Straży Miejskiej oraz zwiększenie liczby patroli Policji w celu podniesienia poziomu bezpieczeństwa mieszkańców.	0	0	0	0	0	+, P, D	0	0	0	0	0
48	Wzmocnienie systemu obrony cywilnej poprzez ścisłą współpracę z organizacjami pozarządowymi i wolontariuszami, obejmującą m.in. szkolenia i ćwiczenia praktyczne.	0	0	0	0	0	+, P, D	0	0	0	0	0
49	Doskonalenie jakości zarządzania gminą poprzez zatrudnianie wykwalifikowanej kadry urzędniczej, usprawnienie współpracy między służbami gminnymi, urzędem	0	0	0	0	0	+, P, D	0	0	0	0	0

l.p.	Zadania	Identyfikacja potencjalnych oddziaływań										
		Powietrze	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Ludzie	Bioróżnorodność i obszary Natura 2000	Zwierzęta	Rośliny	Zabytki	Dobra naturalne
	i mieszkańcami oraz rozwój mechanizmów konsultacji społecznych.											
50	Rozwój specjalistycznej opieki zdrowotnej i usług medycznych finansowanych ze środków NFZ, zwiększający dostępność świadczeń w gminie.	0	0	0	0	0	+, P, D	0	0	0	0	0
51	Digitalizacja procesów obsługi mieszkańców poprzez wdrożenie nowoczesnych e-usług, elektronicznych formularzy i platform komunikacji online.	0	0	0	0	0	+, P, D	0	0	0	0	0
52	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury oświatowej, w tym doposażenie szkół w nowoczesne narzędzia dydaktyczne oraz rozwój oferty zajęć dodatkowych.	0	0/-, B, K	0/-, B, K	0/-, P, K	0/-, P, K	+, P, D	0	0/-, P, K	0/-, P, K	0	0
53	Usprawnienie gospodarki odpadami komunalnymi, w tym rozszerzenie systemów selektywnej zbiórki i edukacja mieszkańców w zakresie ograniczania odpadów.	+, P, D, S	+, P, D, S	+, P, D, S	0/+, P, D	+, P, D, S	+, P, D, S	0/+, P, D	0/+, P, D	0/+, P, D	0/+, P, D	0
54	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej w celu zapewnienia wysokiej jakości usług komunalnych.	0	0/-, B, K	0/-, B, K	0/-, P, K	0/-, P, K	+, P, D	0	0/-, P, K	0/-, P, K	0	0
55	Wprowadzenie programów profilaktyki zdrowotnej i promocji zdrowego stylu życia, obejmujących bezpłatne badania przesiewowe, warsztaty i kampanie informacyjne.	0	0	0	0	0	+, P, D	0	0	0	0	0
56	Poprawa dostępności usług publicznych dla osób z niepełnosprawnościami poprzez	0	0	0	0	0	+, P, D	0	0	0	0	0

l.p.	Zadania	Identyfikacja potencjalnych oddziaływań										
		Powietrze	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Ludzie	Bioróżnorodność i obszary Natura 2000	Zwierzęta	Rośliny	Zabytki	Dobra naturalne
	likwidację barier architektonicznych i wdrażanie standardów projektowania uniwersalnego.											
57	Wzmocnienie działań z zakresu ochrony przeciwpożarowej poprzez modernizację sprzętu OSP i rozwój systemu szkoleń, budowa nowych strażnic OSP.	0	0	0	0	0	+, P, D	0	0	0	0	0
58	Rozwój gminnego centrum obsługi mieszkańców w formule „jednego okienka”, integrującego obsługę różnych spraw administracyjnych w jednym miejscu.	0	0	0	0	0	+, P, D	0	0	0	0	0
Cel strategiczny 5. Poprawa konkurencyjności gospodarki lokalnej												
59	Wdrożenie kompleksowych działań wspierających rozwój lokalnego biznesu, w tym uproszczenie procedur administracyjnych, doradztwo dla przedsiębiorców.	0	0	0	0	0	+, P, D, S	0	0	0	0	0
60	Nawiązanie i rozwój ścisłej współpracy z organizacjami pozarządowymi w celu realizacji wspólnych projektów gospodarczych, społecznych i promocyjnych.	0	0	0	0	0	+, P, D, S	0	0	0	0	0
61	Wyznaczenie i zagospodarowanie strefy inwestycyjnej w Łomiankach, dostosowanej do potrzeb nowoczesnych przedsiębiorstw i branż perspektywicznych.	0/-, P, K	0/-, B, K	0/-, B, K	0/-, P, K	0/-, P, K	+, P, D	0	0/-, P, K	0/-, P, K	0	0

l.p.	Zadania	Identyfikacja potencjalnych oddziaływań										
		Powietrze	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Ludzie	Bioróżnorodność i obszary Natura 2000	Zwierzęta	Rośliny	Zabytki	Dobra naturalne
62	Wykorzystanie potencjału lokalizacyjnego związanego z bliskością rzeki Wisły oraz trasy S7 w obszarze transportu, logistyki oraz obsługi terenów inwestycyjnych.	0	0	0	0	0	+, P, D, S	0	0	0	0	0
63	Promocja Łomianek jako atrakcyjnej lokalizacji inwestycyjnej na rynku krajowym i zagranicznym poprzez udział w targach, kampaniach promocyjnych oraz współpracę z instytucjami otoczenia biznesu.	0	0	0	0	0	+, P, D, S	0	0	0	0	0
64	Rozwój sektora turystyki przyrodniczej i aktywnej w oparciu o walory Kampinoskiego Parku Narodowego i Wisły, z tworzeniem pakietów usług dla turystów.	0	0	0	0	0	+, P, D, S	0	0	0	0	0
65	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury teleinformatycznej, w tym zapewnienie szerokopasmowego Internetu na całym obszarze Gminy.	0/-, P, K	0/-, B, K	0/-, B, K	0/-, P, K	0/-, P, K	+, P, D	0	0/-, P, K	0/-, P, K	0	0
66	Tworzenie warunków dla rozwoju sektora usług nowoczesnych i branż kreatywnych poprzez udostępnianie przestrzeni coworkingowych i stref dla freelancerów.	0	0	0	0	0	+, P, D, S	0	0	0	0	0
67	Organizacja cyklicznych wydarzeń gospodarczych, takich jak szkolenia, warsztaty i spotkania networkingowe dla przedsiębiorców i osób planujących podjęcie działalności gospodarczej.	0	0	0	0	0	+, P, D, S	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie materiałów dostarczonych przez Urząd Miejski w Łomiankach

V.4.13. Podsumowanie oddziaływania działań objętych wsparciem w Strategii na środowisko

Strategia ma służyć poprawie jakości życia mieszkańców gminy, w tym pośrednio zmniejszaniu wprowadzania zanieczyszczeń do środowiska poprzez ograniczanie wprowadzania zanieczyszczeń do gleb i wód oraz obniżaniu emisji gazów cieplarnianych do atmosfery, które szkodzą zarówno środowisku przyrodniczemu, zdrowiu ludzi, jak i budynkom. Realizacja celów Strategii w ogólnym rozrachunku będzie pozytywnie oddziaływać na środowisko. Zgodnie z analizą oddziaływań w powyższych punktach SOOŚ, w największym stopniu na komponenty środowiska będą wpływać prace budowlane związane z planowanymi w Strategii inwestycjami, w tym drogowymi, gdyż będę one przyczyniać się do emisji hałasu, spalin, unoszenia pyłów i zmian powierzchni ziemi, także odstraszać zwierzęta i niszczyć siedliska. Aby zmniejszyć lub zapobiec negatywnemu wpływowi planowanych inwestycji na komponenty środowiska, na etapie projektowania należy koniecznie uwzględnić trasy migracji zwierząt, a także obszary i siedliska chronione oraz stosować wszelkie środki zapobiegające emisji zanieczyszczeń do powietrza oraz do gleb i wód.

V.4.14. Oddziaływanie transgraniczne

Gmina Łomianki położona jest w województwie mazowieckim, w powiecie warszawskim zachodnim, w centralnej części Polski.

Zadania wyznaczone w projekcie „Strategii Rozwoju Gminy Łomianki na lata 2026-2040" mają charakter lokalny i ich oddziaływanie na środowisko ograniczone będzie do oddziaływania w obrębie jego granic oraz ewentualnie terenów bezpośrednio z nim sąsiadujących. Jednoznacznie nasuwają się wnioski, iż zaproponowane w Strategii działania w żadnym stopniu nie mogą powodować uciążliwości poza granicami Polski. Jeśli chodzi o zaproponowane w Strategii działania związane z remontami, dotyczące termomodernizacji budynków lub inwestycji liniowych, zasadniczo mogą powodować krótkotrwałe, okresowe uciążliwości o zasięgu oddziaływania od kilkudziesięciu lub kilkuset metrów od prowadzonej inwestycji.

V.5. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację negatywnych oddziaływań na środowisko

Rezultatem realizacji zadań zaproponowanych w Strategii mogą być ograniczone czasowo i przestrzennie uciążliwości związane z przeprowadzanymi remontami i termomodernizacją budynków lub inwestycjami polegającymi na układaniu sieci teleinformatycznej lub kanalizacyjnej, inwestycjami liniowymi oraz działaniami związanymi z racjonalizacją użytkowania energii i ciepła oraz z wykorzystaniem OZE.

Podczas realizacji działań dla inwestycji liniowych oraz dla obiektów kubaturowych nastąpi krótkotrwała uciążliwość dla środowiska spowodowana pracami budowlano-remontowymi. Może nastąpić tymczasowa zwiększona emisja pyłów do powietrza oraz zwiększona emisja NO_2 ze wzmożonego ruchu pojazdów budowlanych oraz wzrost emisji hałasu.

Aby zapobiec lub ograniczyć oddziaływanie na środowisko realizacji zadań zawartych w Strategii, należy zastosować przede wszystkim środki administracyjne (ponieważ dotyczą

etapu planowania inwestycji), ale także działania organizacyjne (które łączą się ze środkami administracyjnymi) i zabiegi techniczne.

Rozwiązania zapobiegawcze to:

- zgodne z zasadami i wymaganiami ochrony środowiska wydawanie decyzji administracyjnych i egzekwowanie zapisów określonych w tych decyzjach,
- ustalanie lokalizacji i terminów realizacji inwestycji przy uwzględnieniu przyrodniczo cennych obszarów oraz okresów rozrodczych zwierząt i ich tras migracji,
- przeprowadzanie inwentaryzacji przyrodniczych na etapie planowania inwestycji,
- wykonywanie prac w obiektach zabytkowych przy uwzględnieniu wymogów ochrony zabytków,
- przeprowadzanie ocen oddziaływania na środowisko,
- przestrzeganie zasad zrównoważonego rozwoju i zrównoważonego zagospodarowania przestrzennego.

Wśród rozwiązań technicznych, które pozwolą na zapobieganie oddziaływaniom na środowisko realizowanych inwestycji, są m. in.:

- stosowanie tzw. najlepszych dostępnych technik – BAT,
- maksymalne ograniczanie ingerencji inwestycji w środowisko w fazie jej realizacji i eksploatacji,
- kompensacja szkód (np. w razie wycinki drzew, wykonać nowe nasadzenia, w razie prac na terenie siedlisk – utworzenie siedlisk zastępczych),
- lokalizacja inwestycji przy uwzględnieniu tras migracji zwierząt, przelotów ptaków i nietoperzy oraz terenów cennych przyrodniczo, obszarów Natura 2000 (jeśli dotyczy), odległości od zabudowy mieszkalnej,
- promocja odnawialnych źródeł energii i ich wykorzystania,
- dobór odpowiednich roślin energetycznych (bez obcych gatunków i GMO),
- materiał ziemny przy robotach drogowych powinien być pochodzenia lokalnego,
- przestrzeganie zakazu zrzutu ścieków niewystarczająco oczyszczonych do wód,
- zbieranie deszczówki,
- wzmacnianie powiązań przyrodniczych i bioróżnorodności poprzez: tworzenie planów zadrzewieniowych (inwentaryzacja stanu obecnego i sadzenie drzew wzdłuż dróg i na innych gruntach gminnych); utrzymanie/konserwacja już istniejących alei drzew; ochrona drzew starych, okazałych rozmiarów jako zachowanie siedliska gatunków (zwierząt i grzybów) związanych z próchniejącym drewnem; obejmowanie nowych obiektów formami ochrony; ochrona naturalnych dolin rzecznych (utrzymanie podmokłych łąk, starorzeczy, oczek wodnych jako rezerwuaru wody i bioróżnorodności biologicznej) i cieków na terenie gminy.

Kompensację przyrodniczą należy przeprowadzić, jeśli w wyniku realizacji konkretnej inwestycji może nastąpić szkoda w środowisku.

Jednocześnie należy zaznaczyć, że w Strategii są przedstawione tylko propozycje działań mających na celu poprawę jakości środowiska, za realizację zadań odpowiadają bezpośrednio inwestorzy, którzy powinni zwrócić uwagę, na wybór rozwiązań i technologii spełniających kryteria najlepszych dostępnych technik oraz spełniających standardy emisyjne, zarówno na etapie budowy, eksploatacji i w fazie poeksploatacyjnej.

Ponadto SOOŚ nie zawiera i nie zastępuje ocen oddziaływań na środowisko działań będących przedsięwzięciami, które muszą być poddane osobnej procedurze przeprowadzenia oceny np. związanych z inwestycjami liniowymi.

Sukcesywne pokrywanie terenu gminy planami zagospodarowania przestrzennego można przykładowo wskazać jako podstawową formę/działanie chroniące walory przyrodnicze, historyczne, kulturowe i krajobrazowe gminy.

V.6. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projekcie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru, albo wyjaśnienia braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków lub luk we współczesnej wiedzy

Z przeprowadzonej analizy wpływu realizacji planowanych działań projektu Strategii Rozwoju Gminy Łomianki na lata 2026-2040 wynika, iż mają one generalnie **korzystny wpływ na ludzi**.

Żadne z działań nie zostało zakwalifikowane jako oddziałujące zdecydowanie negatywnie lub ze zdecydowaną przewagą oddziaływań negatywnych na któryś z elementów środowiska, przeważają natomiast oddziaływania pozytywne.

W przypadku niektórych inwestycji niekorzystne oddziaływanie będzie występować jedynie na etapie budowy, natomiast w długotrwałej perspektywie ich realizacja przyniesie korzystne skutki występujące w wyniku oddziaływań skumulowanych, długotrwałych, o charakterze stałym. Ponadto celem horyzontalnym, nadrzędnym Strategii jest: Zrównoważony rozwój Gminy Łomianki oraz efektywne zarządzanie zasobami publicznymi.

Wobec powyższego, nie ma potrzeby przedstawienia rozwiązań alternatywnych ze względu na ochronę środowiska.

V.7. Informacja o przewidywanych metodach analiz realizacji postanowień oraz częstotliwości ich przeprowadzania

Informacje o progresie w realizacji poszczególnych celów strategicznych potrzebne są w kontekście oceny skuteczności implementacji zapisów przedmiotowej strategii. W ramach wspomnianych celów określono kierunki działania oraz zadania.

Mając wiedzę dotyczące kształtowania się kolejnych procesów rozwojowych można podejmować działania zaradcze w czasie rzeczywistym. Proces monitoringu i ewaluacji, potencjalnej aktualizacji zakłada częstotliwość pomiaru wskaźników co dwa lata, począwszy od 2027 r.

Raporty ewaluacyjne zostaną skoordynowane z nałożonym na gminy obowiązkiem opracowania i przedstawienia w terminie do dnia 31 maja każdego roku raportu o stanie gminy. Obowiązek sporządzenia przez Burmistrza raportu o stanie gminy, reguluje art. 28aa ustawy z 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1153, 1436). Wartości bazowe poszczególnych wskaźników (za rok 2024) zostaną porównane i przeanalizowane w pierwszym raporcie z realizacji strategii w roku 2027.

W ramach procesu wdrażania założeń strategii przestrzegane będą następujące zasady:

- zasada koordynacji, związana z łączeniem działań, mechanizmów i instrumentów polityki spójności UE, polityki regionalnej państwa, polityk sektorowych wdrażanych na poziomie województwa oraz polityk lokalnych,
- zasada subsydiarności, będąca jedną z kluczowych zasad polityki rozwoju, zakładająca, że planowanie i realizacja interwencji publicznej prowadzone są na odpowiednim, możliwie najniższym, poziomie zarządzania, gwarantującym jej najwyższą efektywność,
- zasada koncentracji, oznaczająca skupienie ograniczonych środków finansowych i zasobów organizacyjnych na interwencji w działania strategiczne w wybranych dziedzinach decydujących o konkurencyjności regionu, jak również na wyodrębnionych obszarach,
- zasada partnerstwa, rozumiana jako współdziałanie, współdecydowanie oraz współodpowiedzialność różnorodnych środowisk i instytucji zaangażowanych w proces rozwoju regionalnego i lokalnego, traktowanych jako partnerzy w procesie formułowania celów rozwojowych, mechanizmów ich wdrażania i monitorowania efektów,
- zasada wieloszczeblowego zarządzania, uwzględniająca integrującą i koordynacyjną rolę samorządu województwa na poziomie regionalnym oraz znacznie większe włączenie władz samorządowych szczebla lokalnego w programowanie i działania rozwojowe.

Za proces implementacji zapisów strategii odpowiedzialny jest Burmistrz Łomianek. Poszczególne zadania wskazane w ramach celów strategicznych realizować będą właściwe jednostki Urzędu Miejskiego w Łomiankach, a także jednostki organizacyjne samorządu, w których kompetencjach znajdują się określone zadania. W ramowym planie operacyjnym realizacji strategii wskazano podmiot odpowiedzialny za realizację zadania, podmioty uczestniczące w realizacji, podmiot monitorujący.

V. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Przedmiotem opracowania jest „Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Gminy Łomianki na lata 2026-2040”, strategiczna ocena oddziaływania na środowisko (SOOŚ).

Zadaniem SOOŚ dla Strategii Rozwoju Gminy Łomianki na lata 2026-2040 (dalej: Strategia) jest określenie, czy przyjęte w tym dokumencie założenia i działania nie powodują znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko oraz czy sprzyjają jego ochronie i zrównoważonemu rozwojowi regionu. Celem SOOŚ jest ustalenie potencjalnego znaczącego oddziaływania Strategii na środowisko, z uwzględnieniem możliwych do realizacji wariantów tego dokumentu.

Przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji Strategii jest elementem obowiązku prawnego wynikającego z:

Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r., poz.1112 z późn. zm.), zwanej dalej ustawą OOŚ.

Zakres SOOŚ oraz stopień szczegółowości informacji w niej zawartych jest zgodny z wymogami określonymi w ustawie OOŚ (Dz. U. z 2024 r., poz. 1112 z poźn. zm.) i został uzgodniony (wg art. 53 Ustawy OOŚ) z właściwymi organami ochrony środowiska.

Prognoza ma za zadanie także ułatwić identyfikację możliwych do określenia skutków środowiskowych spowodowanych realizacją postanowień ocenianego dokumentu oraz określić, czy istnieje prawdopodobieństwo powstawania w przyszłości konfliktów i zagrożeń w środowisku. Prognoza ponadto określa i analizuje: istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu; stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem; istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody; cele ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu; przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na środowisko.

Przy sporządzaniu prognozy zastosowano metody statystyczne i porównawcze, analizy i oceny dostosowane do stanu współczesnej wiedzy.

Projekt „Strategii Rozwoju Gminy Łomianki na lata 2026-2040" jest dokumentem o charakterze ogólnym, kierunkowym i nie wskazuje zakresu ani szczegółów technicznych poszczególnych zadań. Strategia określa jedynie zasadność ich realizacji w celu zrównoważonego rozwoju Gminy Łomianki w kierunku nowoczesnego społeczeństwa oraz gospodarki. W związku z powyższym, efekty poszczególnych zadań mogą być przewidziane tylko w ograniczonym zakresie. Równocześnie należy mieć na uwadze uwzględnianie zasad ochrony środowiska podczas projektowania i planowania poszczególnych inwestycji.

Strategia jest istotna z punktu widzenia aplikowania przez Gminę Łomianki o zewnętrzne środki finansowe, ze szczególnym uwzględnieniem funduszy europejskich w pespektywie finansowej 2021-2027 oraz 2028-2034. W tym kontekście ważna jest wykazana zgodność określonych w dokumencie celów strategicznych z najważniejszymi wewnętrznymi i zewnętrznymi dokumentami strategicznymi, tj.:

- Umowa partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce (cele polityki spójności),
- Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030,
- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027,
- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze,
- Strategia rozwoju metropolii warszawskiej do 2040 roku,
- Plan zrównoważonej mobilności miejskiej dla metropolii warszawskiej 2030+ (SUMP),
- Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla metropolii warszawskiej 2021-2027+,
- Strategia Rozwoju Powiatu Warszawskiego Zachodniego na lata 2016-2025.

Za najważniejsze z punktu widzenia rozwoju społeczno-ekonomicznego Gminy Łomianki uznano następujące cele:

- Cel strategiczny 1. Rozwój infrastruktury technicznej i społecznej dla poprawy jakości życia mieszkańców,
- Cel strategiczny 2. Wzmacnianie potencjału społecznego i rozwój oferty kulturalnej,
- Cel strategiczny 3. Ochrona środowiska przyrodniczego i kształtowanie ekologicznego charakteru Gminy,
- Cel strategiczny 4. Podnoszenie standardu usług publicznych,
- Cel strategiczny 5. Poprawa konkurencyjności gospodarki lokalnej.

Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu Strategii ma na celu ustalenie, czy przyjęte w dokumencie kierunki i działania gwarantują bezpieczeństwo środowiska przyrodniczego oraz sprzyjają jego ochronie i zrównoważonemu rozwojowi Gminy Łomianki. SOOŚ ma także umożliwić identyfikację możliwych do określenia skutków środowiskowych, jakie niesie realizacja postanowień ocenianego dokumentu oraz ocenić, czy przyjęte rozwiązania w dostateczny sposób chronią przed powstawaniem konfliktów i zagrożeń w środowisku.

W rozdziale I niniejszego opracowania przedstawiono wprowadzenie, cel i zakres strategicznej oceny oddziaływania na środowisko oraz podstawy formalno-prawne opracowania dokumentu.

Rozdział II dotyczy głównych celów i zawartości dokumentu „Strategii Rozwoju Gminy Łomianki na lata 2026-2040", dla którego opracowywana jest Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko, w tym główne cele oraz zawartość projektowanego dokumentu.

Rozdział III zawiera informacje na temat stanu środowiska w gminie przed rozpoczęciem realizacji zadań założonych w projekcie Strategii. Można przyjąć, że poszczególne zadania zaczną być realizowane najszybciej w roku 2026, jeśli nie wystąpią nieprzewidziane opóźnienia i trudności. Zostały w nim opisane odpowiednio następujące komponenty: Zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych; Stan zanieczyszczenia powietrza; Zagrożenie hałasem i promieniowaniem elektroenergetycznym; Zagrożenie środowiska przez odpady; Zabytki.

W rozdziale IV opisano istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody.

Rozdział V zawiera: informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu SOOŚ; opis powiązania Strategii z innymi dokumentami strategicznymi; potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku odstąpienia od realizacji projektowanego dokumentu; ocenę oddziaływania na poszczególne komponenty środowiska oraz informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko; rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację negatywnych oddziaływań na środowisko; rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projekcie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru, albo wyjaśnienia braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków lub luk we współczesnej wiedzy; informacje o przewidywanych metodach analiz realizacji postanowień oraz częstotliwości ich przeprowadzania

VI. Źródła danych

1. Program Ochrony Środowiska dla gminy Łomianki na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032.
2. Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla gminy Łomianki na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032.
3. Prognoza oddziaływania na środowisko zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Łomianki.
4. Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze.
5. https://www.lomianki.pl/
6. Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych.
7. Materiały wewnętrzne dostarczone przez Urząd Miejski w Łomiankach.

VII. Zespół autorski

- dr hab. Andrzej Raszkowski, prof. UEW
- Data sporządzenia prognozy: 04.04.2026 r.

Andrzej Raszkowski

……..

Podpisy Autorów